

ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
วันวิวิธ เรียนงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา

สิงหาคม 2560

ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
วันวิวิธ เรืองงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา

สิงหาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

บทคัดย่อ
ของ
วันวิภาห์ เรียงงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา

สิงหาคม 2560

วันวิวัฒน์ เรืองงาม. (2560). ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา
เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและการจัดการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์
ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการ
แก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านการ
กำหนดแผนงานทางวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และด้านการนิเทศ
ติดตาม จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2559 จำนวน 88 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (rating scales) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างอิสระกัน (t-test for
Independent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวม
มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ภาษาไทย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการกำหนดแผนงานทางวิชาการ การนิเทศ
ติดตามและการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ตามความคิดเห็น
ของบุคลากรในสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตาม
มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนไม่ต่างกัน

A STUDY ON THE IMPLEMENTATION OF MEASURE TO SOLVE THE PROBLEMS OF
READING AND WRITING OF THE SMALL SCHOOLS OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

AN ABSTRACT
BY
WANWIWA REANNGAM

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree In Educational Administration
At Srinakharinwirot University

August 2016

Wanwiwa Reanngam. (2017). *A Study on the Implementation of Measure to Solve the Problems of Reading and Writing of the Small schools of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate school. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Puongrat Kasonpat.

The purposes of research were to: 1) study the operating conditions of the solutions to problems of reading, writing of the small schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1; 2) compare the implementation of measures to solve problems reading, writing of the small schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, was classified by positions. The sample group consisted of 88 teachers and administrators in 2016. The research instruments included a rating scales questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test (t-test for independent samples).

The findings revealed as follows: 1) The operating conditions of the solutions to problems reading, writing of the small schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, when they were considered was at a high level. When they were analyzed individually, namely, Thai language teaching activities was at a highest level. Second, the educational planning regulation was at a high level. The monitoring was at a high level. And Thai language teaching support was at a high level. 2) Comparison of implementation of measures to solve problems reading, writing of the small schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, from 4 aspects in Thai language teaching support, the educational planning regulation, Thai language teaching activities and the monitoring were classified by position, found that the position difference on the operating conditions of the solutions to problems of reading, writing of the small schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 was non-difference when they were considered as a whole.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัย และรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัย อีกทั้งท่านยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ให้ความเมตตาและทุ่มเทให้กับศิษย์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ใคร่ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา ความรู้พร้อมทั้งให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.ราชนัย บุญธิมา คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ที่ได้ให้แนวทาง และคำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านคณบดีและบุคลากรทุกคณะ บุคลากรสำนักหอสมุดกลาง บุคลากร บัณฑิตวิทยาลัย และบุคลากรสำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ประสานงาน การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยและการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณ มารดา บิดา ที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งในการ ทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนรุ่นพี่ปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คุณอุบลรัตน์ คมจิตร และคุณอาธิชล จันทรหอม ที่คอยเป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา รวมทั้งเพื่อน ๆ ปริญญาโท บริหารการศึกษา รุ่นที่ 23 ทุกคน

วันวิาวห์ เรียงนาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.....	11
การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561).....	22
จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล.....	24
มาตรการการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนตามแนวทางการจัดกระบวนการจัดการ เรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่านออก เขียนได้ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	92
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	92
ความสำคัญของการวิจัย.....	92
ขอบเขตของการวิจัย.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผล.....	94
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก.....	109
ภาคผนวก ข.....	111
ภาคผนวก ค.....	117
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	122

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป.....	80
แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน	
2 การเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวม.....	81
แสดงจำนวนและร้อยละของระดับมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของ	
3 โรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย.....	81
แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน	
4 การเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ.....	83
แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการ	
5 เขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย.....	85
แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการดำเนินงานตามการจัดกิจกรรมการเรียน	
6 การสอนภาษาไทย ด้านการนิเทศติดตาม.....	87
ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการ	
อ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
7 ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง.....	90
วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตำแหน่งกับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน	
การเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
8 ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	90
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่	
9 การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.....	118

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

7

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิต ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อ แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่ การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1)

การอ่านและการรู้หนังสือเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนา ชีวิตสู่ความสำเร็จ การอ่านอย่างคล่องแคล่วและเข้าใจความหมายจะนำมาซึ่งความรู้และส่งเสริมให้ เกิดการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ แยกแยะ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตพร้อมทั้ง สามารถถ่ายทอดสื่อสารความรู้ ความคิดให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจได้ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษ ที่ 21 หากผู้เรียนบกพร่องหรือขาดความสามารถในการอ่านจะส่งผลให้การเรียนรู้ไม่ก้าวหน้าได้ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 2)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552– 2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายในปี 2561 จะต้องมีการ ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลักคือ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน การศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนด กรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบไว้ 4 ประการ คือการพัฒนา คุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่ง เรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งทักษะในการอ่านมีความสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคใหม่เพราะถ้าอ่านออกเขียนได้แล้วก็สามารถที่จะเรียนรู้ได้เอง ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวบรรลุผลกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนงาน จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการ ประเมินผล มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถและทักษะของผู้เรียนโดยกำหนดให้นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ความสามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะ

ชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องมีความสามารถสามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง มีทักษะ การคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ตามช่วงวัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่านออก เขียนได้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ทักษะ คุณลักษณะ และได้กำหนดมาตรการการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน สำหรับใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ในการดำเนินงานนโยบาย เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีการถอดประสบการณ์จากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น และเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552)

แม้จะมีนโยบายต่าง ๆ มาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่จากการสำรวจในปี 2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่ามีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาและมีทักษะการอ่านออกเขียนได้ที่ไม่สูงเท่าที่ต้องการ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดให้มีกระบวนการพัฒนานักเรียนให้ปลอดจากการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยนำเอานวัตกรรมใหม่มาใช้ในการพัฒนา และกำหนดเป็นมาตรการเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์ สืบค้น 25 มิถุนายน 2559)

การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถือเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการทำให้เด็กได้มีการพัฒนาตนเอง หากอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ การที่จะไปเรียนวิชาอื่นย่อมเป็นไปได้ สิ่งแรกที่จะต้องทำก็คือ ทำให้เด็กทุกคนที่อยู่ในระบบการศึกษาอ่านออกเขียนได้ มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านและเขียน นี่คือหัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัด และพัฒนาการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการกำหนดนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยเริ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องกำหนดมาตรการเร่งรัดคุณภาพการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้ ให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และสื่อสารได้ กำกับติดตามการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานให้กับ กระทรวงศึกษาธิการทราบเป็นระยะ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต จะต้องดำเนินการประกาศนโยบายให้กับโรงเรียนในสังกัด มีข้อมูลการอ่านการเขียนของนักเรียนทุกระดับชั้น วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับระบบบริหารจัดการ รวมถึงการดำเนินการกำกับติดตาม นิเทศ จัดทำแผนงาน/โครงการ และกิจกรรมให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนอย่างจริงจัง และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อ สพฐ.เป็นระยะ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างเข้มงวดและเข้มแข็ง ส่วน

ในระดับสถานศึกษา จะต้องกำหนดเป็นนโยบายให้ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และต้องดำเนินการทุกวิธี เพื่อให้นักเรียนทุกคนอ่านเขียนได้ ตามมาตรฐานหลักสูตร โดยเฉพาะนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ปรับระบบบริหารจัดการให้ครูทุกคนมีส่วนรับผิดชอบแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยเท่านั้น มีแผนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนที่มีปัญหา และซ่อมเสริม มีการประสานผู้ปกครองให้รับทราบปัญหาและมีส่วนร่วมเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด กำกับติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือครูในการแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียน และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะสถานศึกษาเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดและมีผลกับนักเรียนมากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์ สืบค้น 25 มิถุนายน 2559)

ระบบการศึกษาไทยกำลังประสบปัญหาท้าทายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากประชากรวัยเรียนมีจำนวนลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง ประกอบกับในปัจจุบันครูมีภาระงานมาก ครูสอนไม่ครบชั้น รวมทั้งสัดส่วนครูในโรงเรียนไม่เหมาะสม โดยเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษา ที่มีครูขาดและครูเกิน ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มีจำนวนห้องเรียน 120,632 ห้อง แต่มีครู 84,941 คน ทำให้ขาดครูประจำชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก 35,691 คน และมีโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 20 คน จำนวน 1,072 แห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจำนวนนี้มีโรงเรียนที่มีนักเรียน 0 คน จำนวน 207 แห่ง, นักเรียน 1 คน 8 แห่ง นักเรียน 2 คน 20 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. ออนไลน์ สืบค้น 1 กันยายน 2559)

เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดจำนวน 88 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 188 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในสังกัด อ่านออก เขียนได้ทุกคน และมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยดำเนินการวัดและประเมินผลด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทุกระดับชั้น และหากพบนักเรียนที่อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้จะมีกิจกรรมเพื่อเพิ่มเติมทักษะนักเรียนกลุ่มดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2558: 1)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามแนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่านออก เขียนได้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน(กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 3-4)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ใน 4 ด้าน จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา นักเรียนในด้านการอ่านการเขียนให้อ่านออกเขียนได้
2. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา การพัฒนา นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2552: 3-4)

- 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย
- 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
- 4) การนิเทศติดตาม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 176 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 88 คน โดยใช้ขนาดของประชากรเป็นตัวกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 50% ของประชากร แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 44 คน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย 44 คน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งของบุคลากร

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

2. ตัวแปรตาม

การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย
- 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
- 4) การนิเทศติดตาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1ให้อ่านออกเขียนได้ทุกคน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย 4) การนิเทศติดตาม ดังนี้

1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง ระดับการปฏิบัติของสถานศึกษา เกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการสอนภาษาไทยโดยมีการจัดทำแนวปฏิบัติและหลักสูตร มีการจัดประชุมและกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการพัฒนาการอ่านการเขียน และส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลาโดยจัดบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษา มีการจัดครูผู้สอนภาษาไทยสอนตรงตามวิชาเอกในทุก ระดับชั้น และส่งเสริมให้ครูได้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอเพื่อใช้ในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดโครงการเพื่อพัฒนาและอบรมเทคนิคให้คุณครู

ผู้สอนภาษาไทยในการจัดการพัฒนาการอ่านการเขียน และสถานศึกษาจะต้องมีจัดทำข้อมูลรายบุคคลด้านการอ่านการเขียนและจัดทำแผนพัฒนาการอ่านการเขียนรายบุคคล

2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและจัดทำแผนและโครงการในการพัฒนาการอ่านการเขียน รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียนและใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษาและค้นคว้า ครูต้องจัดทำสื่อการสอนรูปแบบใหม่ๆ และให้ครูนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้นโดยมีการติดตามตรวจสอบโดยการนิเทศติดตามและประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียน ในทุกสัปดาห์ มีการจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นรายบุคคล และจัดการเรียนเสริมนอกเวลาเรียนให้กับนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน รวมถึงการประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านการเขียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง ระดับการปฏิบัติของสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมอ่านนิทานหรือข่าวให้นักเรียนฟังทุกวัน ใช้เพลงต่างๆ มีเกมประกอบการสอนโดยใช้บัตรคำ จัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนปนเล่น โดยสอดแทรกการอ่านการเขียน มีการฝึกให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าสั้นๆโดยใช้สื่อธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในและนอกโรงเรียน เพื่อฝึกทักษะการอ่านการเขียน สอนและทดสอบคำพื้นฐานในชีวิตประจำวันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าในการอ่านการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล และเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอนให้แก่เพื่อนครู จัดการศึกษาฐานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีด้านการอ่านการเขียน

4) การนิเทศติดตาม หมายถึง ระดับการปฏิบัติของสถานศึกษาในการวางแผนการดำเนินการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียนโดยต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศติดตาม การพัฒนาการอ่านการเขียนให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบและเข้าใจ มีการกำหนดบุคลากรเพื่อทำหน้าที่นิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจนและกำหนดระยะเวลาในการนิเทศติดตามอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบผลการพัฒนาการอ่านการเขียน และเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนและครูผู้สอน มีการจัดทำรายงานผล และนำผลการนิเทศติดตามมาวิเคราะห์ หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาการอ่านการเขียน และเผยแพร่ผลการนิเทศติดตามและวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศการพัฒนาการอ่านการเขียนไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอ พระนครศรีอยุธยา อำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอบางซ้าย อำเภอผักไห่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอวังน้อย อำเภอภาชี อำเภอมหาราช อำเภอนครหลวง อำเภอบ้านแพรก

3. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่จัดการศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเป็นสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 35 และมีนักเรียนรวม 120 คนลงมา ไม่รวมสถานศึกษาเอกชนและสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 88 โรงเรียน

4. ตำแหน่งของบุคลากร หมายถึง บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่บริหารงานของ สถานศึกษา ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

4.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย หมายถึง ครูที่รับผิดชอบสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย หรือครูที่รับผิดชอบโครงการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดในการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ตามแนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่านออก เขียนได้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้ มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน (กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 3-4) ที่ให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปฏิบัติตาม ใน 4 ด้าน คือ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และด้านการนิเทศติดตาม โดยด้านการสนับสนุน การเรียนการสอนภาษาไทย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของการสอนภาษาไทย ในทุกระดับชั้น ให้การสนับสนุนครูให้มีกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนโดยให้การสนับสนุนด้าน วัสดุการเรียนการสอน การสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอน และครูผู้สอนต้องเอาใจใส่ต่อการสอนมี ความรับผิดชอบและมีเทคนิคการสอนทางด้านภาษาไทยเป็นอย่างดี ส่วนด้านการกำหนดแผนงาน ทางวิชาการ เป็นการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและจัดทำแผน และโครงการในการพัฒนาการอ่านการเขียน โดยมีการจัดประชุมครูให้เข้าใจนโยบายและแนวทาง ปฏิบัติร่วมกัน มีการนิเทศภายใน และสนับสนุนช่วยเหลือครูผู้สอน อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอนภาษาไทยอย่างจริงจัง มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนภาษาไทยและเพิ่ม กิจกรรมเสริมนอกเวลาเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนภาษาไทย เป็นรายบุคคล เพื่อให้รู้จักจุดบกพร่องและความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน มีการประสานงานและ ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนเรื่องการบ้าน การอ่าน การเขียน อย่างสม่ำเสมอและนำไปพัฒนาและแก้ปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้

ครูผลิตสื่อการสอนภาษาไทย จัดมุมหนังสือในห้องเรียน ห้องสมุดของโรงเรียนให้เป็นแหล่ง การศึกษาค้นคว้า จัดให้มีบรรยากาศน่าอ่านน่าเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สำหรับด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย คือ การปฏิบัติงานของครูที่ให้เวลากับการ เรียนการสอนภาษาไทยให้มากที่สุด โดยเน้นการอ่านและการเขียน มีการจัดทำสมุดบันทึกหรือ ทะเบียนคุมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อบันทึกความก้าวหน้าการพัฒนาทาง ภาษาไทยของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะ การอ่าน การเขียน และเพื่อการตรวจเยี่ยมของ ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน และศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยมีการ นำนวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในกระบวนการเรียนการสอน และมีการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ศึกษา ดูงานโรงเรียนที่มีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี มีการเผยแพร่รูปแบบการสอน และนวัตกรรมที่เป็นผลงานเด่นๆ ให้กับเพื่อนครูทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และด้านการนิเทศติดตาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์มีการเข้าตรวจเยี่ยมห้องเรียนและโดยกำลังใจและช่วยเหลือครูสอน ทุกชั้นเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยให้ครูผู้สอนผลิตเอกสารเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการนิเทศภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และส่งเสริมการช่วยเหลือกันเองในระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียน

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ตำแหน่งของบุคลากร ที่ส่งผลต่อการ ดำเนินงาน ดังนี้ บรรดา แก้วบัวสา (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานตาม โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานสูง กว่าครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ เกื้อกุล มานวกุล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงาน ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการ ดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัยของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่าตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการ ดำเนินงานแตกต่างกัน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาประมวลกันเข้าเป็นกรอบความคิดในการวิจัย โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้ ตามภาพประกอบ 1

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตำแหน่งของบุคลากร

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
2. ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย

ตัวแปรตาม

การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย
- 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ
- 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
- 4) การนิเทศติดตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน เพื่อทำการวิจัยความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย 4) การนิเทศติดตาม โดยนำเสนอเนื้อหา ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
  - 1.1 ข้อมูลพื้นฐาน
  - 1.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 2.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2
  - 2.2 จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
  - 2.3 การดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
3. มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน
  - 3.1 ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย
  - 3.2 ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ
  - 3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
  - 3.4 ด้านการนิเทศติดตาม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2559: 1-13)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ ตามที่กำหนดในกฎหมาย โดยสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา โดยปฏิบัติงานตามแผนนโยบายรัฐบาล จุดเน้นการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษา ยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านแพรก อำเภอเมืองราช อำเภอบางปะหัน อำเภออุทัย อำเภอวังน้อย อำเภอท่าเรือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอภาชีและอำเภอนครหลวง

1. จำนวนสถานศึกษา	210	โรงเรียน
1.1 สถานศึกษาของรัฐ	188	โรงเรียน
1.2 สถานศึกษาเอกชน	22	โรงเรียน
2. สถานศึกษา (รัฐบาล) จำแนกตามขนาดโรงเรียน 4 ขนาด		
2.1 ขนาดเล็ก (นักเรียน 1-120 คน)	88	โรงเรียน
2.2 ขนาดกลาง (นักเรียน 121-600 คน)	89	โรงเรียน
2.3 ขนาดใหญ่ (นักเรียน 601-1500 คน)	8	โรงเรียน
2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียนมากกว่า 1,500 คน)	3	โรงเรียน
3. ข้าราชการครูในสถานศึกษา รัฐบาล (ครู + ผู้บริหาร)	2,202	คน
ครูและผู้บริหาร เอกชน	จำนวน	836 คน

วิสัยทัศน์

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน บนพื้นฐานของความเป็นอยุธยา สู่สากล
พันธกิจ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
- พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และคุณลักษณะคนดีศรีอยุธยา
- พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณาการการจัดการศึกษา

ค่านิยม

บริหารงานโปร่งใส เต็มใจให้บริการ ทำงานให้เป็นระบบ

เป้าประสงค์

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน บนพื้นฐานของความเป็นอยู่อย่างยั่งยืน สู่สากล จึงกำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
2. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และคุณลักษณะคนดีศรีอยุธยา
4. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(จุดเน้นยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 1 หลักสูตรและกระบวนการสอน ข้อ 3 การทดสอบการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา และข้อ 5 ICT เพื่อการศึกษา)

มาตรการ

1. พัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น ตามช่วงวัย
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยี
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น)
5. ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และคุณลักษณะคนดีศรีอยุธยา
6. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป
7. พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก
8. ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

9. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และ สิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย มีศูนย์รวมสื่อให้ครูสามารถยืมสื่อไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

10. ปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัด ประเมินผล ให้สามารถพัฒนาและประเมินผลผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพ

11. ส่งเสริมสนับสนุนการนำผลการประเมินในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น(LAS) ชาติ (NT, O-NET) และนานาชาติ (PISA) มาใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ

2. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น ตามช่วงวัย

3. ร้อยละ 90 ของผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยี

4. ร้อยละ 80 ของผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น)

5. ร้อยละ 100 ของผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และคุณลักษณะคนดีศรีอยุธยา

6. ร้อยละ 100 ของนักเรียนได้รับส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษา ต่อ และการประกอบอาชีพอย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป

7. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่

8. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และนำหลักสูตรไปสู่การ ปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

9. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และ สิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย มีศูนย์รวมสื่อให้ครูสามารถยืมสื่อ ไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

10. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับปรับปรุงเครื่องมือและวิธีการวัด ประเมินผล ให้สามารถพัฒนาและประเมินผลผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพ

11. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับส่งเสริมสนับสนุนการนำผลการประเมินในระดับ ห้องเรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น(LAS) ชาติ (NT, O-NET) และนานาชาติ (PISA) มาใช้พัฒนา คุณภาพผู้เรียน

12. ร้อยละ 100 ของสถานศึกษาได้รับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(จุดเน้นยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 6 การบริหารจัดการ)

มาตรการ

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค
2. สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพ มีรูปแบบการเรียนการสอนสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่บนพื้นฐานของความเป็นอยู่ชุมชนสู่มาตรฐานสากล
3. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และมีคุณภาพตามมาตรฐาน ให้เหมาะสมกับความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียนแต่ละบุคคล
4. สร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบคุ้มครองนักเรียน รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับเครือข่ายสหวิชาชีพทุกระดับ
5. จัดการศึกษาที่เหมาะสม โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติ เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เพื่อให้ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. เด็กปฐมวัย อายุ 4 ปี ที่มีชื่อใน ทร.14 ได้เข้าเรียนก่อนประถมศึกษาน้อยร้อยละ 95
2. เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 100 และศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 100
3. เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กไร้สัญชาติ ได้เข้าเรียนเพิ่มขึ้น
4. เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน ลดน้อยลง
5. นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาศึกษาทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจนจบการศึกษา โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้ศึกษาต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ร้อยละ 95 และจบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเวลาของหลักสูตร
7. ผู้พิการทุกคนที่เข้าเรียนได้รับการพัฒนาสมรรถภาพ
8. ผู้เรียนทุกคนได้รับการสนับสนุนการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
9. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอัจฉริยภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

จุดเน้น ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 2 การผลิตและพัฒนาครู และข้อ 4 การผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัย

มาตรการ

1. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา .ให้มีความสามารถและทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
  2. ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ สื่อ นวัตกรรมวิธีการจัดการเรียนรู้ การสอนคิดแบบต่างๆ ตลอดจนการวัด ประเมินผล การวิจัย ให้สามารถนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพ เป็นรายบุคคล
  3. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC
  4. ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะในการคุ้มครองดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือต้องการการคุ้มครองพิเศษ
  5. ส่งเสริมระบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่นๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน
  6. เสริมสร้างระบบแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน เกิดผลการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์
  7. ยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นมืออาชีพ
  8. ส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิทยฐานะสูงขึ้น
- ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานคุณวุฒิ ร้อยละ 80
  2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญและกำลังใจมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ร้อยละ 70
  3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีผลงานการสอนที่แสดงถึงศักยภาพการสอนและได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ร้อยละ 75
  4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่เสนอขอรับการประเมินและจัดการในผลงานทางวิชาการด้านการประเมิน ร้อยละ 80 ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด
  5. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 80
  6. ร้อยละ 80 ของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่สื่อ นวัตกรรมการสอนคิดแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
  7. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีสมรรถนะในการคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือต้องการการคุ้มครองพิเศษ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

(จุดเน้นยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ข้อ 6 การบริหารจัดการ)

1. กระจายอำนาจและความรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา

1.1 ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีความสามารถและมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ด้วยตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บูรณาการการทำงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มโรงเรียน และสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพตามบริบทได้เพิ่มขึ้น

1.3 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

1.4 พัฒนาระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.5 พัฒนาระบบ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

1.6 แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ให้ถูกต้องโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

1.7 พัฒนาการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

1.8 ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการในลักษณะกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอ

2. ส่งเสริมเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

2.1 สร้างเครือข่ายในรูปแบบ cluster ระบบกลุ่มโรงเรียนในการบริหาร จัดการศึกษาร่วมกัน

2.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา

2.2.1 ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

2.3.2 ประสานหน่วยงานทุกภาคส่วน และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมพัฒนาและช่วยเหลือสถานศึกษา

3. ส่งเสริมการทําวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนานโยบายและเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มโรงเรียน และสถานศึกษา

4. ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรคณะบุคคล ให้มีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

4.1 ยกย่องเชิดชูเกียรติ กลุ่มโรงเรียน สถานศึกษา และองค์กรคณะบุคคลที่มี ผลงานเชิงประจักษ์

4.2 สร้างแรงจูงใจให้ กลุ่มโรงเรียน สถานศึกษา และองค์กรคณะบุคคลให้มีผลงานเชิงประจักษ์

4.3 รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร องค์กรคณะบุคคลในการปรับปรุง แก้ไขและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผ่านการประเมินมาตรฐานเขตระดับดีมากขึ้นไปร้อยละ 80

1. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีผลงานเป็นเลิศ มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและแนวทางการกระจายอำนาจ
3. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
4. สำนักงานเขตพื้นที่ สถานศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนานโยบายและเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษา ร้อยละ 70
5. สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ร้อยละ 80
6. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการพัฒนาเรื่องการบริหารงานการเงิน พัสดุ งบประมาณ ถูกต้องตามระเบียบ
7. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยละ 90

1.2 แนวทางการพัฒนาการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

รัฐบาลไทย (2560: 1) ได้ประกาศกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560-2579) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาล โดยมีชื่อว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อพัฒนาทั้งด้านเสถียรภาพ ความสงบสุข เศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ด้านการใช้จ่าย จัดหางบประมาณ เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้มากขึ้น แก้ปัญหาด้านสาธารณสุข โภค การดูแลสุขภาพ และการศึกษา

วิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข ภายใต้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และสนองตอบผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขต อำนาจอธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความ อยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น

ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็น ศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่อง และโปร่งใสตามหลัก ธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น มีความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีการออมสำหรับวัยเกษียณ

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นไม่มีประชาชนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้าง การพัฒนาต่อเนื่องไป ได้แก่ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

ในคำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรี(2559: ออนไลน์) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2557 นโยบายด้านการศึกษากำหนดไว้ในข้อที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และนโยบายด้านวิจัย ข้อที่ 8 การพัฒนาและส่งเสริมในการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จากนโยบายรัฐบาล 11 ด้าน คือ

- 1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
- 2) การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ
- 3) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ
- 4) การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- 5) การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน
- 6)การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

7) การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

8) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม

9) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

10) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

11) การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

นโยบายด้านการศึกษา ข้อที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อสร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่กัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งในระบบ และการศึกษาทางเลือกพร้อมกัน

2) ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณและการเรียนรู้ สนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความจำเป็นของผู้เรียน และลักษณะของพื้นที่ของโรงเรียน ปรับปรุงและบูรณาการระบบการกู้ยืม เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3) ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทัวถึง และร่วมปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา สู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) พัฒนาคนในทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

5) ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะตรงตามความต้องการท้องถิ่นและตลาดแรงงาน

6) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ส่งเสริม ให้ครูมีวุฒิตามวิชาที่สอน ให้สามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องมือมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยครู หรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

7) ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้ทุกองค์กรมีบทบาท ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต

8) อนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านและวัฒนธรรมสากล และการสร้างสรรค์งานศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเข้าสู่เสาหลักวัฒนธรรมของอาเซียนและประชาคมโลก

9) ปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพ เปิดพื้นที่สาธารณะ ให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

นโยบายด้านการศึกษา ข้อที่ 8 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การผลิตและบริการที่ทันสมัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของรายได้ประชาชาติและมีสัดส่วนรัฐต่อเอกชน 30 : 70 เพื่อให้ประเทศสามารถแข่งขันและก้าวหน้าทัดเทียมประเทศอื่น

2) เร่งเสริมสร้างสังคมนวัตกรรม โดยส่งเสริมระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ผลิตรากำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม มีช่องทางในการใช้เทคโนโลยีระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา

3) การปฏิรูประบบให้สิ่งจูงใจ ระเบียบและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการงานวิจัยและพัฒนา ไปต่อยอดหรือใช้ประโยชน์ ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการวิจัยและพัฒนาในระดับภาค หรือ กลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น และนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้

4) ส่งเสริมให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ ใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมของไทยตามความเหมาะสม โดยให้มีนโยบายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่เอื้ออำนวย สร้างโอกาสการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ

5) ปรับปรุงและจัดเตรียมให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านนวัตกรรมซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาในการต่อยอดสู่การใช้เชิงพาณิชย์ของภาคอุตสาหกรรม

สำหรับนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาเด็กประถม อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

1.1 ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนที่เห็นผลสัมฤทธิ์ชัดเจน เช่น การสอนแบบแจกลูกสะกดคำโดยใช้แนวการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการสมอง (BBL)

1.2 กำหนดเป้าหมายให้นักเรียนชั้น ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ ชั้น ป.2 ขึ้นไปต้องอ่านคล่อง เขียนคล่อง

2. การดูแลเด็กออกกลางคัน

2.1 การดูแลเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ เช่น ต้องมีฐานข้อมูลเรื่องนี้ หากเด็กจบออกไปต้องมีระบบติดตามดูแลและหากเด็กออกไปทำงานที่ใดต้องสนับสนุนให้เรียนต่อในสถานศึกษาของ กศน.

3. ปรับปรุงหลักสูตร

3.1 การลดเวลาเรียน ลดการบ้านนักเรียน ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข แต่ไม่ใช้เวลาเหลือแล้วไปจัดกิจกรรมที่เพิ่มภาระหรือเพิ่มการบ้านให้นักเรียนอีก

3.2 ไม่ใช่การเรียนเพื่อมาสอบอย่างเดียว

3.3 ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในยุคโลกไร้พรมแดน ให้นักเรียนคิด/ปฏิบัติมากกว่าท่องจำ

4. การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก

4.1 การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูสอนไม่ครบชั้นเรียน

4.2 ใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) อย่างจริงจังเต็มรูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนไกลกังวลให้เป็นโรงเรียนต้นทางที่มีคุณภาพ

5. การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยใช้โครงการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทางไกล DLTV และผ่าน ICT ด้วย DLTV

6. การประเมินครู/ นักเรียน/ โรงเรียน หาความสมดุล ระหว่างการควบคุมคุณภาพทางการศึกษากับภาระงานของครูที่ต้องเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงการคัดสรรครู ผู้บริหาร การประเมินวิทยฐานะให้เหมาะสม อาจจัดโมบายทีมจากส่วนกลาง เพื่อลดภาระครูหรือนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

7. การดูแลรักษาสังก่อสร้างและครุภัณฑ์ในหน่วยงานและสถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบในการดูแลรักษาสังก่อสร้างทั้งหมดอย่างแน่นหนา ไม่ว่าจะเป็นอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ ตลอดจนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ระบบการจัดหา-แจกจ่าย โดยจะต้องมีตัก-มีเหตุ มีผลในการแจกจ่าย ไม่ใช่แจกจ่ายตามความเสนาหา จะทำให้เกิดความเสียเปรียบเสียกัน เป็นเรื่องที่ไม่ดี 2) ระบบการซ่อมบำรุง ควรตั้งทีมเฉพาะขึ้นมาเพื่อบำรุงดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องทุกวงรอบการใช้งาน พร้อมทั้งมีการรายงานผลการตรวจด้วย โดยเฉพาะยานพาหนะจะต้องมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้การบำรุงรักษา มีความต่อเนื่อง และ 3) การจำหน่าย เพื่อที่จะได้จัดซื้อทดแทน

8. การดูแลเรื่องสวัสดิการ

8.1 ให้ความสำคัญกับการบรรจุ โยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง วิทยฐานะ

8.2 การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูจำนวนกว่าล้านล้านบาท ขณะนี้ได้มีการวางแผนทางและจัดระบบแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ร่วมกับธนาคารออมสินแล้ว จึงขอฝากให้ครูใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต รู้จักใช้ รู้จักเก็บ ไม่แก่งแย่งแข่งขันกัน ขอให้ครูพยายามลดหนี้ลง ในขณะเดียวกันต้องสร้างจิตสำนึกในการใช้จ่ายให้กับลูกหลานของตัวเองด้วย

9. การขยายโครงการธนาคารขยะในสถานศึกษา

9.1 ปลุกฝังการคัดแยกขยะและทิ้งขยะให้ถูกที่แก่นักเรียน นิสิตนักศึกษาในทุกระดับการศึกษาและทุกสังกัด

9.2 ขยายโครงการธนาคารขยะในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.1 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561)

วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

เป้าหมาย ภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลักสามประการ คือ

1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครูคุณภาพได้อย่างยิ่งยั้ง ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดย

1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู

3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ผลทดสอบ PISA)

1.3 ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

1.4 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

1.5 สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษา

เป็น 60 : 40

1.6 ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

1.7 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 2 คนไทยใฝ่รู้

สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้และ

ค่าเป้าหมาย

2.1 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 อัตราการรู้หนังสือของประชากร (อายุ 15-60 ปี) เป็นร้อยละ 100

2.3 ผู้เข้ารับบริการในแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 10

2.4 คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานโดยเฉลี่ยอย่างน้อย

น้อยวันละ 60 นาที

2.5 สัดส่วนผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ต่อประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไปเป็น

ร้อยละ 50

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 3 คนไทยใฝ่ดี

มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิต

สาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

3.1 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นพลเมือง

3.2 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3.3 จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3.4 จำนวนเด็กเข้ารับการบำบัดยาเสพติดลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3.5 สัดส่วนคนไทยที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมอย่างสม่ำเสมอเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 4 คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้

มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

4.1 ผู้เรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มี
 วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์

4.2 ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และ
 มีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น

4.3 กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 และมี
 สมรรถนะทางวิชาชีพตามมาตรฐาน

2.2 จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เส้นทางสู่ความสำเร็จการ
 ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 4 ใหม่
 ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และระบบ
 บริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นคุณภาพของ
 เด็กไทยในอนาคต เป็นผู้ที่มีความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ก้าวไกลสู่สากล และ
 ความเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์

2.2.1 สาระสำคัญของจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การ
 จัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน คือ คุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้าน
 ความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมาย
 ของหลัก สูตร ซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

ด้านความสามารถและทักษะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 เป็นช่วงชั้นที่จำเป็นต้องปูพื้นฐานความสามารถอ่านออก
 เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
 ตามช่วงวัย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พัฒนาความสามารถ ให้สูงขึ้นจนสามารถอ่านคล่อง เขียน
 คล่อง คิดเลขคล่อง มีทักษะ การคิดขั้นพื้นฐาน ทักษะชีวิต และทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
 ตามช่วงวัย

ด้านคุณลักษณะ

ด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นมีความเป็น พลเมือง รักชาติ ศาสน์
 กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และ
 มี จิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2551 และมีคุณลักษณะนิสัยที่ต้องเน้น เป็นการเฉพาะในแต่ละช่วงวัยและพัฒนา
 ต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น ดังนี้ ชั้น ป.1-3 เน้นความใฝ่ดี ชั้น ป.4-6 ใฝ่เรียนรู้ ชั้น ม.1-3 อยู่อย่าง
 พอเพียง และชั้น ม.4-6 มีความมุ่งมั่นในการศึกษา และการทำงาน โดยสอดแทรกในกิจกรรมการ
 เรียนการสอนทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.2.2 ความหมายของจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล

เพื่อให้การนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติ มีความชัดเจนตรงกันจึงกำหนดความหมายไว้ดังนี้

ด้านความสามารถและทักษะ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1. อ่านออก หมายถึง ความสามารถรับรู้และเข้าใจ ความหมายของคำ ประโยค ข้อความสั้น ๆ เรื่องราวในสื่อต่าง ๆ หรือในหนังสือได้ตามระดับชั้นของผู้เรียน
2. เขียนได้ หมายถึง ความสามารถเขียนคำ ประโยค ข้อความสั้น ๆ เรื่องราวได้ถูกต้อง เหมาะสมตามระดับชั้นของผู้เรียน
3. คิดเลขเป็น หมายถึง มีวิธีการคิดได้หลายรูปแบบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
4. ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงพฤติกรรม ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ
  - กลุ่มที่ 1 ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด ทักษะการเขียน
  - กลุ่มที่ 2 ทักษะการคิดที่เป็นแกน เช่น ทักษะการสังเกต ทักษะการจัดกลุ่ม ทักษะการรวบรวมข้อมูล ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะ การจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบ
5. ทักษะชีวิต หมายถึง การเน้นให้มี ความสามารถในการรู้จักตนเอง มองตนเอง และผู้อื่นในแง่บวก และจัดการกับอารมณ์ ของตนเองได้
6. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสาร อันได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้คำสุภาพ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

1. อ่านคล่อง หมายถึง ความสามารถอ่านออกเสียง ชัดเจน ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอ่านในระยะเวลาที่เหมาะสมกับ ระดับชั้นของผู้เรียน และสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้
2. เขียนคล่อง หมายถึง ความสามารถเขียนคำ ประโยคข้อความ เรื่องราวถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาได้รวดเร็ว ในระยะเวลาที่เหมาะสมตามระดับชั้นของผู้เรียน
3. คิดเลขคล่อง หมายถึง ความสามารถในการคิดหา คำตอบได้รวดเร็วและถูกต้อง
4. ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกถึงพฤติกรรม ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ
  - กลุ่มที่ 1 ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด ทักษะการเขียน
  - กลุ่มที่ 2 ทักษะการคิดที่เป็นแกน เช่น ทักษะ การตั้งคำถาม ทักษะการให้เหตุผล ทักษะ การแปลความ ทักษะ การตีความ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการนำความรู้ไปใช้

5. ทักษะชีวิต หมายถึง การเน้นให้มีความสามารถในการปรับตัว รักและเห็นคุณค่าในตนเอง ภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเอง และผู้อื่น เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

6. การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย หมายถึง ความสามารถในการรับและส่งสาร อันได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน และแสดงความคิดเห็น ได้อย่างมีเหตุผล ด้านคุณลักษณะ

จุดเน้นด้านคุณลักษณะสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้นและเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตร (ระดับชั้น ป.1-ม.6) ได้แก่

1. รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความ เป็นไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่ แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตาม ความเป็นจริงต่อตนเอง และผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ

3. มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึง การยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม

4. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึง ความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จาก แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่ แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

6. ความมุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงความตั้งใจ และรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

7. รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่ แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอด ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่ แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

จุดเน้นด้านคุณลักษณะสำหรับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย

ระดับชั้น ป.1-3 ได้แก่ ใฝ่ดี หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงความมีเหตุผล รู้จัก แยกแยะถูกและผิด รักความสันติ เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างทางความคิด

ระดับชั้น ป.4-6 ได้แก่ ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

2.2.3 ความสามารถและทักษะของผู้เรียนตามจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ด้านการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง

จากจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของจุดเน้น ในแต่ละช่วงวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน สำหรับนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดความสามารถและทักษะ ของผู้เรียนตามจุดเน้นในแต่ละระดับชั้นดังนี้

อ่านออก ป.1-3

ป.1 อ่านคำพื้นฐานและเข้าใจความหมายของคำพื้นฐานได้ไม่น้อยกว่า 600 คำ

ป.2 อ่านคำพื้นฐานและเข้าใจความหมายของคำพื้นฐานเพิ่มจาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ไม่น้อยกว่า 800 คำ และอ่านข้อความ เรื่อง ที่มี ความยากง่ายใกล้เคียงกับหนังสือเรียน และมีมารยาทในการอ่าน

ป.3 อ่านคำพื้นฐานและเข้าใจความหมายของคำพื้นฐานเพิ่มจาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ และอ่านข้อความ เรื่อง บทหรือกรอนที่มีความยากง่ายใกล้เคียงกับหนังสือเรียนด้วยความเข้าใจ และมีมารยาทในการอ่าน

อ่านคล่อง ป.4-6

ป.4 อ่านข้อความ เรื่อง บทหรือกรอนที่มีความยากง่าย ใกล้เคียงกับหนังสือเรียนอย่างคล่องแคล่ว สรุปใจความสำคัญ และมีมารยาทในการอ่าน

ป.5 อ่านข้อความ เรื่อง บทหรือกรอนที่มีความยากง่าย ใกล้เคียงกับหนังสือเรียนอย่างคล่องแคล่วสรุปใจความสำคัญ ข้อคิดเรื่องที่อ่าน และมีมารยาทในการอ่าน

ป.6 อ่านข้อความ เรื่อง บทหรือกรอนที่มี ความยากง่ายใกล้เคียงกับหนังสือเรียน อย่างคล่องแคล่ว สรุปใจความสำคัญ แยกแยะ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และมีมารยาทในการอ่าน

เขียนได้ ป.1-3

ป.1 เขียนคำพื้นฐานได้ไม่น้อยกว่า 600 คำ ประโยคง่าย ๆ และมีมารยาทในการเขียน

ป.2 เขียนคำพื้นฐานเพิ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ไม่น้อยกว่า 800 คำ เขียนบรรยายภาพ และมีมารยาทในการเขียน

ป.3 เขียนคำพื้นฐานเพิ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ไม่น้อยกว่า 1,200 คำ เขียนเรื่องจากภาพ และมีมารยาทในการเขียน

เขียนคล่อง ป.4-6

ป.4 เขียนย่อความอย่างคล่องแคล่ว และมีมารยาทในการเขียน

ป.5 เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น อย่างคล่องแคล่ว และมีมารยาทในการเขียน

ป.6 เขียนเรียงความอย่างคล่องแคล่ว และมีมารยาทในการเขียน

2.3 การดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัด พัฒนาการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นคุณภาพผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดมาตรการให้สถานศึกษาการดำเนินงานสู่การเป็น โรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยอยู่ภายใต้การกำกับติดตามสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อกระทรวงศึกษาธิการ

จากนโยบายดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จึง ได้กำหนดมาตรการการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แก่โรงเรียน ในสังกัด มีข้อมูลการอ่านการเขียนของ นักเรียนทุกระดับชั้น วิเคราะห์ข้อมูลสรุปและรายงานต่อ สพฐ. ปรับระบบบริหารจัดการ และ ดำเนินการกำกับ ติดตาม นิเทศ จัดทำแผนงาน/โครงการและ กิจกรรมให้ความช่วยเหลือ สถานศึกษาในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนอย่างจริงจังต่อเนื่อง และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อ สพฐ.ทุกภาคเรียน

สถานศึกษา ประกาศนโยบายให้ครูและผู้เกี่ยวข้องรับทราบและต้องดำเนินการ ทุกวิธี เพื่อให้ นักเรียนทุกคนอ่านเขียนได้ตามมาตรฐานหลักสูตร โดยเฉพาะนักเรียนที่อ่านไม่ออก เขียน ไม่ได้ ปรับระบบบริหารจัดการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียน ของ นักเรียน มีแผนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนที่มีปัญหาและซ่อมเสริม และประสานผู้ปกครองให้รับทราบ ปัญหาและมีส่วนร่วมเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด กำกับ ติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือครูแก้ไข ปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียน และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3.1 การดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2559: 11-16)

การดำเนินงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จัดทำป้าย ประกาศ
2. กำหนดเป้าหมายการอ่านออกเขียนได้ของโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1
  - ป.1 อ่านออกเขียนได้ 100 %
  - ป.2 – ป.6 นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามที่คัดกรองไว้ อ่านออกเขียนได้ ร้อย ละ70
3. กำหนดมาตรการให้โรงเรียนปฏิบัติ
  - คัดกรองนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และจัดกลุ่มตามระดับการอ่านไม่ออกเขียน ไม่ได้

ระดับ 1 อ่านออกเขียนได้บ้างแต่ไม่คล่อง ต้องใช้เวลามากกว่าเด็กปกติ
หรือเทียบร้อยละ 50 ขึ้นไป

ระดับ 2 อ่านเขียนได้น้อยมากหรือเทียบร้อยละ 30 – 49

ระดับ 3 อ่านเขียนไม่ได้เลยอยู่ในวิกฤตหรือมีผลการประเมินต่ำกว่า ร้อยละ 30

- คัดเลือกครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ครูที่มีความรู้ความสามารถ/ครูที่มีประสบการณ์การสอน)

- เปิดประตูวิถีการสอนตามแนวยุคเก่า เน้น การอ่านแจกลูกสะกดคำ (พลังแห่งวิถีการสอนภาษาไทยยุคเก่า) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นอื่นให้จัดทำแผนซ่อมเสริมและบันทึกร่องรอยเป็นหลักฐาน

- ทำ MOU กับผู้อำนวยการโรงเรียน

4. ให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานและดำเนินการสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

5. ให้ศึกษานิเทศก์ นิเทศ ติดตามการดำเนินงานทั้งระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียน (พูดคุย สัมภาษณ์ ทดสอบ)

6. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 ณ สนามสอบกลาง แต่ละอำเภอภาคเรียนละ 2 ครั้ง

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กำหนดให้ทุกอำเภอทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 ที่คัดกรองไว้ ณ สนามสอบกลางของอำเภอภาคเรียนละ 2 ครั้ง

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กำหนดให้โรงเรียนทดสอบการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ทุกคนภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยจัดสอบพร้อมกันทุกโรงเรียน

9. ศึกษานิเทศก์ประเมินโรงเรียนที่มีผลการดำเนินการเป็น “โรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ดีเด่น” เป็นแบบอย่างได้ เพื่อประกาศเกียรติคุณและมอบโล่รางวัล

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลการดำเนินการ

2.3.2 แนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของระดับสถานศึกษา

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครู ร่วมกัน วิเคราะห์ และสังเคราะห์กรอบการดำเนินการตามที่ สพป.อ.ย.เขต 1 กำหนด เพื่อกำหนดเป็นมาตรการหรือแนวทางในการดำเนินการของโรงเรียน

2. โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศ

3. ผู้อำนวยการโรงเรียนทำ MOU กับผู้อำนวยการเขตฯ ผู้อำนวยการโรงเรียนทำ MOU กับครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้รับผิดชอบทำ MOU กับผู้ปกครอง

4. ผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกโรงเรียนกำหนดมาตรการในการดำเนินการเพื่อให้เป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นประธานและร่วมกำหนดทิศทาง แนวทาง ตลอดจนกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม พร้อมทำหลักฐานไว้เพื่อการรับการประเมิน/รายงาน ทั้งนี้ให้พิจารณาตามกรอบการดำเนินการตามที่ สพป.อย.เขต 1 กำหนด และชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบ ในการประชุมผู้ปกครอง

5. ทุกโรงเรียนจัดทำบัญชีรายชื่อนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ (ตามที่รายงาน สพป.อยุธยา เขต 1 หรือ ปรับเปลี่ยนตามความเป็นจริง) จัดทำสำเนาเก็บไว้ที่ครูประจำชั้น /สถานศึกษา/ สพป.อยุธยา เขต 1 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูประจำชั้นดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ 100 %

6. โรงเรียนนำเด็กที่คัดกรองไว้มาจัดกลุ่มระดับการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ตามเกณฑ์นี้

ระดับ 1 อ่านออกเขียนได้บ้างแต่ไม่คล่อง ต้องใช้เวลามากกว่าเด็กปกติ หรือเทียบร้อยละ 50 ขึ้นไป

ระดับ 2 อ่านเขียนได้น้อยมาก หรือเทียบร้อยละ 30 – 49

ระดับ 3 อ่านเขียนไม่ได้ อยู่ชั้นในวิกฤตหรือมีผลการ ประเมินต่ำกว่าร้อยละ 30

7. โรงเรียนดำเนินการตามมาตรการที่โรงเรียนกำหนดทุกชั้น ทุกห้องเรียน เปิดประตูวิถีการสอน ตามแนวยุคเก่าเน้น การอ่านแจกลูก สะกดคำ (พลังแห่งวิถีการสอนภาษาไทยยุคเก่า) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นอื่นให้จัดทำแผนซ่อมเสริมและบันทึกร่องรอยเป็นหลักฐาน

8. ในกรณีที่พบปัญหา โรงเรียนจัดประชุม ห้องเรียน 4 ประสานเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา

9. ศึกษาวิเคราะห์ประจำอำเภอ เยี่ยมเยือน นิเทศ กำกับติดตาม เพื่อรับฟังข้อมูล ข้อคิดเห็น ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะโรงเรียน และเก็บข้อมูล

10. สพป.อย. เขต 1 แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลเพื่อนำไปใช้ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนที่ได้รับการคัดกรอง

11. โรงเรียนจะต้องได้รับการประเมินความก้าวหน้า ภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยให้โรงเรียน นำ นักเรียนที่คัดกรองไว้ มาทดสอบการอ่านออกเขียนได้ ณ สนามสอบกลางประจำอำเภอตามที่ สพป.อย.เขต 1 กำหนด

12. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนดำเนินการวัดประเมินผลด้วยข้อสอบกลาง ที่โรงเรียน ตนเองภาคเรียนละ 1 ครั้ง

13. ผู้อำนวยการ สพป.อย. เขต 1 (ผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ศึกษาวิเคราะห์ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง รับฟังผลการดำเนินการ ปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขมาตรการ

14. ทุกโรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียน ไม่ได้ และจัดทำเป็น Best Practice

3. มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขับเคลื่อนตามนโยบายดังกล่าวด้วยการกำหนดจุดเน้นการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะ สำหรับใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่านออกเขียนได้ คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พัฒนาการอ่านได้ เขียนได้ และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พัฒนาการอ่านคล่อง เขียนคล่อง เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนดมาตรการการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับโรงเรียนทั่วไป และดำเนินการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดมาตรการการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน 4 มาตรการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 3-4)

มาตรการที่ 1 ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย

โรงเรียนให้ความสำคัญและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2552: 3) ได้กำหนดแนวดำเนินการดังนี้

1) ผู้บริหารให้ความสำคัญของการสอนภาษาไทย ทุกระดับชั้น ให้การสนับสนุนครูให้มีกำลังใจ การจัดการเรียนการสอนโดยให้การสนับสนุนด้านวัสดุการเรียนการสอน การสร้างขวัญกำลังใจ

2) ครูผู้สอน เอาใจใส่ต่อการสอนมีความรับผิดชอบและมีเทคนิคการสอนทางด้านภาษาไทยเป็นอย่างดี

มาตรการที่ 2 ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ

โรงเรียนกายร่วมกันภายในโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามแผนงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2552: 3) ได้กำหนดแนวดำเนินการดังนี้

1) ประชุมครูให้เข้าใจนโยบายและแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนภาษาไทยอย่างจริงจัง

2) เน้นการสอนภาษาไทย โดยการเพิ่มกิจกรรมเสริมนอกเวลาเรียน โดยกำหนดเวลาในแต่ละวันว่าเป็นช่วงใด

3) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียน ภาษาไทยเป็นรายบุคคล เพื่อรู้จุดบกพร่องและความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน

4) คณะครู ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการสอนภาษาไทย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

5) ประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนเรื่อง

การบ้าน การอ่าน การเขียนอย่างสม่ำเสมอ

- 6) ผู้บริหาร ครูวิชาการ ให้การนิเทศภายใน และสนับสนุนช่วยเหลือครูผู้สอน อย่างต่อเนื่อง
- 7) คณะครู ร่วมกันผลิตสื่อภาษาไทย เพื่อให้ครูนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการเรียนการสอน
- 8) จัดมุมหนังสือในห้องเรียน และห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งการศึกษา ค้นคว้า จัดให้มีบรรยากาศน่าอ่าน น่าเรียน

มาตรการที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

ครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา ทำการสอนและทดสอบคำพื้นฐานของแต่ละระดับชั้น ให้ครบทุกคำและคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก ต้องจัดกิจกรรมการเรียนภาษาไทยอย่างจริงจัง เพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ มีความตั้งใจ เอาใจใส่ นักเรียนเหมือนลูก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 3-4) ได้กำหนดให้มีแนวทางดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

- 1) ครูให้เวลากับการเรียนการสอนภาษาไทยในหนึ่งวันให้มากที่สุด โดยเน้นการอ่านและการเขียน
- 2) ครูทำสมุดบันทึกหรือทะเบียนคุมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 3) ทำแบบบันทึกความก้าวหน้าการพัฒนาทางภาษาไทยของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะ การอ่าน การเขียน เพื่อการตรวจเยี่ยมของผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน และศึกษานิเทศก์
- 4) ใช้การสอนด้วยวิธีหลากหลาย นำนวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในกระบวนการเรียนการสอน

(4.1) ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เน้นกิจกรรมการฝึกอ่าน ฝึกเขียน โดยใช้สื่อธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในและนอกโรงเรียน ฝึกเพื่อให้เกิดทักษะการอ่านคำ เขียนคำ แต่งประโยค และเขียนเรื่องหรือข้อความสั้นๆ ได้

(4.2) การสอนโดยเรียนปนเล่น โดยสอดแทรกการอ่าน การเขียน โดยนักเรียนไม่รู้สึกรู้สว่าเขากำลังเรียน

(4.3) สอนภาษาไทยกับเพลง เป็นเพลงที่สนุกๆ และเด็กสนใจชอบร้องในขณะนั้น

(4.4) อ่านนิทานสนุกๆ หรือ อ่านข่าว ให้นักเรียนฟังทุกวัน ทุกชั้น และฝึกเขียนเรื่องเล่าเรื่องสั้น ๆ

(4.5) ใช้เกมประกอบการสอนง่ายๆ โดยใช้บัตรคำ (อาจเป็นคำง่าย คำพื้นฐาน คำที่ใช้ทุกวัน)

(4.6) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี

(4.7) จัดทำเอกสารรูปแบบการสอน นวัตกรรมที่เป็นผลงานเด่นๆ ของครูเผยแพร่แก่

เพื่อนครู ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

มาตรการที่ 4 ด้านการนิเทศติดตาม

ผู้บริหารนิเทศติดตาม กำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด เยี่ยมชั้นเรียน ทุกกระยะอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 3-4) ได้มีแนวดำเนินการดังนี้

1) นิเทศติดตามและให้ความช่วยเหลือครูสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 อย่างใกล้ชิด ทุกชั้นเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2) ผลิตเอกสารเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ครบทุกชั้นเรียน

3) ให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ด้านกำลังใจและวัสดุการศึกษาที่เป็นนิเทศภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมการช่วยเหลือกันเองในระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียน

จากมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในแต่ละมาตรการไว้ดังนี้

3.1 ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยโดยมีการรวบรวมหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องไว้ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาและขวัญกำลังใจ โดยมีนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ดังนี้

การสนับสนุนการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 52) ได้กำหนดการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาภายใต้ 7 องค์การ ได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานวิชาการ

โดยการกำหนดเป้าหมาย นับเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นการกำหนดสิ่งที่ดี คาดหวัง และต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายจึงเป็นค้ำประกันถึงความสำเร็จของงานนั้นๆ ส่วน พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2544: 20-21) ได้แสดงทัศนะว่า บุคคลที่มีความสามารถ คือ บุคคลที่มีการกำหนดเป้าหมาย และทำงานอย่างมีเป้าหมาย สามารถวางแผนงาน ลำดับการทำงานและลงมือ ปฏิบัติตามแผนงาน ซึ่งการกำหนดเป้าหมายจะต้องทำให้สอดคล้องกับตนเองหรือองค์กร และมีความเป็นไปได้ จากการศึกษาของ สมิทท์ และคณะ (Smith and others. 1972 อ้างอิงจาก ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546: 1) ได้ข้อสรุปว่า งานวิชาการมีความสำคัญควรใช้เวลาในการบริหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ของงานทั้งหมด นอกจากนี้ วณิช สุธารัตน์ (2544: 61) กล่าวถึง ความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายว่า การกำหนดเป้าหมายที่ถูกต้อง ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ และเป็นสิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ กระบวนการจัดการหรือการควบคุมให้บุคลากรที่

เกี่ยวข้องได้ร่วมมือปฏิบัติในรูปแบบและทิศทางเดียวกันเพื่อไปสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 15) อธิบายว่า การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือ การกำหนดผลความสำเร็จของกิจกรรม ซึ่งควรอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง และสามารถวัดได้ สำหรับการบริหารสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การบริหารงานวิชาการ มีความจำเป็น และสำคัญที่สุด สอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543: 90) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนางานวิชาการไว้อย่างน่าสนใจว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องสร้างภาพพจน์ ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่นำแนวคิดใหม่ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านต่างๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนางานวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข : 52) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนด เป้าหมายในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา โดยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ให้ เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เน้นให้ทุกคนตระหนัก รักและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษางานวิชาการเป็นงานที่ผู้บริหารจะต้อง ให้ความสำคัญมากที่สุด เพื่อพัฒนางานวิชาการและเพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

2. การให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่สำคัญในการจัดการศึกษา มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง การให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 52) ได้กล่าว ถึงการให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการติดตาม สอบถาม เปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติงานกับคณะครูอย่างใกล้ชิด ซึ่ง สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 19) ได้กำหนดสาระของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนไว้ดังนี้ คือ ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เป็นจุดเน้น การเรียนการสอน คือ การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และเลือก สอนที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูคิด ค้นคว้า และแสวงหาแนวทางและ วิธีการใหม่ๆ มาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะกระบวนการเรียนการสอนต่างๆ เป็น สิ่งที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัยสามารถนำไปเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ต่อไป

3. การส่งเสริมให้ครูสอนอย่างเต็มเวลา

เวลานับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตคนเรา การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยเวลาทั้งสิ้น นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของเวลา และการใช้เวลา ในการจัดการเรียนการสอนของครูดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 1) พบว่า ครูมีการปฏิบัติภารกิจ อื่น นอกเหนือจากการเรียนการสอนมากเกินไป ไม่มีเวลาในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด และจากการรายงานวิจัย เรื่อง การใช้เวลาของครูและผู้บริหาร

สถานศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2542ข: 52) ได้กำหนดการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน โดยการส่งเสริมครูได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา เต็มศักยภาพ โดยลดงานธุรการและงานอื่นๆ ของครูผู้สอน ให้ครูมีเวลาศึกษา หาความรู้ พัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

4. การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้

การส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรทุกประเภท ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

ธเนศ ขำเกิด(2544: 77) ได้อธิบายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) หมายถึง องค์กรที่สามารถเรียนรู้และสร้างความรู้เพิ่มพูนสมรรถนะ ที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้า ในการดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับ สถาพร ปิ่นเจริญ (2541: 37) อธิบายว่า ประเด็นสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ การพัฒนาองค์กรให้สำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความกระตือรือร้น เนื่องจากความกระตือรือร้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2542: 9) ได้เสนอแนะว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคคลเรียนรู้เพื่อสร้างผลงานที่ปรารถนา มีการปรับเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์กรที่ส่งเสริมรูปแบบการคิดใหม่ ที่บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์สินธุรเวชญ์ (2542: 25) อธิบายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่จะให้บุคลากรขององค์กร นำความรู้ที่มีอยู่มาพัฒนาองค์กรให้เดินไปข้างหน้า ตามวิสัยทัศน์ที่มีอยู่ร่วมกันแต่ละคนจะเรียนรู้ จากกันและกันและรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ วีรวัช มาชะศิริานนท์ (2542: 78) ได้แสดงทัศนะคติ เพิ่มเติมว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็น โต๊ะทำงาน ห้องประชุม โต๊ะอาหาร ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) และทักษะ (Skill) ระหว่างบุคลากรทุกคน ทุกแผนก และทุกระดับ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของตนเองและองค์กร ส่วนดำรง ใจยศ (2541: 29) ได้แสดงทัศนะว่า Learning Organization เป็น องค์กร ที่มีความโดดเด่นทางด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับที่สูง มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และการเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างพร้อมเพียงทั้งองค์กร เช่นเดียวกับ ธเนศ ขำเกิด(2544: 29-31) ได้เสนอกลยุทธ์ในการส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ไว้ 4 ประการ ซึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติ คือ 1) ส่งเสริมให้บุคลากรมีนิสัยรักการอ่าน เป็นการกระตุ้นให้บุคลากรมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นรายบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำ และคอยกระตุ้น เสริมแรง ด้วยวิธีต่าง ๆ ที่ เหมาะสม 2) ส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในระดับย่อย ได้แก่ ฝ่ายหรืองานต่าง ๆ กำหนดตาราง การพบปะ ปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหัวข้อที่จะพูดคุยกันซึ่งอาจมี ทั้งการสรุป รายงาน การแก้ปัญหา การพัฒนาการทำงาน 3) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่ง ห้องสมุดถือเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดในทุกสถานศึกษาจะต้องจัดให้มี 4) จัดกิจกรรมส่งเสริม องค์กรแห่งการเรียนรู้ทั่วทั้งสถานศึกษา ภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรทุก

คน โดยยึดหลักการใน การทำงานและพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องเดียวกันให้บุคลากรได้เรียนจากการปฏิบัติงานจริงและเรียนรู้ ซึ่งกันและกันจากทีมงาน สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 52) ได้กำหนดการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอน โดยการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางตามที่คณะครูต้องการ และขอรับรอง

5. การส่งเสริมการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อ นับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน มีนักวิชาการหลายท่านกล่าว ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ศิริกาญจน์ โกสุมค์ (2545: 8-11) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อหรือตัวกลาง ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหา ประสบการณ์ แนวคิด ทักษะและเจตคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยเน้นบทบาทผู้เรียนที่เป็นผู้กระทำหรือผู้ใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ มิได้หมายถึง เฉพาะสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเท่านั้น แต่หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับว่า เรานำเอาสิ่ง เหล่านั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้หรือไม่ ส่วน อีริกสัน (Eriksson, 1967: 10-12) กล่าวถึงหลักการจัดการ เรียนการสอนไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การบริหารสื่อการสอนที่ดีจะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของ ผู้นำที่มีความรู้ความชำนาญสามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี 2) สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ สามารถนำไปใช้อย่างสะดวก ตรงกับความต้องการของผู้สอน 3) สื่อการสอนต่าง ๆ ต้องมีคุณภาพดี 4) ควรจัดสื่อการสอนไว้หลายชนิดให้พร้อม และ 5) ในการจัดสื่อการเรียนการสอน ควรส่งเสริม และพัฒนาครูประจำการด้วย โดยการจัดประชุมสัมมนา สาธิตการใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ สอดคล้อง กับสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2541: 92) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียน การสอนว่า เป็นสิ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุด โดยเฉพาะการเรียนรู้ การสอนที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง สื่อการเรียนการสอนจะมีบทบาทสำคัญมาก กล่าวคือ ประหยัดเวลา และคำอธิบายของครู ดึงดูดความสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนจดจำและเก็บประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้จากสื่อได้นาน สามารถใช้ซ้ำ ๆ เพื่อทบทวนบทเรียนได้เป็น อย่างดี เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 52) ได้กำหนดการ ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นผู้ใช้ เป็นผู้ปฏิบัติให้เพียงพอ ส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมีการติดตามประเมินผล และรายงานตามสายบังคับบัญชาอย่างเป็นระบบ

6. การติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลปฏิบัติงานของครู

การติดตามผลการเรียนของนักเรียนเป็นลักษณะของการนิเทศภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อครูพัฒนาการสอน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานการสอนของครู โดยใช้การนิเทศภายในซึ่งเกิดจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากร

เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตนและพัฒนางาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 ก: 4) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในว่า เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ถูกต้อง ตามจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิด ความร่วมมือประสานกันอย่างดีในระบบงานและเพื่อควบคุมมาตรฐานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพ จากจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา แสดงว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลการปฏิบัติงานของครู มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง การติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลการปฏิบัติงานของครูด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การตรวจแผนการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน ส่วนดิเรก พรสีมา (2542: 12) ได้แสดงทัศนะคติเพิ่มเติมว่า การติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลการปฏิบัติงานของครู ขาดระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบันดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชาของครูตามนโยบายผู้บังคับบัญชา ซึ่งเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างบ่อย ระบบหลักเกณฑ์ วิธีการและประสิทธิภาพของการประเมิน มีความแตกต่างกันไป ตามคุณภาพของผู้บังคับบัญชาแต่ละคน ผู้ใกล้ชิด และได้รับผลจากการปฏิบัติงานของครูโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งเพื่อนครูไม่มีส่วนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น

ในสภาพความเป็นจริง จึงมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครู อย่างจริงจังน้อยมาก และยังไม่เป็นที่ยอมรับจากครูโดยทั่วไปเท่าที่ควร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 53) ได้กำหนดการปฏิบัติงานด้านการติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลการปฏิบัติงาน ของครูที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติโดยการติดตามแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสัมภาษณ์นักเรียนและครู การพูดคุยและสอบถามผู้ปกครอง

7. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา

การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่ง ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรละเลย มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

อำนาจ คงทอง (2540: 11)ได้สรุปว่า การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสาร ในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติงานที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การประชุมผู้ปกครอง การทำจุลสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ จัดป้ายนิเทศ พบปะเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่า เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สอดคล้องกับ สมศักดิ์ ทุ่งคาโน (2543 :19) ได้สรุปว่า การประชาสัมพันธ์สถานศึกษาเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนเป็นไปในแนวทางที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา แก้ไขรู้ปัญหา การศึกษา และภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี ซึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 ข: 53) ได้กำหนดการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการ ประชาสัมพันธ์สถานศึกษาไว้โดยการติดต่อกับผู้ปกครองและชุมชน จัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติ งานของสถานศึกษาและความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และผู้ปกครอง และกรรมการ สถานศึกษามีส่วนรับรู้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การสนับสนุนการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การ พัฒนางานวิชาการเป็นหลักหรือแนวทางสำหรับการดำเนินงานของสถานศึกษาเพราะการจัดพัฒนา คุณภาพที่เหมาะสมนั้นจะส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหาร สถานศึกษานั้นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะการเรียนการสอนนั้น เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา และเพื่อให้การดำเนินไปบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ตามโครงการต่างๆ โดยเฉพาะจุดเน้นหรือประเด็นสำคัญที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ดังนั้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับนโยบายต่างๆที่ได้รับมอบหมาย แล้ว งานนั้นย่อมสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ครูมีโอกาสดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็ม เวลา ย่อมส่งผลต่อผลการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลามากที่สุด สถานศึกษาควรลดภาระงานด้านงานธุรการโดยจัดหาพนักงานธุรการเพื่อลดภาระงานของครู และส่งผลทำให้ครูมีโอกาสดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ที่ดีขึ้นต่อไป ซึ่งหากองค์กรใดที่มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบแล้วย่อมสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ ในองค์กรมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรได้สูงสุด สถานศึกษาก็เช่นกัน หากมีการจัดการความรู้ ที่ดีแล้วย่อมส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเช่นกัน และสิ่งนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ วิชาที่ต้องใช้ทักษะและกระบวนการคิด ดังนั้นการมีสื่อที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอนที่มีคุณภาพเช่นกัน และต้องมีการติดตามการเรียนการสอนของนักเรียนเพื่อเป็นการ ตรวจสอบคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นโดยต้องจัดการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นการประสานความสัมพันธ์ที่ดี ให้กับสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองทำให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบข้อมูล เกี่ยวกับการ ดำเนินการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับขวัญกำลังใจ

ในส่วนนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับขวัญกำลังใจ ประกอบด้วย ความหมาย และความสำคัญของขวัญกำลังใจ ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน และการวัดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและเครื่องมือที่ใช้วัด ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของขวัญกำลังใจ

คำว่า ขวัญกำลังใจ (Morale) มีผู้เรียกต่าง ๆ กัน เช่น ขวัญ ขวัญกำลังใจ ขวัญและกำลังใจ เป็นต้น นอกจากนั้นยังได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ขวัญกำลังใจไว้หลายท่าน เช่น

อัญชลี โพธิ์ทองและสมศักดิ์ คงเที่ยง (2542: 368) กล่าวว่า ขวัญและกำลังใจ หมายถึง ภาวะของผู้ร่วมงานที่มีแรงขับทางบวกที่จะปฏิบัติตามหน้าที่ ตามคำสั่งในหน่วยงาน เกิดพฤติกรรม

ที่คาดหวัง โดยเฉพาะมองเห็นเป้าหมายและความสำเร็จของงาน จากการจินตนาการอันเป็นการเสริมศักยภาพทางจิตใจของบุคคล อันจะนำไปสู่การทำงานให้สำเร็จ

ขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อการบริหารงาน ในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยทรัพยากร ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าคน เป็นองค์ประกอบสำคัญในบรรดาทรัพยากรการบริหารทั้งหมด (ศจี อนันต์นพคุณ. 2542: 63) นอกจากนี้การบริหารงานในยุคโลกาภิวัตน์ มีหลักเกณฑ์การบริหารค่อนข้างพัฒนาไปทางด้าน พฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งได้มีการมุ่งเน้นมนุษย์สัมพันธ์ในการบริหารงานมากขึ้น นักวิชาการชั้นนำ ได้พบแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพว่า การบริหารงานอย่างเดียวไม่สามารถจะประสบ ผลสำเร็จได้ถ้าขาดความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (บัญชา อึ้งสกุล. 2543: 14-15)

ในการบริหารงานที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องให้ได้ผลทั้งงานและน้ำใจของผู้ปฏิบัติงาน ในการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐ หรือธุรกิจเอกชนมีลักษณะเป็นการระดมทรัพยากร การบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการให้คนร่วมกัน ทำงานอย่างมีน้ำใจเดียวกันและทำงานด้วยความพึงพอใจ การที่บุคคลในองค์กรมีขวัญดี จะแสดงออกด้วยความมีศรัทธาและพอใจในการทำงานใช้ความพยายามทำหน้าที่ของตนอย่างดี ที่สุดเพื่อให้ได้ผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพตลอดจนมีความร่วมมือ มีทัศนคติทำที่ความรู้สึกที่ดี ในการทำงาน ดังนั้นขวัญกำลังใจของบุคคลในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงาน และส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร

ขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อการบริหารงาน ดังนี้คือ (พรนพ พุกกะพันธุ์. 2544: 229)

1. ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างสมานฉันท์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

2. สร้างความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์และความศรัทธาต่อองค์กร

3. เกื้อหนุนให้ระบียบข้อบังคับขององค์กรบังเกิดผลในการปฏิบัติ

4. เสริมสร้างความสามัคคีในองค์กร ก่อให้เกิดพลังร่วม

5. เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในองค์กรกับนโยบายและวัตถุประสงค์ ขององค์กร

6. จูงใจให้เกิดเจตคติที่ดีต่อองค์กร และก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

7. เกิดความเชื่อมั่น ความมั่นคงทางใจ และศรัทธาทำให้ทำงานอยู่กับองค์กรได้นาน

การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การสร้างขวัญกำลังใจเป็นการสร้างสิ่งจูงใจต่างๆ เพื่อดึงดูดให้บุคคลที่มีความสามารถเข้ารับราชการ และให้บุคคลที่มีความสามารถอยู่ในหน่วยงานได้นานๆ (สพช. 2541ก: 8)

สพช. (2541ก: 8) ได้กล่าวถึง การสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การสร้างขวัญกำลังใจโดยกระบวนการบริหาร

1.1 ใช้เทคนิคการมอบหมายงาน

1.2 ใช้เทคนิคในการวางแผนงานให้สามารถดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างดีที่สุด

1.3 ใช้เทคนิคการสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลใน

หน่วยงาน

1.4 ใช้เทคนิคในการติดตามผลงานใช้เทคนิคใหม่ ๆ เช่น เทคนิคการบริหาร

โดยยึดวัตถุประสงค์ เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

2. การสร้างขวัญกำลังใจโดยเทคนิคการบริหารงานบุคคล

2.1 การศึกษาสภาพขวัญหรือความพึงพอใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติ

2.2 การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับสภาพขวัญและความพึงพอใจในการทำงาน

2.3 พิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาและดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างขวัญ

กำลังใจในการทำงาน

ศจี อนันต์นพคุณ (2542: 71-75) ก็ได้กล่าวถึง วิธีการในการสร้างขวัญกำลังใจ ไว้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน โดยการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้เกิดความพึงพอใจต่อนโยบาย วัตถุประสงค์วิธีการดำเนินงานขององค์กร มีความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีแห่งอาชีพของตน ทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของสมาชิกในองค์กร ก่อให้เกิดขวัญที่ดี

2. สร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารเป็นผู้ประสานผลประโยชน์ ระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา กับองค์กร ผู้บริหารควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

2.1 ดูแลเอาใจใส่และให้ความสนทนสนมเป็นกันเองวางตัวเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี

2.2 ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิดความสามารถ และมีอิสระในการทำงาน

ที่ดี ได้รับมอบหมายด้วยตัวเอง โดยไม่ไปก้าวก่ายมากเกินไป

2.3 อย่างมุ่งแต่ผลงานที่เป็นปฏิบัติต่อการทำงาน โดยไม่คำนึงถึงสภาพ

การทำงาน

2.4 เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปรึกษาหรือ เมื่อมีปัญหาการทำงาน พร้อมที่จะให้คำชี้แนะและช่วยเหลืออย่างเต็มที่ด้วยความเต็มใจ

2.5 ให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงงาน และมีส่วนร่วมให้ความสำเร็จของงาน

2.6 ผู้บริหารต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองในการทำงานอย่าขาดความมั่นใจ โลเล เพราะจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความศรัทธาในตัวผู้บังคับบัญชาและเกิดความไม่มั่นใจในการทำงาน

3. สร้างความพึงพอใจในการทำงาน ขวัญของผู้ปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นด้วยความรู้สึก พึงพอใจต่องานที่ได้ทำ ผู้บริหารควรสร้างความพึงพอใจในการทำงานโดยมอบงานที่ตรงค้ำ ความรู้ความสามารถ ความถนัด ควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความชำนาญและความคิดริเริ่ม

4. กำหนดเงินเดือนและค่าจ้างที่เป็นธรรม

5. กำหนดมาตรฐานและสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน

6. จัดสวัสดิการที่ดี ให้สวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ที่นอกเหนือจากเงินเดือน ค่าจ้าง เช่น สวัสดิการบ้านพัก สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

7. เปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ หรือ ระบาย ความคับข้องใจ

8. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเจริญก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่ง และ เงินเดือนที่สูงขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ การอบรมและการศึกษาดูงาน

9. การมีส่วนร่วมในงาน การมีส่วนร่วมในงานในสังคมหรือองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ จะ ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ทุกคนมีค่าและมีความหมายต่อองค์กร ช่วยให้เกิด ความสัมพันธ์อันดี เสริมสร้างขวัญให้กับผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น

10. การจัดโครงสร้างขององค์กรแนวระนาบ (Flat organization structure) จะทำให้ขวัญ ของผู้ปฏิบัติงานสูง เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความสามารถส่วนตัวได้ดีกว่าการจัดโครงสร้าง ขององค์กรแนวตั้ง (Tall organization structure)

11. การให้บำเหน็จรางวัล การชมเชย ตลอดจนการเลื่อนขั้นแก่ผู้ปฏิบัติงานดี

12. ภาวะความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ผู้บริหารที่มี ภาวะความเป็นผู้นำมีความสามารถในการวางแผนงาน แก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่ม ตลอดจนเป็น แบบอย่างที่ดี มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างขวัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

13. สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน เช่น จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก ในการทำงาน ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ ตลอดจนดูแลสุขภาพอนามัย เป็นต้น

14. จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันตามโอกาสอันควร ซึ่งควรเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ผู้บริหารสามารถสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือครูได้หลายทาง เช่น ใช้ภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ส่งเสริมสภาพที่ดีในการทำงาน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ครู มีส่วนร่วมในการปกครอง จัดบริการทางการศึกษาหรือสวัสดิการต่าง ๆ สร้าง ความรู้สึกมีส่วนร่วม สร้างความรู้สึกยอมรับนับถือตนเอง สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้กับครู ส่งเสริมสนับสนุนให้มี การประเมินผลอย่างเป็นระบบ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์สภาพขวัญกำลังใจใน การแก้ปัญหา เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย คือ การดำเนินการโดยให้ ความสำคัญกับการสอนภาษาไทยโดยมีการจัดทำแนวปฏิบัติและหลักสูตรและพัฒนางานวิชาการ มี การจัดประชุมและกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการพัฒนาการ อ่านการเขียน และส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลาโดยจัด บุคลากรสายสนับสนุนการศึกษา มีการจัดครูผู้สอนภาษาไทยสอนตรงตามวิชาเอกในทุกระดับชั้น และส่งเสริมให้ครูได้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอเพื่อใช้ในการ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดโครงการเพื่อพัฒนาและอบรมเทคนิคให้คุณครูผู้สอน ภาษาไทยในการจัดการพัฒนาการอ่านการเขียน และสถานศึกษาจะต้องมีจัดทำข้อมูลรายบุคคล

ด้านการอ่านการเขียนและจัดทำแผนพัฒนาการอ่านการเขียนรายบุคคล รวมถึงมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนและผลการปฏิบัติงานของโดยใช้การนิเทศภายในและมีการเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านการเขียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล

3.2 การกำหนดแผนงานทางวิชาการ

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนงานทางวิชาการโดยมีการรวบรวมหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องไว้ได้แก่ การกำหนดแผนงานทางวิชาการ ความจำเป็นของการวางแผนงานวิชาการภายในสถานศึกษา ความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการ และกระบวนการวางแผนงานวิชาการ โดยมีนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ดังนี้

การกำหนดแผนงานทางวิชาการ

พิมลศักดิ์ พึ่งพันธ์ (2546: 1-2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวม และจัดระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ การวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ได้มากที่สุด

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลทุกระดับของสถานศึกษา

การวางแผนก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเครื่องมือชี้แนวทางการปฏิบัติงาน การวางแผนเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตตามความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติก่อนหลัง

ความจำเป็นของการวางแผนงานวิชาการภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนงานวิชาการ เนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา และองค์ประกอบภายในสถานศึกษา

1. การวางแผนงานวิชาการและองค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา องค์ประกอบภายนอกสถานศึกษา ที่มีผลกระทบต่องานวิชาการดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้น งานวิชาการจึงจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะหลักสูตรและการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาใหม่ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน เป็นต้น

1.2 การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น หลักสูตรและการสอนจำเป็นต้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม การป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านการใช้พลังงาน พลังงานในโลกลดน้อยลง แต่ประชากรใช้

พลังงานเพิ่มขึ้น พลังงานหลักที่ใช้คือ น้ำมัน เราต้องซื้อและใช้พลังงานจากประเทศอื่นในปริมาณมาก ทำให้เกิดการเสียดุลทางการค้า ปัญหาเหล่านี้ทำให้สถานศึกษาต้องมีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้พลังงานที่ถูกต้อง การประหยัดพลังงาน การหาทางได้ใช้พลังงานทดแทนน้ำมัน

1.4 การเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรม และการก้าวไปสู่สังคมข่าวสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องรู้จักการปรับตัว ให้เข้ากับสภาพสังคมและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เป็นความจำเป็นของสถานศึกษาที่จะต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. การวางแผนงานวิชาการภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อการบริหารวิชาการภายในสถานศึกษา คือ

2.1 ความจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นทิศทางในการทำงาน ผู้ปกครองของนักเรียนนักศึกษาได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นการตัดสินใจในการเลือกศึกษาในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและครูต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้

2.2 ความต้องการประเมินผลงาน การวางแผนเป็นตัวกำหนดทั้งเป้าหมายระยะสั้น และระยะยาว จึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการวัดและประเมินการปฏิบัติงานของทั้งนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และผู้บริหาร

2.3 ความต้องการความร่วมมือในการทำงาน สถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย การวางแผนจะช่วยรวมกลุ่มพลังภายในสถานศึกษา เพื่อการทำงานร่วมกัน โดยช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ

ความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการ

พินลศักดิ์ พึ่งพันธ์ (2546: 3) การวางแผนงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ต่อสถานศึกษามาก ช่วยให้เห็นปัญหาต่างๆ และหาวิธีการแก้ไขตั้งแต่เริ่มต้น การวางแผนงานวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษามีงบประมาณและทรัพยากรจำกัด การวางแผนจะช่วยให้ใช้ งบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. การวางแผนจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่ทำในอนาคตล่วงหน้า โดยการได้ศึกษา ถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงอื่น เพื่อช่วยให้ผู้ทำงานสามารถคาดการณ์ล่วงหน้า และเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

3. สถานศึกษาจะประกอบด้วยงานต่างๆ หลายนาน เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน นักศึกษา งานธุรการ ซึ่งแต่ละงานจะมีภาระหน้าที่และแผนการดำเนินงานของตนเอง การสามารถจัดแผนร่วมกันระหว่างงานต่างๆ จะทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

4. การวางแผน ทำให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ และสามารถคงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการวางแผนงานวิชาการ

การวางแผนเป็นกระบวนการอย่างมีขั้นตอนตามแนวความคิดของ แมสซี และ ดักลาส (Joseph L Massie and John Douglas 1981) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเป้าหมาย (Identify goal) ของการทำงานของสถานศึกษา ซึ่งมีผู้อำนวยการ เป็นผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่างๆ รวมทั้งการมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการทำงาน เช่นการวางแผนการรับนักเรียนนักศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดเป้าหมาย หากสามารถรวมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา

2. การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น (Search for Opportunity And Considers Obstacles) เป็นการหาแนวทางที่จะช่วยให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้ นั่นคือการมีข้อมูล และข้อเท็จจริงต่างๆ

3. การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (Translate Opportunities into Available Courses of Action) เป็นการนำเอาแผนที่มีย่อยไปใช้อย่างมีเหตุผล เช่นงบประมาณที่เพียงพอ การจัดบุคลากรที่เหมาะสม และต้องมีความสามารถในการพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่

4. การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Select Best Course and Set Objectives) เป็น การกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของงาน แบ่งตามหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้รู้ว่าทำงานอะไร เช่นครูแต่ละคนจะสอนวิชาอะไร มีจุดหมายเชิงพฤติกรรมอย่างไรบ้าง จะเลือกวิธีสอนและประเมินผลอย่างไร ทำให้การทำงานสะดวกและคล่องตัว

5. การตรวจสอบแบบการทบทวน (Review and Revise) เป็นการตรวจสอบ และประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน ในการประเมินผลสามารถตรวจสอบได้ 2 ลักษณะ คือ

ก. การประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนงานที่กำลังดำเนิน อยู่ ได้ดีขึ้น

ข. การประเมินผลรวมยอด เป็นการประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นแผนหรือโครงการ

สรุปได้ว่าการกำหนดแผนงานทางวิชาการ คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาในการกำหนดจุดมุ่งหมายและจัดทำแผนและโครงการในการพัฒนาการอ่านการเขียน รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียนและใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษาและค้นคว้า ครูต้องจัดทำสื่อการสอนรูปแบบใหม่ๆ และให้ครูนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกๆระดับชั้นโดยมีการติดตามตรวจสอบโดยการนิเทศติดตามและประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียน ในทุกสัปดาห์ มีการจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นรายบุคคล และจัดการเรียนเสริมนอกเวลาเรียนให้กับนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน รวมถึงการประสานงานและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านการเขียน

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยโดยมีการรวบรวมหลักการและแนวที่เกี่ยวข้องไว้ได้แก่ แนวการจัดการเรียนรู้การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน การทดสอบคำพื้นฐาน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain based Learning: BBL) การสอนโดยเรียนปนเล่น การใช้เพลงประกอบการสอนการเล่นิทานหรือเหตุการณ์ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบทเรียน การใช้เกมประกอบการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน หรือ สื่อการเรียนการสอน และนวัตกรรมการเรียนการสอน โดยมีนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ ดังนี้

แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอแนวคิดว่า ครูระดับอนุบาลและ ระดับประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญพิเศษในชีวิตการเรียนรู้ของเด็กทุกคน เพราะเป็นครูคนแรก ๆ ที่จะได้เปิดประตูให้เข้าสู่ “การศึกษา” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเป็นคนที่สมบูรณ์ให้แก่ประเทศชาติ ในสมัยโบราณ เมื่อยังไม่มีจัดการเรียนการสอนเป็นระบบโรงเรียน ผู้ชายไทยมีโอกาสดำเนินการศึกษามากเมื่อได้บวชในพระบวรพุทธศาสนา ผู้หญิงไม่มีโอกาสเช่นนั้น

การศึกษาของผู้ชายไทยในอดีต ได้ทำให้เขาเป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นทิดที่พร้อมจะมีเหย้ามีเรือน พร้อมทั้งจะเป็นหลักที่มั่นคงของครอบครัวและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ในสมัยปัจจุบันผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ถือว่าเป็นบัณฑิตที่พร้อมจะมีครอบครัวและทำประโยชน์แก่ประเทศชาติได้เช่นกัน การศึกษาของคนปัจจุบันใช้เวลานานกว่าในสมัยก่อน ครูรับหน้าที่สอนวิชาความรู้ และอบรมกิริยามารยาท สร้างสรรค์ค่านิยมวัฒนธรรม และปลูกฝังความเป็นคนไทยที่ดีให้แก่เด็กทุกคน ครูจึงต้องรับภาระและมีความรับผิดชอบมากกว่าครูในสมัยก่อน เพราะมีเวลา มีโอกาสอบรมสั่งสอนเด็กได้มากกว่าครูในสมัยก่อน เด็กไทยในปัจจุบันดีชั่วอย่างไร เก่งหรือไม่เก่งอย่างไร ก็อยู่ที่ครู ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สร้างคนให้แก่ชาติและบ้านเมือง ครูอนุบาลและครูประถมศึกษายังมีความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะเป็นผู้เริ่มให้การศึกษา ในบรรดาครูระดับประถมศึกษา ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยิ่งมีความสำคัญกว่าชั้นที่สูงขึ้นไป

การศึกษาของเด็กในโรงเรียนเริ่มด้วยการเรียนรู้ตัวอักษร ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาความรู้อื่นๆ ต่อไป ครูจึงต้องสอนให้รู้จักอักษรที่ถูกต้อง อ่านให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น เพราะเมื่ออ่านถูกต้องแล้วก็จะไม่ต้องตามไปแก้ไขภายหลัง ระบบการเขียนของไทยเป็นระบบ ตัวอักษรแทนเสียงที่ใช้ พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ประสมเข้าเป็นพยางค์และคำ มีหลัก อักษรวิธี เช่น การประสมอักษร การผันวรรณยุกต์การใช้อักษรควบ อักษรนำ ฯลฯ ซึ่งเมื่อเรียนรู้แล้ว จะทำให้สามารถอ่านหนังสือไทยไปได้ไม่รู้จัก การสอนอ่านในชั้นต้นจึงต้องสอนให้รู้จัก

ลักษณะต่างๆ ของอักษรวิธีไทย ต้องให้เด็กได้ฝึกอ่านมากๆ อ่านบ่อยๆ จนเกิดทักษะอ่านได้คล่อง และถูกต้อง ในชั้นอนุบาลและประถมศึกษาปีที่ 1 ครูต้องดูแลเอาใจใส่การออกเสียงของเด็กให้ มากเด็กที่มีสภาพร่างกายปกติไม่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสามารถเลียนเสียงภาษาพูด

ได้โดยไม่ยากนัก ถ้าครูเอาใจใส่เด็กดี เด็กก็จะออกเสียงได้ถูกต้อง ไม่มีผิดเพี้ยนตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ครูควรเอาใจใส่เป็นพิเศษกับเด็กที่ไม่สามารถออกเสียงให้ชัดได้ ควรหาอุบายในการฝึกฝน เพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการเรียนและเรียนเสียงในภาษา ซึ่งเมื่อทำได้สำเร็จแล้ว เด็กก็จะเป็นผู้ที่พูดได้ชัดเจนไปจนโต และจะไม่เกิดปมด้อยในการใช้ภาษา

หนังสือเป็นชุมทรัพย์แห่งวิชาการที่มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ที่สุด ผู้ที่ชอบอ่านหนังสือมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ในการดำเนินชีวิตในการทำงาน ครูต้องพยายามปลูกฝังนิสัยรัก

การอ่านให้เด็กตั้งแต่เริ่มอ่านหนังสือ หนังสือที่มีเรื่องราวสนุกสนานหนังสือที่มีรูปสวยๆ หนังสือที่มี เรื่องราวน่าสนใจ ฯลฯ ล้วนทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือ ครูในระดับอนุบาลและประถมศึกษาต้อง เป็นครูที่รักการอ่าน และควรสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็ก ทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีในการอ่านหนังสือด้วย ครูควรเลือกหนังสือที่เหมาะสมแก่วัยของเด็กมาให้เด็กอ่านมากๆ และควรจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็ก ต้องอ่านหนังสือ ความมุ่งหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การอบรมคนให้เป็นคนดีมีความรู้ เพื่อเป็นกำลังสร้างสรรค์สังคมที่ดีให้แก่ประเทศชาติ การอ่านเรื่องที่ดี มีคติ มีตัวอย่างที่ดี เป็น

การสั่งสอนได้อย่างดี หนังสือที่ดีจะช่วยครูในการสั่งสอนและอบรมเด็ก โดยครูนำเรื่องราวในหนังสือมาพูดคุยกับเด็ก และชี้ให้เห็นตัวอย่างที่ดี บอกให้หลีกเลี่ยงตัวอย่างที่ไม่ดีเป็นต้น ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะสร้างคนดีคนเก่งให้แก่ชาติเชื่อว่าครูระดับอนุบาลและประถมศึกษาจะรับภาระหน้าที่นี้ด้วยความเต็มใจอันจะส่งผลให้เด็กไทยในอนาคตอันใกล้นี้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

การอ่านกับการพูด เป็นการใช้ทักษะทางภาษาที่ต่างกัน แต่ก็มีส่วนที่สัมพันธ์กัน การอ่านถูกต้องทำให้พูดได้ถูกต้อง การอ่านที่ชัดเจนทำให้สามารถพูดได้ชัดเจน การอ่านให้แตกฉานจะทำให้การพูดจาฉะฉาน และความคิดก็ปราดเปรื่อง การพูดเป็นการแสดงความสามารถและความเป็นตัวตนที่สำคัญและเด่นชัดของมนุษย์ คนที่พูดเก่งพูดดีย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตครูจึงต้องพยายามสอนเด็กให้พูดเป็นคือ รู้จักใช้คำที่ถูกต้อง เรียบเรียงคำได้ถูกต้องเลือกสรรคำได้ถูกต้องทั้งในด้านความหมาย และระดับภาษา และที่สำคัญต้องออกเสียงได้ถูกต้องความสามารถในการพูดภาษากลางหรือภาษาประจำชาติได้ เป็นศักดิ์ศรีที่ทำให้ได้รับการยอมรับในสังคมทุกระดับ ครูจึงต้องสนใจ ยอมสละเวลาเพื่อฝึกให้เด็กสามารถใช้ภาษาประจำชาติได้ถูกต้องตั้งแต่แรก การที่สามารถควบคุมการออกเสียงให้ถูกต้องตั้งแต่แรกจะทำให้เรียนรู้ภาษาขั้นสูงต่อไปได้อย่างง่ายดาย แต่หากฝึกฝนให้ถูกต้องตั้งแต่แรกก็ยากที่จะมาแก้ไขในภายหลัง และเด็กก็จะเสียใจไปจนตลอด ชีวิตว่าไม่สามารถพูดภาษาประจำชาติของตนเองได้ถูกต้อง

ในการสอนเขียน ครูควรต้องสอนการจับดินสอปากกา การวางสมุด การนั่งการกำหนดระยะของสายตา เพื่อให้เด็กสามารถเขียนหนังสือได้สวยเขียนได้เร็ว เขียน ได้นานและเขียนได้ถูกต้อง ตัวอักษร ไทยมีทั้งตัวพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ซึ่งมีขนาดและรูปร่างต่างๆ กันมีตำแหน่งสัมพันธ์กัน เช่น สระที่อยู่ข้างบนหรือข้างใต้พยัญชนะต้นควบ จะต้องวางบนหรือใต้พยัญชนะตัวที่สอง ไม่วางบนหรือใต้พยัญชนะตัวที่ 1 เป็นต้น ตัวพยัญชนะไทยมีลักษณะเฉพาะที่

น่าสังเกต คือ นอกจากตัว ก กับ ตัว ธ แล้ว ตัวอื่นจะมี "หัว" ทุกตัวลักษณะหัวจะแตกต่างกัน ทั้งหัวชั้นเดียวหรือหัวมีแหว หัวสองชั้นและหัวหยักหรือหัวแตก ครูต้องให้นักเรียนสังเกตและเขียน ให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรก วางตำแหน่งตัวอักษรทุกตัวถูกต้อง การเขียนควรเสริมด้วยการคัดลายมือ ซึ่งจะ ช่วยให้ การเขียนถูกต้องชัดเจน และสวยงามด้วย การคัดลายมือ นอกจากจะทำให้เด็กเขียนหนังสือ สวยๆ เป็นแล้ว ยังทำให้เด็กรู้จักความงามของสิ่งที่เป็ระเบียบ รู้จักสังเกต รู้จักอดทนต่อการ ทำงานที่ไม่สนุก และรู้จักรับผิดชอบด้วย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของคนไทย เป็นภาษาที่เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ ได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ภาษาไทยเป็นเครื่องหมายของความเป็นชาติเอกราชที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน ครูสอนภาษาไทยจึงควรภูมิใจที่ได้เป็นผู้สืบสานความเป็นไทยที่สมบูรณ์ ต่อไป คนไทยจะรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่สมบูรณ์ไว้ได้หรือไม่เพียงใด อยู่ที่ครูภาษาไทย ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาที่จะวางรากฐานความรู้นี้ให้แก่เด็กของเรา ครูระดับอนุบาล และประถมศึกษาจึงเป็นครูที่สำคัญมากในระบบการศึกษา

ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในชีวิตของผู้เรียน เพราะเป็นผู้วางรากฐานการเรียนรู้ ในการใช้ภาษาสื่อความหมายเพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ใน การสื่อสาร และเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพอีกทั้งเป็นผู้สร้างคนดีและเก่งให้แก่สังคมไทย ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จึงควรเป็นผู้ที่สนใจเห็นคุณค่าของภาษาไทย และตั้งใจในการอบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติ เพื่อการสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ และสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา ต่อไป

การจะนำผู้เรียนให้ไปสู่จุดหมายดังกล่าวได้ ครูผู้สอนต้องรู้จักวางแผนการสอน และสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของภาษา โดยเริ่มจากการฟังการพูด เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ การอ่าน การเขียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ควรสอนให้สัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์มีเหตุผล ควรมีการสอดแทรกคุณธรรม และครูควรรู้จักเลือกใช้วิธีสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมรู้จักคิดค้น กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การใช้เกมและสื่อการสอนที่หลากหลายมาช่วย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เกมและสื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความสุขนานมากขึ้นจะเห็นว่าแนวคิดหลักการในการจัดกิจกรรม มีมานานแล้ว ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนา หลักสูตรปรับปรุงเนื้อหาสาระการเรียนรู้และกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้กิจกรรมในการเรียนการสอนก็ยังคงมีความสำคัญ และมีแนวคิดหลักการที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 9) ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน โดยส่งเสริมให้จัดกิจกรรมที่เน้นการอ่านและเขียนคำพื้นฐานที่กำหนดในแต่ละชั้น ประโยค หรือข้อความสั้นๆ เรื่องราวในสื่อต่างๆ หรือหนังสือตามระดับชั้นของนักเรียน โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูอ่านคำพื้นฐานให้นักเรียนเขียนตามคำบอก รวมทั้งอ่านประโยค หรือข้อความสั้นๆ เรื่องราวในสื่อต่างๆ หรือหนังสือตามระดับชั้นของนักเรียน

ขั้นที่ 2 ครูตรวจคำพื้นฐาน ประโยค ข้อความ

ขั้นที่ 3 นักเรียนแก้ไขคำ ประโยค ข้อความที่ผิดให้ถูกต้อง พร้อมฝึกอ่านจนมีความชำนาญและสามารถใช้คำได้ถูกต้อง

การทดสอบคำพื้นฐาน โดยใช้แบบประเมินการอ่านและการเขียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 10) ได้กำหนดเกณฑ์ในการทดสอบการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานดังนี้

การทดสอบคำพื้นฐาน ด้านการอ่าน

โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านถูกต้องชัดเจนและเข้าใจความหมายของคำ เสียงดังฟังชัด คล่องแคล่ว และมีมารยาทในการอ่าน และอ่านคำพื้นฐานได้ 600 คำขึ้นไป

2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อ่านข้อความ เรื่อง ที่มีความยากง่ายใกล้เคียงกับหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ถูกต้องชัดเจนเสียงดังฟังชัด เว้นวรรคตอน และมีมารยาทในการอ่าน และอ่านคำพื้นฐานได้ 800 คำขึ้นไป

3) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านข้อความ เรื่อง บทร้อยกรอง ที่มีความยากง่ายใกล้เคียงกับหนังสือเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยความเข้าใจ และมีมารยาทในการอ่าน และอ่านคำพื้นฐานได้ 1,200 คำขึ้นไป

4) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อ่านข้อความ เรื่อง บทร้อยกรองที่มีความยากง่ายเท่ากับหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ถูกอักขรวิธี จังหวะลักษณะ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง มีมารยาทในการอ่าน สรุปใจความสำคัญและข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ตามเวลาที่กำหนด

5) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อ่านข้อความ เรื่อง บทร้อยกรองที่มีความยากง่ายเท่ากับหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ถูกอักขรวิธี จังหวะลักษณะ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง มีมารยาทในการอ่าน สรุปใจความสำคัญและข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ตามเวลาที่กำหนด

6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อ่านข้อความ เรื่อง บทร้อยกรองที่มีความยากง่ายกับหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ถูกอักขรวิธี จังหวะลักษณะ เว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง มีมารยาทในการอ่าน สรุปใจความสำคัญแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ตามเวลาที่กำหนด

การทดสอบคำพื้นฐาน ด้านการเขียน

โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เขียนคำพื้นฐานได้ 600 คำขึ้นไป ได้ถูกต้อง สะอาด อ่านง่าย มีการเว้นวรรคตอนและเขียนประโยคง่ายๆ ที่สื่อความหมายได้ โดยใช้คำพื้นฐาน ชั้น ป.1 และมีมารยาทในการเขียน

2) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เขียนคำพื้นฐานเพิ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ไม่น้อยกว่า 800 คำ เขียนบรรยายภาพ และมีมารยาทในการเขียน

3) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เขียนคำพื้นฐานเพิ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ไม่น้อยกว่า 1,200 คำเขียนเรื่องจากภาพ และมีมารยาทในการเขียน

4) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เขียนย่อความได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว เนื้อหาสาระชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสม องค์ประกอบถูกต้องครบถ้วน และมีมารยาทในการเขียน

5) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว เนื้อหาสาระชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสม องค์ประกอบถูกต้องครบถ้วน และมีมารยาทในการเขียน

6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขียนเรียงความได้คล่องแคล่วรวดเร็ว เนื้อหาสาระชัดเจน การใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสม องค์ประกอบถูกต้องครบถ้วน และมีมารยาทในการเขียน

การจัดตารางเรียนตามโครงการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 6) ในการจัดตารางเรียนเพื่อนำกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง ไปใช้กับโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน โดยคำนึงถึงอัตราส่วนจัดในเวลาเรียน 70 เปอร์เซ็นต์ และนอกเวลาเรียนอีก 30 เปอร์เซ็นต์ โรงเรียนสามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม สำหรับช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มุ่งการอ่านออก เขียนได้ควบคู่กับการให้การพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ทุกระดับชั้น การจัดการเรียนการสอน จึงบูรณาการการอ่านการเขียนกับทุกสาระการเรียนรู้ สำหรับช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มุ่งให้ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง โดยคำนึงถึงอารมณ์ของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ และสมองต้องพร้อมกับการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่านคล่อง เขียนคล่อง แสวงหาความรู้และสามารถสื่อสารได้ตามช่วงวัย

ในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการเขียนนั้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริม ดังนี้

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain based Learning: BBL)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

ทิตนา แคมมณี (2547 : 81) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของสมอง โดยเปรียบเทียบ การทำงานของสมองกับการทำงานของคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับข้อมูล (input) โดยผ่านทางอุปกรณ์หรือเครื่องรับข้อมูล

ขั้นที่ 2 การเข้ารหัส (encoding) โดยอาศัยชุดคำสั่งหรือซอฟต์แวร์ (software)

ขั้นที่ 3 การส่งข้อมูลออก (output) โดยผ่านทางอุปกรณ์ กระบวนการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่ความใส่ใจ (attention) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการรับข้อมูลเข้ามาไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งนักจิตวิทยาการศึกษาพบว่า จะคงอยู่เพียง 15-30 วินาทีเท่านั้น การรับรู้ (perception) เป็นการนำข้อมูลมาฝึกซ้ำกันหลาย ๆ ครั้ง หรือการจัดสิ่งที่ยังให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายแก่การจำ จะช่วยให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้ในที่สุด หากต้องการจะจดจำเนื้อหาสาระใด ๆ ได้เป็นเวลานาน สาระนั้นจะต้องได้รับการเข้ารหัส (encoding) เพื่อนำไปเข้าหน่วยความจำระยะยาว โดยอาศัยการท่องจำหรือฝึกทบทวนซ้ำๆ เมื่อข้อมูลถูกเก็บ ไว้ในหน่วยความจำระยะสั้นหรือระยะยาว สามารถเรียกออกมาใช้งานได้โดยผ่านตัวกระตุ้น พฤติกรรมทางวาจาหรือการกระทำ (effector) ซึ่งทำให้แสดงพฤติกรรม

ออกมาให้สังเกตเห็นได้

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2547: 8) กล่าวถึงการเรียนรู้ที่พัฒนาสมองได้สูงสุด โดยมี หลักที่ควรคำนึงในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ความปรารถนาสูงสุดของจิต คือ การได้กำหนดทิศทางของตนเอง เมื่อผู้เรียน ได้เป็นผู้กำหนดหลักสูตรเอง เมื่อเขาเป็นผู้เลือกเองจะมีความรู้สึกยินดี มีความพึงพอใจ ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมาย ตรงกับความต้องการ สัมผัสได้จริง ผู้เรียนใช้ลีลาหรือ วิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของตนเองในการเรียนรู้

2. สมองเป็นลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกัน แต่มีความสำคัญเท่ากัน การทำงานของ สมองแต่ละคนต่างกัน การรับรู้ของคนแต่ละคนก็แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนต้องเข้าใจเรื่อง พหุปัญญา และจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความถนัดหรือความฉลาดของนักเรียน ในด้านต่าง ๆ

3. อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เนื่องจากข้อมูลที่สมองรับไปจะต้อง ผ่านด้านการกรองความรู้สึกก่อน ดังนั้นอารมณ์จึงสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมองสูงสุด ต้องเริ่มจากความยินดีในการเรียน ไม่เกิดการบังคับ จะทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์เชิงบวก น่าสนุก น่าสนใจ ครูผู้สอนต้องมีวิธีสังเกตว่าผู้เรียนมีวิธีรู้อย่างไร จะเร็ว และทำลายผู้เรียนอย่างไร ตลอดจนการชมเชยและให้รางวัลก็จะเป็นการเพิ่มอารมณ์ทางบวก ในการเรียนรู้ การให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับรสชาติแห่งความสำเร็จ จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนและอยากเรียนในเรื่องต่อไป

4. การเรียนที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด คือการลงมือทำจริง การเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนจะต้องใช้ ร่างกาย ทุกส่วน ทั้งกาย สมอง และอารมณ์ การลงมือทำจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความจำ ระยะเวลา จำได้นาน และนำมาใช้ได้ทันที

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain based Learning: BBL) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 4) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงอารมณ์ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ โดยอารมณ์จะเป็นตัวช่วยให้สามารถเรียกความทรงจำเดิมที่เก็บไว้ในสมอง และสมองต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ที่เรียกว่า ความตื่นตัวแบบผ่อนคลาย (Relaxed alertness) การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จที่สุดเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ทางกายภาพที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ เรียนรู้จากชีวิตจริงตามธรรมชาติ เรียนรู้จากการปฏิบัติ หรือการฝึกทำ ฝึกทักษะทั้งด้านสมอง ชีวซาย คือ ตรรกะ ตัวเลข การวิเคราะห์ และสมอง ซีกขวา สัมผัสเกี่ยวกับการ ศิลปะ ดนตรี จินตนาการ การสังเคราะห์

การสอนโดยเรียนปนเล่น

รัชนิวรรณ คำเฉลียว (2543: 14) ให้ความหมายของการสอนแบบเรียนปนเล่นว่าเป็นการสอน ที่ให้เด็กได้เล่น ได้แสดง ได้ร้องเพลง และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเล่นควบคู่กับการเรียนโดยใช้ การจัดกิจกรรมเหมือนกับการเล่นเป็นจุดสำคัญ

วิชาญ ไทยแท้ (2545: 8) ให้ความหมายการเรียนปนเล่นว่าการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบเล่นปนเรียนเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่จะเล่นและเรียนรู้ อย่างอิสระ สัมพันธ์กับเนื้อหาในบทเรียนและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน

การเตรียมการสอนแบบเรียนปนเล่น

เพลินจิต คนขยัน (2545: 8) ระบุว่า การเตรียมการสอนแบบเรียนปนเล่นจะต้องมีการจัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ด้วยผลงานของนักเรียนตามเนื้อหาที่สอนและเป็นปัจจุบันโดยมีการเตรียมการวางแผนการสอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจจุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มทักษะ
2. ศึกษาคู่มือครูเพื่อให้เข้าใจเนื้อหา การจัดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ คาบเวลา ตลอดจนเทคนิคต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน
3. วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ คาบเวลา ตารางเปิด - ปิดเรียนในแต่ละปีการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับจุดประสงค์ เพื่อนำมาจัดทำกำหนดการสอน ตลอดปีการศึกษา
4. เขียนแผนการสอนตามขั้นตอนการสอน
5. ดำเนินการสอนตามแผนการสอน บันทึกการสอนทุกครั้ง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
6. วัดและประเมินผลทุกครั้ง ทั้งจากการสังเกต การร่วมกิจกรรม การทำแบบฝึกหัด จากการเล่นเกม การร้องเพลง หรือจากการแข่งขันระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ทราบว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้เพียงใด

ขั้นตอนการสอนแบบเรียนปนเล่น

เพลินจิต คนขยัน (2545: 8) ระบุขั้นตอนการสอนแบบเรียนปนเล่น มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ คือ ครูเตรียมการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ เลือกวิธีการสอนอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนและสนุกสนานจัดเตรียมการเล่น เกม ร้องเพลง หรือแข่งขันจากการตอบปัญหา และที่สำคัญจะต้องตรงกับจุดประสงค์ในการสอนในแต่ละครั้ง
2. ขั้นสอน คือ เมื่อครูเตรียมงานและชี้แจงให้นักเรียนทราบแล้ว ครูอาจใช้เกมนำ ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน มีการแบ่งกลุ่ม นำผลแต่ละกลุ่มออกรายงานหน้าชั้นเรียน
3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่นักเรียนช่วยกันสรุปความคิดรวบยอดที่ได้จากการปฏิบัติ จากการอภิปรายรายกลุ่ม จากการแข่งขัน จากการเล่นเกม จากการทำแบบฝึกหัด หรือจากการร้องเพลง

วิชาญ ไทยแท้ (2545: 10 - 12) นำเสนอเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเรียนปนเล่นสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างหลากหลายวิธีดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

1. สังเกตจากสิ่งที่คุณเรียนต้องการเรียนรู้
2. สังเกตจากสิ่งที่คุณเรียนมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สิ่งที่สังเกตเห็น/ผู้เรียนแสดงความต้องการ

1. การเลือกสรรสิ่งที่ต้องการเรียนรู้
2. การเลือกสิ่งที่ต้องการเล่นอย่างอิสระ

ขั้นที่ 3 การวางแผนการเรียนรู้/การเล่น

1. ร่วมกันกำหนดจำนวนสมาชิกในการเรียนรู้/การเล่น
2. สมาชิกแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้า รองหัวหน้า
3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการนำวัสดุ อุปกรณ์มาดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การเล่นและการเรียนรู้อย่างอิสระ

1. สมาชิกเลือกกิจกรรมตามความสนใจ
2. สมาชิกแต่ละกลุ่ม ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามการวางแผน

ขั้นที่ 5 รายงานผลการเรียนรู้/การเล่น

1. สมาชิกแต่ละกลุ่ม คัดเลือกตัวแทนกลุ่ม
2. ร่วมกันอภิปรายถึงการเรียนรู้/การเล่นภายในกลุ่ม
3. สมาชิกแต่ละคนนำผลการเล่นหรือการเรียนรู้มาเป็นข้อสรุปของตนเอง
4. ตัวแทนกลุ่ม รายงานผลตามข้อสรุปของตนเอง

ขั้นที่ 6 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้/การเล่น

1. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้และเล่น
2. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายถึงข้อสรุปจากตัวแทนกลุ่มรายงาน
3. เด็กและครูร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่เล่นโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับเนื้อหาใน

บทเรียนแต่ละวัน

4. เด็กและครูร่วมกันเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นการดำเนินกิจกรรมอย่างอิสระ

การใช้เพลงประกอบการสอน

ประคอง สุทธาร และคณะ (2534: 5) กล่าวว่า บทเพลงประกอบการสอนเป็น สื่ออย่างหนึ่งในการที่ครูจะสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างดี เพราะนอกจากจะทำให้เกิด ความสนุกสนานกับบทเรียนแล้วยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ตลอดจนได้รับ ความรู้ในเนื้อหาสาระของบทเรียน ช่วยทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็วขึ้น จดจำเนื้อหาได้ แม่นยำ คงทนเป็นเวลานาน

เพลง หมายถึง ถ้อยคำที่นักประพันธ์เรียงร้อยหรือเรียบเรียงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เนื้อร้อง ทำนอง จังหวะ ทำให้เกิดความไพเราะสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ฟัง มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ทั้งด้านการเลือกสรรคำที่ใช้ในการแต่ง การเรียบเรียงประโยค และการใช้โวหาร เพลงนั้นอาจให้ข้อคิดแก่ผู้ฟังในการดำเนินชีวิตด้วยสำเนียงขับร้อง ทำนองดนตรี กระบวนวิธีร่าเริง โดยเพลงสร้างสรรค์จากเครื่องดนตรีหรือการขับร้อง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556)

ลักษณะของเพลงประกอบการสอน (อัมย์ก๊อซง หาระดี. 2553)

- 1) เป็นทำนองเพลงที่นักเรียนสามารถจำได้จนติดหูร้องได้ติดปาก
- 2) มีเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การสอนสอดแทรกไว้ในเนื้อเพลง

- 3) เนื้อร้องไม่ควรยาวเกินไป เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ
  - 4) ให้ความสนุกสนานและให้ความรู้ในคราวเดียวกัน
  - 5) นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา โดยสามารถอธิบายได้ว่าได้อะไรจากการร้องเพลง
- วัตถุประสงค์ของการใช้เพลงประกอบการสอน (อุมัยกือซิง หะระดี. 2553)
- 1) เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
  - 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา
  - 3) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ผ่านเนื้อเพลงที่มีการสอดแทรกเนื้อหาในการสอน
  - 4) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้
- ขั้นตอนการใช้เพลงประกอบการสอน
- อวยชัย ผกามาศ (2542: 2) ให้ข้อแนะนำในการใช้เพลงประกอบการสอนดังนี้
- เมื่อเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเนื้อหา จุดประสงค์ของบทเรียน เวลาที่จะใช้สอนและวัย ของผู้เรียนแล้ว ครูสามารถจัดกิจกรรมในการสอนได้หลายอย่าง หรือหลายวิธีไม่จำกัดให้กระทำ เพียงข้อใดข้อหนึ่ง แต่อาจกระทำได้หลายข้อเช่น
1. ครูร้องให้ผู้เรียนฟัง 1-2 เที้ยว เพลงสั้นๆ ทำนองง่ายๆ หรือทำนองที่ผู้เรียนคุ้นเคย ดီอยู่แล้วเด็กจะร้องได้เร็ว
  2. ครูร้องนำให้ผู้เรียนร้องตามทีละวรรค 1-3 เที้ยว
  3. ครูร้องนำ หรือเปิดแถบบันทึกเสียงให้ผู้เรียนร้องตาม หรือร้องคลอ 1-2 เที้ยว
  4. ครูนำแผนภูมิเนื้อเพลงติดไว้ที่กระดาน หรือเขียนเนื้อเพลงลงบนกระดาน หรือทำ เป็นแถบข้อความเนื้อเพลง ติดที่ละแถบจนจบเพลง หรือครูร้องทีละวรรคแล้วใช้แถบข้อความ ประกอบเป็นวรรคไป จัดวรรคตอนให้เหมาะสมกับจังหวะเพลง และอาจจัดสีและขนาดตัวอักษร ที่ต่างกันเป็นวรรค หรือเป็นตอน หรืออาจจะหาภาพมาประกอบเนื้อเพลงด้วยก็ได้แล้วจึงร้องตาม ข้อ 1-3
  5. ครูสอนเนื้อเพลง ถ้าเป็นผู้เรียนชั้นเด็กเล็กครูอาจอ่านให้ฟังและให้เด็กอ่านตาม จากแผนภูมิหรือในกระดานก็ได้ แต่ครูสามารถอธิบายและซักถามเนื้อเพลงทีละวรรคไปและถ้า เป็นผู้เรียนที่พออ่านออกเขียนได้บ้างแล้ว ครูก็ให้เด็กอ่านเองเป็นกลุ่ม หรือเดี่ยว สลับกัน อ่านหรืออ่านตลอดแล้วแต่ความเหมาะสม ครูซักถามความเข้าใจในเนื้อเพลงนั้น โดยการถามนำหรือให้เด็กแสดงความคิดเห็น หรืออภิปรายกันเองก็ได้แล้วจึงร้องตามข้อ 1-3

การร้องเพลงแต่ละครั้งควรมีการเคาะจังหวะด้วยเครื่องเคาะจังหวะหรือปรบมือเข้าจังหวะ และทำท่าประกอบตามเนื้อเพลงหรือคิดท่าง่ายๆ ประกอบเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว และหรือสลับกันร้อง มีการเคาะจังหวะหรือปรบมือ หรือทำท่าทางประกอบตามความเหมาะสม

สิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการใช้เพลงประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ วัตถุประสงค์สำคัญในการสอน ครูต้องคำนึงอยู่เสมอว่าเป้าหมายของการสอนนั้นคืออะไร ถ้าครูนำไปสอนตรง ตามวัตถุประสงค์ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยสมบูรณ์

ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของบทเพลงประกอบการสอนคือ ครูสามารถนำไปใช้ได้แทบทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนคือ

1. ใช้ในการสอนเด็กเริ่มเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย สนุกสนาน และได้ความรู้
2. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อสร้างความสนใจให้อยากเรียน
3. ใช้ในการดำเนินการสอน เพื่อให้จดจำรายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน สนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เครียด
4. ใช้ในการสรุปเนื้อหาบทเรียน เพื่อให้ได้แนวคิด ความเข้าใจ และจดจำได้อย่างรวดเร็ว หรือเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด
5. ใช้ในการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของการเรียน การสอน และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป (ประคอง สุทธสาระ. 2534)

การเล่านิทานหรือเหตุการณ์ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับบทเรียน

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นต้องการสอนคนในการดำรงชีวิต เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน นิทานส่วนใหญ่จะถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะที่ทั้งผู้เล่าและ ผู้ฟังต่าง มุ่งสนองความสุขทางจิตใจของคน และสามารถแบ่งนิทานออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้ (บุบผา เรืองรอง. 2553)

- 1) นิทานประเภทตำนาน
- 2) นิทานพื้นบ้าน
- 3) นิทานชาดก
- 4) นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า หรือนิทานเทพปกรณัม
- 5) นิทานเกี่ยวกับพืชสัตว์และสิ่งของต่าง ๆ
- 6) นิทานสะท้อนสังคม
- 7) นิทานอธิบายเหตุ
- 8) นิทานตลกขบขัน
- 9) นิทานวีระบุรุษ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้นิยามคำ นิทาน ว่าหมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป เป็นต้น ลำดวน แก้วอินไชย (2550: 7) กล่าวว่า นิทานหมายถึงเรื่อง ที่เล่า สืบต่อกันมา ต่อมาได้รับการบันทึกและถ่ายทอดด้วยภาษาเขียน เพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเกิด ความ สนุกสนานเพลิดเพลินและได้คติสอนใจ เป็นสิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนที่ได้สร้างนิทาน เรื่อง นั้นๆ ขึ้นมา และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

ปรีดา ปัญญาจันทร์และชีวัน วิสาสะ (2548: 8-12) กล่าวถึงโลกจินตนาการของเด็กว่า จินตนาการแบบแรกเป็นจินตนาการโดยใช้ความคิดคำนึงเฉพาะตัวเป็นหลักในการตัดสินใจ และส่งผล ต่ออารมณ์ของตนเอง เช่นเด็กบางคนดูภาพที่น่ากลัวแต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร ก็เลยยังไม่กลัว ไม่ตกใจ แต่

เด็กบางคนเห็นภาพสวยๆ กลับเกิดความกลัว ส่วนจินตนาการแบบที่สองเป็น จินตนาการของเด็กที่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ฟัง กับสิ่งที่เคยเห็นเคยฟังมาแล้ว คงเคย สังเกตเห็นเด็กๆ เวลาที่เขา นั่งเล่นอยู่คนเดียว เด็กจะจับสิ่งของต่างๆ เล่นและพูดคุยกับสิ่งของนั้นๆ ราวกับว่ามันมีชีวิต ดังนั้น การที่เด็กชอบฟังนิทาน ก็เพราะนิทานมีโลกจินตนาการที่สนองอารมณ์ ความรู้สึกความอยากรู้อยากเห็น และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ตามความคิดของเขา

นิทานสำหรับเด็กมีหลายประเภท วรณี ศิริสุนทร (2532: 13-19) ได้แบ่งนิทาน สำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภทคือ นิทานพื้นบ้าน นิทานสอนคติธรรม เทพปกรณัม महाकाพย์ และ นิทานวีรบุรุษ และหนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ แต่ละ ประเภทมีเนื้อหาและการดำเนินเรื่องแตกต่างกันไป โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้านซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ ตัวผู้เล่า ผู้ฟังมากที่สุด ก็มีเนื้อหาหลากหลายชนิด เช่น นิทานมหัศจรรย์ มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ มีเจ้าชายเจ้าหญิง นางฟ้า ยักษ์ เช่น เรื่องซินเดอเรลลาของฝรั่ง เรื่องสังข์ทอง พระรถเมรีของไทย เป็นต้น

นอกจากนิทานช่วยสร้างสรรค์โลกจินตนาการของเด็กแล้ว การที่เด็กชอบนิทานก็เพราะ เด็กมีความต้องการในด้านอื่นๆ เช่น ต้องการความรัก ต้องการให้คนอื่นสนใจ ต้องการให้ความรัก แก่คนอื่น ต้องการเล่น ต้องการกิน ต้องการสิ่งพิเศษ มหัศจรรย์ ต้องการหาความสวยงาม ต้องการ สิ่งลึกลับ ต้องการความขบขัน ดังนั้นการเล่านิทานให้เด็กฟัง จึงควรคำนึงลักษณะเนื้อหาของ นิทาน ความเหมาะสม และความสนใจ ตามระดับวัยของเด็ก

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2530. 1-14) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า การปลูกฝังและพัฒนา จินตนาการของผู้เรียนเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ และเอาใจใส่เป็นพิเศษ การที่อดทน อดกลั้นยอมรับความคิดที่แปลกๆ ของผู้เรียนและมีส่วนร่วมในโลกของจินตนาการนั้นจะทำให้มี โอกาสรับรู้ ว่า เด็กกำลังคิดอะไร เหมาะสมหรือไม่เพียงใด อันจะทำให้ครูสามารถชี้แนะความรู้ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีงามแก่ผู้เรียนได้

วรณี ศิริสุนทร (2532, หน้า 25-30 อ้างใน ลำดวน แก้วอินไชย. 2550) ได้กล่าวถึงนิทานที่เหมาะสมแก่การเล่าให้เด็กฟัง ดังนี้

1. นิทานที่มีเนื้อหาสั้นๆ ใช้อธิบายง่ายๆ มีคำหรือข้อความซ้ำๆ และคล้องจองกัน เช่น เรื่องยายกะตา
2. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ สัตว์ที่ฉลาดหรือโง่งจะทำหน้าที่เป็นตัวละครสำคัญแทนคนและได้รับประสบการณ์ที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน เช่น นิทานอีสป นิทานสุภาษิต
3. นิทานที่มีความสัมพันธ์กับสัตว์หรือนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์บางอย่างว่าเป็นอย่างไร หรือทำไม เช่น เรื่องเหตุใดจระเข้จึงไม่มีลิ้น
4. นิทานที่เป็นโคลง มีใจความแบบบรรยายโวหาร อาจมีเหตุการณ์ของบุคคลต่างๆ นิยมเล่าออกมาในรูปของบทโคลง เช่น เรื่องโรบินฮู้ด เจ้าชายกบ
5. ตำนาน นิทานพื้นบ้าน มีลักษณะการดำเนินเรื่องอย่างตรงไปตรงมาและรวดเร็ว เช่น เรื่อง แจ็คกับต้นถั่ววิเศษ เสื้อไหมของพระราชินี

6. นิทานโกหก เป็นการพยายามอธิบายความจริงเกี่ยวกับศาสตร์ความเชื่อทางปรัชญา และปรากฏการณ์ซึ่งไม่สามารถเข้าใจได้อย่างมีเหตุผล เช่น ความตาย ความเป็นอมตะ จึงต้อง สร้าง นิทานที่โกหกเพื่ออธิบายสิ่งเหล่านั้น

7. นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่เล่าให้เด็กฟังควรจะมีคำกริยา ที่ตอบคำถามว่า ใครทำอะไร ได้มากที่สุด เด็กๆ ทุกคนอยากรู้ว่าตัวละครสำคัญของเรื่อง ทำอะไรบ้างมาแล้ว ผลเป็นอย่างไร

8. มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ก่อให้เกิดความตื่นเต้น เด็กอยากฟังตั้งแต่ต้นจนจบ การผูกเรื่อง แนบเนียน ควรเลือกนิทานที่จบในตัวของมันเอง

9. เนื้อเรื่องเป็นแบบพรรณนาโวหารซึ่งก่อให้เกิดภาพพจน์ เรื่องอย่างนี้มีส่วนช่วยให้ นิทานน่าฟัง แต่ต้องคำนึงถึงวัยและเพศของผู้ฟังด้วย

10. เรื่องที่แสดงไหวพริบของตัวละคร มีการสนทนากันแสดงให้เห็นถึงสติปัญญาอันเฉียบแหลม เช่น เรื่องศรีธนญชัย

11. เรื่องที่แสดงถึงความรู้สึกสะท้อนใจไม่ว่าจะเป็นความสะท้อนใจในเรื่องความรัก ความเกลียด หรือความโกรธ เด็กๆ จะชอบเรื่องที่ตื่นเต้น และเร้าใจ เช่น เรื่อง ปลาบู่ทอง

12. เรื่องผี ควรเลือกเรื่องที่ไม่น่ากลัวมากเกินไป อาจเป็นเรื่องผีที่พูดได้ เช่น เรื่องผีน้อย

13. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เล็กๆ ที่ใช้ไหวพริบชนะสัตว์ที่ใหญ่กว่า หรือสัตว์เกร หรือช่วย ป้องกันตนเองให้พ้นอันตรายให้อยู่รอดปลอดภัยโดยอาศัยเล่ห์กล ปฏิภาณความสามารถและ ความร่วมมือในกันระหว่างเพื่อนๆ เช่น เรื่อง แพะสามตัว

14. เรื่องขำขัน มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของสัตว์ ความโง่เขลา ความโลภ ของคนและสัตว์ เช่น เรื่องหมีปูกลูกผจญภัย

ดังนั้น ก่อนที่ผู้ใหญ่ พ่อแม่หรือครูจะเล่านิทานให้เด็กฟัง จึงควรเลือกนิทานให้เป็นเสียก่อน เพราะดังที่กล่าวมาแล้วว่า นิทานมีหลายประเภทหลายชนิด และต้องคำนึงถึงวัย ความสนใจและความต้องการของเด็ก นิทานที่มีอยู่มากมายเชื่อว่าเด็กจะชอบทุกเรื่อง ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวิน วิสาสะ (2548: 19) ได้เสนอหลักในการพิจารณาสิ่งที่ควรมีและไม่ควรมีในนิทาน สรุปประเด็นสำคัญๆได้ดังนี้ คือ ควรเป็นเรื่องทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่เกิดความสนุกสนานกระตือรือร้นจินตนาการ ของเด็ก ให้โอกาสเด็กในการค้นหาและการใช้ภาษาในหลายๆ ทาง เป็นช่องทางให้เด็กๆ ได้ หลีกหนีความซ้ำซากจำเจในชีวิตประจำวัน ดึงดูดใจด้วยความงดงาม กล่าวถึงอารมณ์ของมนุษย์ อย่างระมัดระวัง เสนอแนะวิธีการที่สร้างสรรค์แก่เด็กในการเผชิญกับความยากลำบากต่างๆ ไม่ควรสร้างความขบขันบนความเจ็บปวดของคนอื่น และไม่ใช้ภาษาหรือปฏิบัติต่อเด็กในเชิงตำหนิ ตีตีดุหรือดูหมิ่น เป็นต้น

ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวิน วิสาสะ (2548: 19) ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเล่านิทาน ซึ่ง สรุปเฉพาะใจความสำคัญดังนี้

1. เล่าปากเปล่า ผู้เล่าต้องเตรียมตัวให้พร้อมพอควร คือเตรียมตัวด้านเนื้อหาของนิทาน อ่านนิทานที่จะเล่า ทำความเข้าใจ จับประเด็นสาระสำคัญในนิทานให้ได้ว่านิทานเรื่องที่จะเล่าให้

อะไรแก่เด็กที่ฟัง แบ่งขั้นตอนนิทานให้ตี เพิ่มหรือลดตัวละครตามความเหมาะสม มีน้ำเสียงน่าฟัง มีการเว้นจังหวะ เน้นเสียงหนัก เสียงเบา พูดเร็ว พูดช้า ผู้เล่ามีบุคลิกที่น่าสนใจ ไม่นิ่งหรือ หลุ่หลิกเกินไป มีการเคลื่อนไหว แสดงท่าทางที่สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทาน และมีทำนองที่ผ่อนคลายดูเป็นกันเอง

2. เล่าโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า หมายถึงการใช้หนังสือที่มีภาพประกอบ ผู้เล่าควรอ่านนิทานให้ขึ้นใจ ศึกษาความหมายของสีและภาพประกอบปกหน้าปกหลัง การถือหนังสือต้อง อยู่ในตำแหน่งที่ผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพได้ทั่วถึง นิ้วมือสอดเตรียมพร้อมที่จะเปิดหน้าถัดไป

3. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบ บางครั้งภาพในหนังสืออาจเล็กเกินไป หรือไม่มีภาพเลย ผู้เล่าจึงวาดภาพประกอบ หรือวาดให้ใหญ่ชัดเจนกว่าในหนังสือ การวาดภาพประกอบอาจลด จำนวนภาพลงจากจำนวนในหนังสือก็ได้ ภาพที่ใหญ่ ชัดเจน จำนวนไม่มาก จะสามารถสร้างความต่อเนื่องของเนื้อหาเป็นอย่างดี ควรเขียนเนื้อเรื่องไว้หลังภาพจะช่วยให้จำเรื่องได้ การถือภาพ ประกอบการเล่าต้องถือพร้อมกันโดยเรียงลำดับจากหน้ามาหลัง

4. การเล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัว บางครั้งผู้เล่านิทานไม่ได้เตรียมอะไรมาเลย ก็สามารถหยิบฉวยสิ่งที่มีวางอยู่ใกล้ๆ มาเป็นสื่อประกอบการเล่าโดยไม่ต้องตกแต่งอะไรเพิ่มเติม เพราะเด็ก ๆ มีจินตนาการแบบมิติสัมพันธ์อยู่แล้ว เช่น หยิบแปรงลบกระดานขึ้นมาสมมุติเป็นที่วางเข็มปั่นด้าย ทำท่าหยิบเข็ม (สมมุติ) ทำท่าลูปไล่เข็ม ทำท่าสะดุ้ง (เพราะถูกเข็มทิ่มปลายนิ้ว)

5. การเล่าโดยใช้ศิลปะ การเล่าวิธีนี้ ผู้เล่าควรมีความสามารถทางศิลปะด้วย มีวิธีการเล่าโดยใช้ศิลปะหลากหลายได้แก่

5.1 เล่าไปพับไป เป็นการพับกระดาษเป็นรูปต่างๆ แล้วแต่นิทานใส่เข้าไปกระดาษที่พับมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับอะไร ก็สมมุติให้รูปนั้นๆ เป็นสถานที่หรือตัวละครของนิทาน เช่น พับรูปบ้าน รูปหัวใจ แต่ละขั้นตอนการพับก็นำมาชี้ชวนให้ผู้ฟังพิจารณาแบบมิติสัมพันธ์ว่า นี่เป็นภูเขา เป็นบ้าน

5.2 เล่าไปตัดไป เป็นการตัดกระดาษให้ออกมาเป็นตัวละคร หรือเป็นฉากของนิทานระหว่างที่เล่าผู้เล่าก็ตัดกระดาษออกมาเป็นรูปต่างๆ ได้เลย ถ้าผู้เล่าสามารถแตงนิทานที่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการตัดเข้าไปในนิทานด้วย ก็จะทำให้การเล่าและการตัดกลมกลืนกันเป็นอย่างดี

5.3 วาดไปเล่าไป เป็นการเล่าโดยวาดภาพประกอบ มี 2 แบบ คือ วาดภาพประกอบการเล่า ผู้เล่าต้องมีความสามารถในการวาดรูปที่จับใจ เพราะต้องวาดฉากตัวละครในนิทานได้ทันทีทันใด จึงควรเลือกนิทานที่มีตัวละครน้อย ใช้วิธีวาดการ์ตูนอย่างง่ายเข้าช่วยเพื่อความรวดเร็ว อีกแบบหนึ่งคือวาดไปด้วยเล่าไปด้วย เป็นการใช่วิธีการแบบเด็ก ๆ เรื่องที่เล่า

ส่วนมากจะต้องมีการเดินทางของตัวละครหรือสิ่งต่างๆ เมื่อมีการเดินทางของตัวละครก็จะขีดเส้น แสดงการเดินทาง และเมื่อมีตัวละครอื่นเดินทางก็จะขีดเส้นแสดงการเดินทางอีก ยิ่งมีการเดินทาง มากเท่าไรก็ยิ่งจะมีเส้นมากขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีวิธีการเล่านิทานโดยใช้สื่ออื่นๆ ประกอบ เช่น การใช้หุ่นนิ้วมือ หุ่นถุง

กระดาษ การใช้เส้นเชือกม้วน ผูก พันเป็นรูปร่างต่าง ๆ

การเล่านิทานจะน่าสนใจหรือไม่ อยู่ที่วิธีการเล่า น้ำเสียง การเว้นจังหวะ และระยะเวลาในการนำเสนอ นิทานของผู้เล่า ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้เล่าเป็นนักเล่านิทานที่มีหัวใจเด็กหรือไม่เท่านั้นเอง จากข้อเสนอแนะที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่านิทานเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ ในชีวิตได้เป็นอย่างดี พ่อแม่ ผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในสาขาอาชีพใดคงไม่ปฏิเสธการเล่าหรือการฟังนิทาน ดังที่กล่าวแล้วว่า ผู้คนทั้งหญิงทั้งชาย ทุกเพศทุกวัยต่างพอใจที่จะได้ฟังเรื่องเล่าทุกชนิด เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน เพื่อชื่นชมในวีรกรรมของตัวละคร เพื่อผ่อนคลายความเบื่อหน่ายในชีวิตประจำวัน การเล่านิทานเล่ากันได้ทุกแห่ง ส่วนผู้ที่มีอาชีพครู ย่อมเห็นชัดเจนอยู่แล้วว่านิทานเหมาะสมสำหรับนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด

โดยเฉพาะสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูอาจเล่านิทานเพื่อฝึกการฟัง การจับใจความสำคัญ การวิเคราะห์และการใช้วิจารณญาณฝึกการอ่านออกเสียงคำใหม่หรือคำยาก เรียนรู้การสร้างคำใหม่ โครงสร้างของประโยคชนิดต่างๆ รู้จักสำนวนโวหารฝึกการอ่านในใจ ฝึกพูดแสดงความคิดเห็นฝึกเขียนสรุปความ ฝึกเขียนนิทานตามจินตนาการของตนเองฝึกการแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม ฝึกการใช้เหตุผล การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การรู้จักใช้ทักษะทางสังคม ฝึกการหาข้อคิดคุณธรรม บางประการที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตได้ สิ่งสำคัญ ก็คือ ครูควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน เลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็ก เล่านิทานด้วยหัวใจและความรัก โดยวาดหวังว่านิทานที่ครูนำมาเป็นสื่อ จะสะท้อนถึงความรักความปรารถนาดีของครูที่มีต่อศิษย์ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการเล่านิทาน (บุปผา เรืองรอง. 2553) มีดังนี้

- 1) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน
- 2) เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ พร้อมทั้งมีความสุขในการเรียนไม่รู้สึกเบื่อ
- 3) เพื่อปรับและปลูกฝังทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรมในทางที่ดีให้กับเด็ก ๆ
- 4) เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน
- 5) สร้างบุคลิกที่มีความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจโดยการแสดงท่าทางประกอบเรื่อง กล้า

แสดงความคิดเห็นและข้อคิดที่ได้รับจากการอ่านหรือการฟังนิทาน

- 6) สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ทุกชั้นตอนและทุกวิชา

การเล่านิทานมี 2 แบบ (บุปผา เรืองรอง. 2553) คือ

- 1) การเล่าปากเปล่า ที่สามารถใช้การแสดงท่าทางหรือน้ำเสียงในการเล่า โดยครูหรือนักเรียนเป็นผู้เล่า

2) การเล่าประกอบสื่อ สื่อที่ใช้ประกอบการเล่านิทานได้แก่ หุ่น ตุ๊กตา เพลงประกอบ การเล่าเรื่องไปก็วาดรูปไป การพับกระดาษ การใช้เชือก การใช้ภาพ การใช้หนังสือนิทานประกอบ หรือสื่ออื่นๆ ที่ผู้เล่าเตรียมมาเพื่อประกอบการเล่าด้วยตนเองตามตัวละครในนิทาน

นิทานคือเรื่องเล่าเพื่อความเพลิดเพลิน แฝงไว้ซึ่งข้อคิด ตัวละครอาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ อาจสะท้อนภูมิปัญญาของคนหรือ สะท้อนสังคมในสมัยใดสมัยหนึ่งก็ได้โลกของเด็กเป็นโลกของจินตนาการ เป็นจินตนาการที่กว้างไกลเกินกว่าผู้ใหญ่จะเข้าใจ ผู้ใหญ่ก็เคยเป็นเด็กมาก่อน

แต่พอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความเป็นอยู่ ประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง ความเป็นเหตุผลการเปรียบเทียบต่างๆ เป็นเครื่องบันทึกกันจินตนาการไปเสียหมดสิ้น นิทานที่ดีจะช่วยให้การสอนให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้และความสนุกสนาน ทั้งยังสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตัวผู้เล่ากับผู้ฟัง หากครูหรือผู้ปกครองสามารถคัดสรรนิทานจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่มากมายมาเพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน ให้ตัวเด็กมีการพัฒนาเหมาะสมกับวัยได้ดีอีกด้วย

การใช้เกมประกอบการเรียนการสอน

เกม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เล่นพยายามที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนด (วัฒนา โรตมะวิชัย. 2535: 214)

เกมแบ่งออกได้เป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ

1. เกมการเล่น เป็นเกมที่จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียวได้แก่ หมากรุก บิงโก ปิงปอง เป็นต้น

2. เกมการศึกษา เป็นเกมที่จัดขึ้นเพื่อให้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน ซึ่งแบ่ง ได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1 เกมสถานการณ์จำลอง เป็นเกมที่จัดขึ้น โดยกำหนดบทบาท ลักษณะ ทำทางต่างๆ ให้เหมือนจริงตามแบบ

2.2 เกมประกอบการเรียนการสอน เป็นเกมที่ผู้เล่นต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และ เป็นเกมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เล่นได้แก้ไขปัญหาของเนื้อหาที่ยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือเป็นการทบทวนให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาแม่นยำยิ่งขึ้น โดยจัดในรูปของการแข่งขัน เช่น เกมยี่สิบคำถาม เกมสะกด คำหรือทายคำ เป็นต้น

คุณค่าของเกมประกอบการเรียนการสอน

1. เกมช่วยพัฒนาทักษะทางการเรียนของนักเรียน
2. เกมช่วยสร้างเสริมทักษะที่ดีแก่ผู้เรียนที่ละน้อยและได้สนองความต้องการของผู้เล่น
3. เกมช่วยย้ำ ซ้ำ ทวนเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว
4. เกมช่วยให้การสอนของครูมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

(Cruick shank, 1977: 28-32 อ้างอิงจาก อัมพร อังศรีพวง 2546: 4)

การใช้อุปกรณ์การสอน หรือ สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางซึ่งมีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สื่อการสอนได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนตลอด และยังได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง นักการศึกษาเรียกชื่อการสอนด้วยชื่อต่างๆ เช่น อุปกรณ์การ

สอน โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษา เป็นต้น (พิมพ์พร แก้วเครือ. 2544)

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของครู เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็คือการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย สื่อการสอนจะช่วยให้เกิดแรงจูงใจ แก่ผู้เรียนช่วยให้ครูประหยัดเวลาในการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

กรมวิชาการ (2544: 138) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไปสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่ง ๆ อาจเหมาะสมกับจุดประสงค์และ เนื้อหาสาระเฉพาะเรื่อง หรืออาจนำไปใช้ในการเรียนการสอนทั่วไป นอกจากนี้สื่อการสอน บางอย่างจัดทำขึ้นเพื่อใช้เฉพาะตามความต้องการของผู้สอนในห้องเรียนหรือมีสื่อการเรียนการสอน สำเร็จรูปที่ผลิตจำหน่าย ครูจึงควรรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ต่อผู้เรียนมากที่สุด

ทั้งนี้แนวทางในการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สามารถคำนึงถึงขั้นตอนดังนี้ กรมวิชาการ (2544: 139)

1. กำหนดจุดประสงค์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ด้านใดบ้างจากบทเรียนนั้น เพื่อจะได้สร้างสื่อหรือเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2. ศึกษาผู้เรียนโดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ศึกษาธรรมชาติของเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แต่ละเรื่องอาจมีลักษณะเฉพาะ บางเรื่องต้องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงหรือเรียนรู้จากสภาพจริง ดูการสาธิตและ บางเรื่องต้องอาศัยการสืบค้นข้อมูลจากการฟัง การดู และการอ่าน

4. พิจารณาประโยชน์และความคุ้มค่าของสื่อการเรียนการสอน สื่อแต่ละชนิดสามารถ ได้รับความสนใจ สื่อความหมาย และให้ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ควรคำนึงถึง ข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่าย และความสะดวกในการใช้ อาจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ประเภทอื่นแทน เช่น ภาพ สไลด์หรือวีดิทัศน์แทน เป็นต้น

5. หาประสิทธิภาพของสื่อโดยปรับปรุงและพัฒนาสื่อที่จัดทำไว้ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของสื่อว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง

นอกจากนี้การใช้สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ผู้สอนควรคำนึงถึง ขั้นตอนการใช้สื่อดังนี้ (กรมวิชาการ.2544: 139)

1. ศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้ เพื่อตรวจสอบดูว่าเนื้อหา มีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่สมบูรณ์จะได้จัดหาหรือจัดทำสื่อชนิดอื่นเพิ่มเติม

2. ทดลองใช้สื่อบางประเภท ซึ่งอาจมีความยุ่งยากในการใช้หรือต้องทดสอบขั้นตอนการ

ใช้ของสื่อชนิดนั้นๆ เช่น ลำดับขั้นตอนการนำเสนอสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเพียงพอหรือไม่ เหมาะสมกับเวลาเรียนเพียงใด มีส่วนไหนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขบ้าง

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ และสถานที่ให้พร้อม เพื่อไม่ให้เสียเวลาในขณะที่ใช้ เพราะการใช้เวลาเกินไปในการจัดการจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์จะมีผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนน้อยลง นอกจากนี้ควรตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานด้วย

4. เตรียมตัวผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้บางอย่างจำเป็นต้องชี้แจงให้ผู้เรียนรู้วัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้จากการศึกษาโดยใช้สื่อเหล่านั้นๆ เป็นการให้ผู้เรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย หากไม่มีการชี้แจงให้ผู้เรียนอาจได้เพียงความเพลินเพลินหรือเรียนรู้ไม่ตรงตามเป้าหมาย ย่อมเป็นการใช้สื่อที่ไม่คุ้มค่าและเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์

5. ใช้สื่อการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ต้องการ ขณะที่ใช้สื่อใด ๆ ก็ตาม จะต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสนใจตั้งใจและกระตือรือร้นหรือไม่ ปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อการสื่อการเรียนรู้สามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าสื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด

6. ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนในระดับใด โดยจะต้องพิจารณาลักษณะทางกายภาพของสื่อและสาระไปยังผู้เรียนบางครั้งสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้นั้นอาจมีความเหมาะสมด้านกายภาพ แต่คุณค่าในด้านสาระยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย การประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเลือก และใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป หรือพัฒนาโดยการดัดแปลง ปรับปรุงแก้ไข จัดทำเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

นวัตกรรมการเรียนการสอน

นวัตกรรมและนวัตกรรมการเรียนการสอน (Innovation /Educational Innovation) หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือเครื่องมือ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูว่ามีผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและนำมาเผยแพร่ให้รู้จักแล้วนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป ซึ่งคำว่านวัตกรรม เป็นคำนิยมในปัจจุบัน ซึ่งได้มีผู้ให้ความสนใจความหมายของคำว่านวัตกรรมมากในปัจจุบัน รวมถึงเมื่อมีการให้ความหมายและทราบความหมายแล้วก็มีผู้นำคำว่านวัตกรรมมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งทางภาคธุรกิจและภาคการศึกษา ซึ่งได้มีนักการศึกษาให้ความหมายคำว่านวัตกรรมได้หลากหลาย

พยัต วุฒิรงค์ (2557: 9) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นความคิด การกระทำหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม หรือนำมาเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม แม้ว่าความคิดหรือวิธีการ การกระทำหรือสิ่งใหม่ ๆ นั้นอาจจะใช้ในสังคมอื่นได้ผลดีมาแล้วก็ตาม แต่ถ้านำมาใช้ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคมอีกแห่งหนึ่งก็จัดว่าเป็นนวัตกรรม

วัชรพล วิบูลยศรีน (2556: 10) กล่าวว่า นวัตกรรม คือแนวคิด วิธีการปฏิบัติหรือสิ่งใหม่ที่ยังไม่แพร่หลายหรือยังไม่เคยใช้มาก่อนและได้เข้ามาทำให้สิ่งเดิมที่มีอยู่มีการเปลี่ยนแปลง โดยผ่าน

การคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ หรือมีการพัฒนาจากของเดิมที่มีอยู่ให้ทันสมัย รวมถึงการปรับปรุงจนใช้ให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553: 7) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการเรียนการสอน (Educational Innovation) หมายถึง สิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556: 312) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง แนวความคิดหรือวิธีการหรือเครื่องมือ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ยังไม่เคยนำมาใช้ในวงการศึกษามาก่อน แต่ถูกนำมาทดลองใช้เพื่อดูว่ามีผลดีเพียงใด ถ้าได้ผลดีก็จะได้รับการยอมรับและนำมาเผยแพร่ให้รู้จักแล้วนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ (Instructional Innovation) หมายถึง แนวคิดกระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาการเรียน หรือพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียน มีคุณภาพตามที่ต้องการ

การให้ความหมายของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักการศึกษาพอสรุปได้ว่า นวัตกรรมและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการนำความคิดใหม่ วิธีการสอนใหม่ หรือสิ่งที่ประดิษฐ์ใหม่ และการพัฒนาหรือนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ (Technological innovation) รวมถึง การคิด แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ซึ่งอาจเป็นของใหม่ทั้งหมดหรือเป็นของเดิมที่นำมาปรับปรุงแก้ไขหรือทำการพัฒนามาเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดโดยเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษาซึ่งจะต้องมีความทันสมัยทันเหตุการณ์และทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในวงการศึกษาลงโลกในปัจจุบันโดยนวัตกรรมนั้นใช้ทั้งในเชิงพาณิชย์และการศึกษา

ประเภทของนวัตกรรม ปัจจุบันบุคลากรทางการศึกษามีการผลิตนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนมาใช้กันหลากหลายเพื่อเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยที่จะทำให้คุณภาพของผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายได้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้แยกประเภทของนวัตกรรมการศึกษาไว้ เช่น

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2550: 3) กล่าวว่า นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่ผลิตออกมาทางด้านการสอนมีจำนวนมากแต่จำแนกได้ดังนี้

1) นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เป็นสื่อช่วย ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจชัดเจนในเรื่องที่เรียนมากขึ้น หรือทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น เช่น ชุดการเรียน ชุดการสอน ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ ชุดการฝึก ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม บทเรียนโปรแกรม เกม การ์ตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนและเอกสารประกอบการสอน

2) นวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน นวัตกรรมประเภทนี้เป็นการใช้เทคนิคการสอน วิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่นักศึกษาคิดค้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้าน

ความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ ได้แก่ วิธีการสอนคิด การสอนโดยตั้งคำถามการสอนแบบ บูรณาการ การสอนตามแนวพุทธวิธี การสอนการเรียนรู้ 4MAT การสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553: 10) กล่าวว่านวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนนั้นสามารถ จัดเป็น 2 ประเภท คือ นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอนด้วย

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555: 63-63) กล่าวว่า นวัตกรรมที่นำมาใช้ทั้งที่ผ่านมาแล้วและที่จะมี ในอนาคตมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ ในที่นี้นำเสนอนวัตกรรม 5 ประเภท ดังนี้

- 1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร
- 2) นวัตกรรมการเรียนการสอน
- 3) นวัตกรรมสื่อการสอน
- 4) นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล
- 5) นวัตกรรมการบริหารจัดการ

บุญเลี้ยง ทูมทอง (2556: 314) ได้กล่าวว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถสร้าง หรือพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หรือเทคนิควิธีสอน (Instruction) นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ โดยทั่วไป ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนการสอน ชุดฝึก แบบฝึก แผนการสอน ที่เน้น (กิจกรรมพัฒนา/เทคนิควิธีสอน/รูปแบบการสอน/กระบวนการสอน) ชุดพัฒนาคุณลักษณะของ ผู้เรียน เพลง/เกมการเล่น/นิทาน/บทบาทสมมติ ฯลฯ

2) สื่อการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention) นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ สื่อประสม วัสดุทัศน แบบจำลอง รูปภาพ/แผนภาพ/แผนโปรงใส เกมประดิษฐ์/ เกมฝึกทักษะต่าง ๆ CAI ฯลฯ

การที่นักการศึกษาได้แยกประเภทของนวัตกรรมไว้แล้วนั้นพอสรุปได้ว่าที่ผ่านมานวัตกรรม แบ่งเป็น นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอนและในปัจจุบันโดยเฉพาะนวัตกรรมด้านการศึกษามีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมได้แก่ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร นวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการ สอน นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล นวัตกรรมการบริหารจัดการ

หลักสำคัญในการนำนวัตกรรมไปใช้ จากที่ได้ทราบถึงประเภทของนวัตกรรมว่ามี หลากหลายแล้วนั้นการมีนวัตกรรมหรือการสร้างนวัตกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญมาก ยิ่งขึ้นคือหลักสำคัญในการนำนวัตกรรมไปใช้ ซึ่งมีนักการศึกษาและมีผู้กล่าวถึงหลักสำคัญในการนำ นวัตกรรมไปใช้ ไว้ดังนี้

กิดานันท์ มะลิทอง (2540: 246) กล่าวว่า การนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเหมาะสม ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) นวัตกรรมที่จะนำไปใช้จะต้องมีจุดเด่นที่ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่เดิมมากนักเพียงใด

2) นวัตกรรมที่จะนำไปใช้มีความเหมาะสมกับสภาพหรือระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่

3) มีผลการวิจัยที่แน่นอนแล้วว่าสามารถนำไปใช้ได้ ในสภาพการที่คล้ายคลึง กับของเดิม

4) มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้จริง

ทีศนา แคมณี (2545: 417-418) ได้ให้คำแนะนำว่า การใช้นวัตกรรมนั้นที่ถูกที่ควรนั้น ครูควรเลือกใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในการนำนวัตกรรมมาใช้ควรมีลักษณะ ของ นวัตกรรม ดังนี้

1) ไม่ซับซ้อนและไม่ยากเกินไป ใช้ง่าย สะดวก

2) ไม่เสียค่าใช้จ่ายแพงจนเกินไป

3) มีความสำเร็จรูป สามารถอำนวยความสะดวกในการใช้

4) ไม่กระทบต่อบริบทเดิมมากนัก

5) ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก

6) ใช้แล้วให้ผลชัดเจน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555: 65) สรุปไว้ว่า ครูควรเลือกนวัตกรรมที่มีจุดเด่น มีคุณลักษณะ ตรงกับปัญหาการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง โดยใช้เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อน ใช้สะดวก ไม่แพงจนเกินไป ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก ซึ่งถ้ามีการวิจัยยืนยันแล้ว จะน่าเชื่อถือในการนำไปใช้แก้ปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการนำนวัตกรรมไปใช้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าหลัก สำคัญในการนำนวัตกรรมไปใช้นั้นจะต้องตระหนักถึงความคุ้มค่า เหมาะสม เป็นที่ต้องการและ ยอมรับของผู้ใช้และผู้รับ รวมถึงจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก คือจะต้องไม่ เปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งไม่คงเหลือเค้าโครงเรื่องเดิม และหากมีการวิจัยจะทำให้เกิดการยอมรับ มากยิ่งขึ้นการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย คือ การดำเนินงานของสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน ของนักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมอ่านนิทานหรือข่าวให้นักเรียนฟังทุกวัน ใช้เพลงต่างๆ มีเกม ประกอบการสอนโดยใช้บัตรคำ จัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนปนเล่น โดยสอดแทรกการอ่านการ เขียน มีการฝึกให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าสั้นๆโดยใช้สื่อธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในและนอก โรงเรียน เพื่อฝึกทักษะการอ่านการเขียน สอนและทดสอบคำพื้นฐานในชีวิตประจำวันเป็นประจำ อย่างต่อเนื่อง มีการตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าในการอ่านการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล และ

เผยแพร่แนวคิดกรรมการเรียนการสอนให้แก่เพื่อนครู จัดการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีด้านการอ่านการเขียน

4.4 ด้านการนิเทศติดตาม

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยมีการรวบรวมหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องไว้ได้แก่ ความหมายของการนิเทศการศึกษา ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา และหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ โดยมีนักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องได้นำเสนอไว้ดังนี้

การนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

สเปียร์ส (Spears. 1990: 147-156) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิด การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นการ กระตุ้นความเจริญก้าวหน้าและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือ เพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองได้

กูต (Good. 1973: 320) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอน ของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนา

ความสามารถของครู แฮร์ริส (Harris. 1986: 10,24) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงสิ่งที่บุคลากรใน โรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้ หรือเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียน มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

มาร์คส์และสตูปส์ (Marks and Stoops) อ้างถึงใน ชาญชัย อาจิณสมมาตร (2545: 14) ได้กล่าวถึงการนิเทศ การศึกษาว่าคุณค่าของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับสถานการณ์ และส่งผลสะท้อนไปถึงการพัฒนานักเรียนด้วย การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทาง การศึกษาที่พึงประสงค์

สันต์ ธรรมบำรุง (2545: 14) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงการช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริการ การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมให้ครู ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

การนิเทศการศึกษา จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นในการปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนรู้จะสำเร็จได้ผลดีเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาโดยให้ครูมีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้นเมื่อ ได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงามแล้ว ย่อมจะได้รู้จักปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอนให้

ได้ผลดีมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษามีใช้เน้นการปรับปรุงตัวครู โดยเห็นว่า ครูยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ในการสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ผู้เรียน หากแต่ให้ความสำคัญไปถึงนโยบาย การศึกษา จุดประสงค์ของการให้การศึกษา การพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรที่ใช้ วัสดุ อุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของครู สิ่งแวดล้อมของครูและผู้เรียนในขณะที่เรียน ตลอดจนปัญหา ด้านต่างๆ ในส่วนตัวครูและผู้เรียนซึ่งสิ่งเหล่านี้อยู่ในขอบเขตการนิเทศการศึกษาทั้งสิ้น

ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา

บุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นศึกษานิเทศก์แต่ผู้เดียว ใครก็ได้ที่ทำหน้าที่ ช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นในเรื่อง ของกระบวนการเรียนการสอน ในปัจจุบันบุคคลผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้มีหลายกลุ่ม ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์คือบุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา
3. ครู อาจให้ความช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่เพื่อนครูด้วยกัน

4. ผู้เชี่ยวชาญ คือบุคคลที่สถานศึกษาเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. ผู้บริหารการศึกษา

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์มีดังนี้

1. หน้าที่ทางการสอน (Teaching Function) เป็นหน้าที่หลัก ศึกษานิเทศก์จะต้องทำงานที่เกี่ยวกับการสอนโดยตรง นั่นคือช่วยเหลือ แนะนำ เกี่ยวกับวิธีการสอนที่ดีให้กับครูรวมตลอดถึงการวัดและประเมินผลด้วย

2. หน้าที่จัดบริการ (Special Service Function) เป็นการช่วยเหลือแนะนำเกี่ยวกับการบริการให้แก่นักเรียนโดยตรง ได้แก่ หน่วยสุขภาพพลานามัย การแนะแนว บริการจิตบำบัด และ สันทนาการ เป็นต้น

3. หน้าที่จัดอำนวยการ (Management Function) เป็นการช่วยเหลือในเรื่องการจัดดำเนินงานในด้านธุรการทั่วไป เกี่ยวข้องกับคณะบุคคล เป็นการเกี่ยวพันโดยทางอ้อมกับการเรียน การสอน

4. หน้าที่การนิเทศ (Supervision Function) เป็นงานเกี่ยวกับการนิเทศการติดต่อประสานงานเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์จะทำงานร่วมกับครู

5. หน้าที่บริหารงานทั่วไป (General Administration Function) เป็นหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป ที่ศึกษานิเทศก์จะช่วยเหลือโรงเรียนได้

นอกจากนี้ วัไรรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2549: 57) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ว่ามีดังนี้

1. ช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
2. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร
3. ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

4. เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู
5. ส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในอุปกรณ์การสอน
6. ช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนให้ดีขึ้น
7. ช่วยเหลือครูในการประเมินผลผู้เรียน
8. ส่งเสริม ยั่วยุให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน
9. ช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคง

อาคม จันทสุนทร (2545: 5) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของผู้นำนิเทศการศึกษาไว้เป็น 2 ประเด็นคือ

1. บทบาทในฐานะที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยคิดของผู้บริหารการศึกษา หมายถึงเป็นผู้ช่วยในการวางแผนดำเนินการต่างๆ รวมทั้งช่วยเหลือในการตัดสินใจของผู้บริหาร

2. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้ทำให้สถานการณ์การเรียนการสอนที่ครูจัดอยู่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำนิเทศการศึกษาในบทบาทนี้จะพยายามมีกิจกรรมให้ครูได้เรียนรู้ และปฏิบัติในด้านการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้นเหมือนเป็นครูของครู

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2548: 6) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติของศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศการศึกษา เพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานการศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการและวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

2.1 การนิเทศการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 การศึกษากันคว้าทางวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือ และสื่อใช้ในการ ปฏิบัติงาน และเผยแพร่ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอน

2.3 การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ พัฒนามาตรฐานและการ ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และเผยแพร่แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้สนใจ ทั่วไป

2.4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูล และสารสนเทศในการ วางแผน นิเทศและพัฒนางานทางวิชาการ

2.5 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการคุรุสภา (2548: 3) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ดังนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา

2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับการนิเทศ

3. มุ่งมั่น พัฒนาผู้รับการนิเทศให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

4. พัฒนาแผนการนิเทศให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

5. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ

6. จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้รับการนิเทศ

7. รายงานผลการนิเทศการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

9. ร่วมพัฒนางานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

10. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

11. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการ

12. สร้างโอกาสในการพัฒนางานได้ทุกสถานการณ์

สรุปได้ว่าการนิเทศติดตาม คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาในการวางแผนการดำเนินการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียนโดยต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการนิเทศติดตาม การพัฒนาการอ่านการเขียนให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบและเข้าใจ มีการกำหนดบุคลากรเพื่อทำหน้าที่นิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจนและกำหนดระยะเวลาในการนิเทศติดตามอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อทราบผลการพัฒนาการอ่านการเขียน และเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนและครูผู้สอน มีการจัดทำรายงานผล และนำผลการนิเทศติดตามมาวิเคราะห์ หากจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาการอ่านการเขียน และเผยแพร่ผลการนิเทศติดตามและวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศการพัฒนาการอ่านการเขียนไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กาญจนาวดี เหมเมฆ (2548: 78) ได้วิจัยและพัฒนาแผนการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน 9 เรื่อง ทดลองสอนและทดสอบรวม 3 รอบ โดยแต่ละรอบมีกิจกรรม 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนปฏิบัติการ ปฏิบัติงาน การสังเกตการณ์ปฏิบัติงานและการสะท้อนผลการปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า รอบแรกนักเรียนได้คะแนนร้อยละ 77.77 รอบที่ 2 ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนรอบที่ 3 ได้คะแนนร้อยละ 82.22

นวลลอ รัตนพันธ์ศรี (2548: 102) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงภาษาไทยด้วยแบบฝึกการอ่านออกเสียงที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับแบบฝึก ภาษาไทยของกรมวิชาการ สำหรับนักเรียนชั้น ป.2 โรงเรียนชุมชนป้อมเพชร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น ป.2 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบฝึกทักษะ 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นแบบฝึกที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม กับประเภทที่สองเป็นแบบฝึก ของกรมวิชาการ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านออก เสียงภาษาไทยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงที่สอนโดยใช้แบบฝึกหัด ภาษาไทยของกรมวิชาการ

นพวรรณ ธีระชลาลัย (2549: 99) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน และการเขียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกิจกรรมแจกลูกสะกดคำ โดยใช้แผนผังความคิด และแบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านปัญจคาม (โรงเรียนดิสสวงศ์วิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10 แผน แบบฝึกทักษะ 10 ชุดแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน อย่างละ 1 ชุด ระยะเวลาทดลอง 1 ภาคเรียน ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดกิจกรรมและแบบฝึกข้างต้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.02/86.88 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล ร้อยละ 70.96 ส่วนความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ปรีชา บำรุงภักดี (2549: 90) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำรวม สุขสมสร (2549: 110) ได้วิจัยการสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 1บ้านโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยชุดการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียนด้วยชุดการสอนดังกล่าวสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัมพา นก้อม (2550: 76) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่านคำพื้นฐานของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมทางภาษาผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมทางภาษา และเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมทางภาษามีความสามารถในการอ่านคำพื้นฐาน หลังการสอนโดยใช้เกมทางภาษาสูงกว่าก่อนการสอน โดยใช้เกมทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการอ่านคำพื้นฐานอยู่ในระดับดี

สุดใจ โมราราย (2552: 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ ทัพพวา (2553: 104) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 148 คน สภาพการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ ตามความคิดเห็นของครูวิชาการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรม และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบูรณาการในกระบวนการเรียนรู้ และด้านผลการดำเนินงาน ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานโดยรวม และรายด้านมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต่าย เชิญนิและคณะ (2552: 108) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ในอำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียน การสอนภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน ครูผู้สอน 53 คนนักเรียน 68 คนและผู้ปกครองนักเรียน 80 คน และจัดสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 6 คนและศึกษานิเทศก์ 2 คน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง

ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการทำแผนการสอนวิชาภาษาไทย มีการจัดทำแผนการสอนล่วงหน้า มีการใช้วัสดุภายในท้องถิ่นและใช้สิ่งของประมาณค่าวัสดุที่ทางราชการจัดสรรให้ในการผลิตผลิตสื่อใช้เอง มีการวัดและประเมินผลก่อนสอน ระหว่างสอน และเสร็จสิ้นการสอน โดยใช้เครื่องมือทั้งที่ สร้างขึ้นเอง และจากสำนักพิมพ์เอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาได้สนับสนุนให้ครูสอนภาษาไทยของ โรงเรียนได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เทคนิคการสอนภาษาไทย การผลิตและใช้สื่อการสอน การเขียนแผนการสอน การวัดและประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีการสื่อสาร ในชีวิตประจำวันภายในครอบครัวโดยใช้ภาษากะเหรี่ยง ที่ใช้ภาษาไทยมีน้อยมาก ผู้ปกครอง นักเรียน มีส่วนในการให้คำแนะนำในเรื่องการทำการบ้านของนักเรียนบ้าง

2. ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง

ครูสอนภาษาไทยไม่ตรงกับสาขาวิชาเอกที่จบมา ครูมีประสบการณ์การสอนภาษาไทยน้อยและมีภาระงานมาก ภาระการเรียนรู้นี้มีมากเกินไป ขาดสื่อและอุปกรณ์การสอน ครูขาดความรู้เรื่องเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ และการวัดและประเมินผลการศึกษาขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการสอน ครูสอนโดยไม่มีแผนการสอนหรือสอนไม่สอดคล้องกับ แผนการสอน ครูมีการโยกย้ายบ่อย โรงเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป นักเรียนใช้ภาษาถิ่นมากกว่า ภาษาไทยทำให้มีปัญหาการสื่อสารด้วยภาษาไทย นักเรียนมาเรียนไม่สม่ำเสมอ นักเรียนเรียนรู้อาจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ผู้ปกครองนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และการคมนาคมมาโรงเรียนไม่สะดวก

3. ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูงครูต้องการรู้วิธีการเขียนแผนการสอนและบันทึกหลังการสอนที่ถูกต้อง การผลิตสื่อการสอน เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่หลากหลายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การทำวิจัยในชั้นเรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการศึกษา และการนิเทศและคำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญ

4. แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ครูควรมีการเขียนแผนการสอนทุกครั้ง สอนให้สอดคล้องกับแผนการสอน ควรมีการฝึกการอบรมเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ครูควรใช้สื่อและอุปกรณ์ช่วยในการสอน ควรมีงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์การสอน ให้เพียงพอ มีการปรับใช้สื่อจากท้องถิ่น ครูควรเข้าใจในภาษาถิ่นของนักเรียนด้วย ครูควรวัด และประเมินนักเรียนตามสภาพจริงในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทย โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ครูควรมีการทบทวนหลังการสอนทุกครั้ง และควรมีการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่อ่อนภาษาไทย และให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดให้มาก ๆ ในขณะเดียวกันครูควรทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ควรลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของครูลง ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนของนักเรียน

วิชา ทรงแสงและคณะ (2551: 87) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 กับ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประชากรคือโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาไทยต่ำ จำนวน 9 โรงเรียน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอน แบบประเมินรูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการนิเทศ แบบทดสอบการอ่านออกเขียนได้ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู การประเมินผลงานนักเรียน และผลงานครูตามสภาพจริง ร่วมกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นช่วง ๆ ระยะเวลาการดำเนินการ 10 เดือน ทฤษฎีที่นำมาใช้ ได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และทฤษฎีการ

สอนอ่านเขียนแบบผสมคำ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า 9 องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ 6 องค์ประกอบ และด้านผลลัพธ์ 3 องค์ประกอบ ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละความสามารถในการอ่านออกและการเขียนได้ ผลสัมฤทธิ์การอ่านออกก่อน และหลังการใช้รูปแบบมีพัฒนาการสูงขึ้น ผลการประเมินทุกราย ทักษะ เมื่อพิจารณาร้อยละความก้าวหน้า พบว่า การอ่านคำและอ่านประโยคมีผลการ ประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์การอ่านออกก่อน และ หลัง การใช้รูปแบบเทียบกับเกณฑ์พบว่ามีการประเมินในระดับพอใช้ ทุกรายทักษะ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านออกก่อน และหลังการใช้รูปแบบโดยทดสอบ ความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หลังการใช้รูปแบบมี พัฒนาการสูงขึ้น ทุกรายทักษะ ความสามารถในการเขียนได้ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ผลสัมฤทธิ์การเขียนก่อน และหลังการใช้รูปแบบมีพัฒนาการสูงขึ้น ผลการประเมินทุกรายทักษะ เมื่อพิจารณาร้อยละความก้าวหน้า พบว่า การเขียนคำและเขียนประโยคมีผลการ ประเมินผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลสัมฤทธิ์การเขียนได้ก่อน และ หลัง การใช้รูปแบบเทียบกับเกณฑ์พบว่ามีการประเมินในระดับพอใช้ ทุกรายทักษะ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนได้ก่อน และหลังการใช้รูปแบบโดยทดสอบ ความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หลังการใช้รูปแบบมี พัฒนาการสูงขึ้น ทุกรายทักษะ ผลการจาก การสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริมการใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ มีการนิเทศภายใน จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ จัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกต การสอน สานิตการสอน ให้บริการสื่อ / แบบฝึกการอ่านการเขียน ตรวจสอบนักเรียน เยี่ยมห้องเรียน ให้ขวัญกำลังใจ ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมให้การสนับสนุน

จิตรลดา ภูถาวร (2554: 72-73) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาการอ่านคำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านคำพื้นฐาน นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งทิwa บุญบุตร (2556: 87) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการสอนภาษาไทย โดยการใช้การจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาที่ 2554 จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบฟอร์ม Storytelling ใช้บันทึกประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนภาษาไทย 2) แบบสัมภาษณ์ ครู คศ.3 ใช้เพื่อจับประเด็นความรู้ด้านกระบวนการสอน เทคนิคการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษาไทย การศึกษาอิงกระบวนการกา รจัดการความรู้ (KM Process) ภายใต้กรอบทฤษฎีการสร้างความรู้ การสร้างพื้นที่สำหรับกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ และการผสมผสานเทคนิคชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) ผ่านกิจกรรมการเล่าเรื่อง (Storytelling) จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content

Analysis) ผลการศึกษา ทำให้ได้กระบวนการสอนภาษาไทยที่ครูผู้สอนภาษาไทยสามารถนำไปสอนให้กับนักเรียนในโรงเรียนยุวทูตศึกษาพัฒนาเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านได้ดียิ่งขึ้น จากผล การทดสอบกับกลุ่มทดลองที่เปรียบเทียบกับคะแนนการอ่านก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ ที่คะแนนทักษะการอ่านหลังการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนที่ดีขึ้นทุกคน

ขนิษฐา ชนะศรี (2559: 82) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบ นิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือ จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่องเป็นระบบและครบ กระบวนการมีการรวบรวม เผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา และมีสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดนโยบายและแนว ทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เพน, ลาสี กอร์ดอน (2543: 92) มหาวิทยาลัยอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา ได้ทดลองใช้ โปรแกรมการสอนภาษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียนประถมศึกษา 118 คน รวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวมถึงเจตคติของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และครูที่มีต่อโปรแกรมหัดกล่าว ผล การประเมินพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านและเขียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อ โปรแกรมดังกล่าว นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การปรับหลักสูตรให้ ยืดหยุ่น และขนาดของห้องเรียน อย่างไรก็ตามผลการทดสอบยังเชื่อถือว่าไม่ได้เต็มที่เนื่องจากปัญหา การบริหารจัดการข้อสอบ

ซอร์, เดบอรา (2551: 94) ได้วิจัยกิจกรรมการสอนอ่านของผู้ปกครองเด็กเล็ก 2 ลักษณะ คือ สอนทุกวัน กับสอนเป็นครั้งคราว โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการวิจัยพบว่าการ เตรียมการฝึกความพร้อม การอ่านของผู้ปกครองเป็นครั้งคราว เช่น การสอนให้รู้จักพยัญชนะการ อ่านคำ มีอิทธิพลอย่างมากต่อทักษะการอ่านของเด็ก

สเตอร์, เทเลอร์ (2551: 86) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทักษะด้านการออก เสียงของครูกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด คือ The Phonemic Awareness Knowledge Survey (PAKS) กับ Phonemic Awareness Skills Survey (PASS) วิเคราะห์ผลโดยใช้หุ้ดถอย ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ด้านเสียงและทักษะทาง ภาษา ซึ่งครูที่มีวุฒิปริญญาโท ปริญญาเอก มีความรู้และทักษะด้านเสียงมากกว่าครูที่จบเพียง ปริญญาตรี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาขึ้น พื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จะต้องสร้างความตระหนักแรงจูงใจ และกระตุ้นให้ผู้มี ส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกระดับเห็นความสำคัญของการอ่านการเขียน และร่วมกันหาแนวทางในการ

แก้ปัญหาเมื่อพบปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เนื่องจากการอ่านและการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ เด็กที่อยู่ในวัยเรียน หากมีความสามารถในการอ่านการเขียนได้มักจะประสบความสำเร็จในการเรียนในรายวิชาอื่นๆด้วย หากเด็กยังมีปัญหาการอ่านการเขียนจะทำให้วิชาอื่นมีปัญหาไปด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะสอนให้ทุกคนมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ แต่ในทางกลับกันเด็กคนใดอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคในการอ่านการเขียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับใด ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาให้นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ให้ทราบข้อมูลความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 88 โรงเรียน 176 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 โดยการใช้ขนาดของประชากรเป็นตัวกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 50% ของประชากร แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากชื่อโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน 88 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 44 คน และครู 44 คน ดังปรากฏในตาราง 1 (ในภาคผนวก ค)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย เป็นลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจทานหาความสมบูรณ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC)

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูจำนวน 30 คน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .98 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย 0.89 ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ 0.91 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย 0.96 และด้านการนิเทศติดตาม 0.97

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อขออนุญาตแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

2. นำหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถามแจกผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ด้วยตนเอง จำนวน 44 โรงเรียน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 88 คน

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว นำมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากแบบสอบถามที่แจกไป จำนวน 88 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 88 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การจัดการข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการหาค่าสถิติและเปรียบเทียบการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดการข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

1.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ได้กำหนดคะแนนแต่ละระดับดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย 4) การนิเทศติดตาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามดังนี้

ระดับการปฏิบัติมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน หมายถึง การดำเนินงานมากที่สุด

ระดับการปฏิบัติมาก ให้คะแนน 4 คะแนน หมายถึง การดำเนินงานมาก

ระดับการปฏิบัติปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน หมายถึง การดำเนินงานปานกลาง

ระดับการปฏิบัติน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน หมายถึง การดำเนินงานน้อย

ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน หมายถึง การดำเนินงานน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกตาม ตำแหน่งของบุคลากร โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2.1 แปลผลคะแนนสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โดยใช้เกณฑ์คะแนน ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร โดยการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างอิสระกัน (t-test for Independent Samples)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร โดยการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างอิสระกัน (t-test for Independent Samples)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน ของโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที (t- distribution)
df	แทน ชั้นแห่งเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
P	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน ของโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งของบุคลากร		
ผู้บริหารสถานศึกษา	44	50.00
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	44	50.00
รวมทั้งหมด	88	100.00

จากตาราง 2 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 คน จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร พบว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานผลการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 จำแนกตาม มาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย การกำหนดแผนงานทางวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย การนิเทศติดตาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา รายละเอียดดังตาราง 2-6

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวม

การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหา การอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย	86.25	4.45	0.48	มาก
2. การกำหนดแผนงานทางวิชาการ	87.25	4.49	0.44	มาก
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย	88.25	4.53	0.47	มากที่สุด
4. การนิเทศติดตาม	87.00	4.48	0.54	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	87.19	4.49	0.45	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 คิดเป็นร้อยละ 87.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีจำนวน 1 ด้านที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 คิดเป็นร้อยละ 88.25 และมีจำนวน 3 ข้อ ที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.45-4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.44-0.54 คิดเป็นร้อยละ 82.25-87.00 โดยด้านที่มีร้อยละการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 88.25 รองลงมาคือ ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 87.25

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับการดำเนินงานมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย				
1. สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	83.75	4.35	0.53	มาก
2. สถานศึกษามีการประชุมและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการอ่านการเขียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู	85.25	4.41	0.50	มาก
3. สถานศึกษามีการจัดทำแนวปฏิบัติในการพัฒนาการอ่านการเขียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู	87.00	4.48	0.55	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. สถานศึกษามีการจัดโครงการพัฒนาและอบรมเทคนิคในการพัฒนาการอ่านการเขียนให้กับครูผู้สอนภาษาไทย	85.75	4.43	0.64	มาก
5. สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน	87.75	4.51	0.61	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการจัดทำแผนการอ่านการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	87.75	4.51	0.66	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	89.25	4.57	0.58	มากที่สุด
8. สถานศึกษามีการจัดครูผู้สอนภาษาไทยให้สอนตรงตามวิชาเอกทุกระดับชั้น	82.25	4.29	0.90	มาก
9. สถานศึกษามีการจัดบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษามาช่วยครูเพื่อลดภาระงานด้านเอกสาร	84.50	4.38	0.89	มาก
10. สถานศึกษามีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียนในกิจกรรมพัฒนาการอ่านการเขียนทุกระดับชั้น	86.00	4.44	0.66	มาก
11. สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	88.00	4.52	0.66	มากที่สุด
รวม	86.11	4.45	0.48	มาก

จากตาราง 3 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยโดยรวม พบว่า มีดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 คิดเป็นร้อยละ 86.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจำนวน 4 ข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55-0.90 คิดเป็นร้อยละ 82.25-89.25 และมีจำนวน 7 ข้อ ที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48-4.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55-0.90 คิดเป็นร้อยละ 82.25-87.00 โดยข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.25 สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.00 และสถานศึกษามีการจัดโครงการพัฒนาและอบรมเทคนิคในการพัฒนาการอ่านการเขียนให้กับครูผู้สอนภาษาไทย สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน มีค่าเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 87.75 ส่วนข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดครูผู้สอนภาษาไทยให้สอนตรงตามวิชาเอกทุกระดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 82.25

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ				
1. สถานศึกษามีการจัดประชุมครูให้เข้าใจในนโยบายและร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	84.50	4.38	0.55	มาก
2. สถานศึกษามีการจัดทำแผนงานและโครงการในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	83.25	4.33	0.60	มาก
3. สถานศึกษามีนโยบายเน้นการสอนภาษาไทย โดยจัดการเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนเสริมนอกเวลาเรียน	87.00	4.48	0.66	มาก
4. สถานศึกษามีการให้ครูจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	89.75	4.59	0.64	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการจัดประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูด้วยกันเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน ในทุกสัปดาห์	85.25	4.41	0.78	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. สถานศึกษามีการขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในด้านการอ่าน การเขียนภาษาไทย	86.75	4.47	0.62	มาก
7. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการสอนรูปแบบ ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้น	86.75	4.47	0.62	มาก
8. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียน	89.00	4.56	0.56	มากที่สุด
9. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดมุมหนังสือในห้องเรียน ในทุกระดับชั้น	87.25	4.49	0.57	มาก
10. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็น แหล่งการศึกษาและค้นคว้าข้อมูล	88.75	4.55	0.55	มากที่สุด
11. สถานศึกษามีการจัดให้มีการนิเทศติดตามและตรวจสอบ ผลการพัฒนาด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน	90.75	4.63	0.51	มากที่สุด
รวม	87.18	4.49	0.44	มาก

จากตาราง 4 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการโดยรวม พบว่า มีดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 คิดเป็นร้อยละ 87.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจำนวน 4 ข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.55- 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.51-0.55 คิดเป็นร้อยละ 88.75-90.75 และมีจำนวน 7 ข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.33- 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57-0.60 คิดเป็นร้อยละ 83.25-87.25 โดยข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดให้มีการนิเทศติดตามและตรวจสอบผลการพัฒนาด้านการอ่านการเขียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 90.75 สถานศึกษามีการให้ครูจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 89.75 และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 89.00 ส่วนข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดประชุมครูให้เข้าใจในนโยบายและร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 84.50

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย				
1. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการสอนภาษาไทยมากที่สุดโดยให้เน้นพัฒนาด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน	83.50	4.34	0.62	มาก
2. สถานศึกษามีการให้ครูใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง ในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	86.00	4.44	0.56	มาก
3. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูสอนและทดสอบคำพื้นฐานและคำพื้นฐานในชีวิตประจำวันให้ทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	88.00	4.52	0.64	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. สถานศึกษามีการทดสอบคำพื้นฐานและคำพื้นฐานในชีวิตประจำวัน	91.25	4.65	0.50	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้ฝึกให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าสั้นๆ	89.50	4.58	0.54	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้อ่านนิทานหรือข่าวให้นักเรียนฟังเป็นประจำทุกวัน	89.00	4.56	0.66	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เพลงเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	89.00	4.56	0.56	มากที่สุด
8. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนปนเล่นสอดแทรกในกิจกรรมการอ่านการเขียนของนักเรียน	87.25	4.49	0.59	มาก
9. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูใช้เกมประกอบการเรียนการสอนโดยให้ใช้เป็นบัตรคำ	89.75	4.59	0.60	มากที่สุด
10. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูใช้สื่อธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในและนอกโรงเรียน เพื่อฝึกทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียน	89.00	4.56	0.54	มากที่สุด
11. สถานศึกษามีการจัดให้มีการตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าในการอ่านการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	89.25	4.57	0.58	มากที่สุด
12. สถานศึกษามีการจัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการอ่านการเขียน	88.25	4.53	0.64	มากที่สุด
13. สถานศึกษามีการจัดให้มีเผยแพร่วัฒนธรรมการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จให้แก่เพื่อนครูเป็นแบบอย่าง	89.00	4.56	0.68	มากที่สุด
รวม	88.37	4.53	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 5 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยรวม พบว่า มีดำเนินงานในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 คิดเป็นร้อยละ 88.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจำนวน 10 ข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.52-4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.50-0.64 คิดเป็นร้อยละ 88.00 -91.25 และมีจำนวน 3 ข้อ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.34 -4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59-0.62 คิดเป็นร้อยละ 83.50 -87.25 โดยข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการทดสอบคำพื้นฐานและคำพื้นฐานในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 91.25 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูใช้เกมประกอบการเรียนการสอนโดยให้ใช้เป็นบัตรคำ คิดเป็นร้อยละ 89.75 และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้ฝึกให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าสั้นๆ คิดเป็นร้อยละ 89.50 ส่วนข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการสอนภาษาไทยมากที่สุดโดยให้เน้นพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.50

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละ ระดับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศติดตาม

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการนิเทศติดตาม				
1. สถานศึกษาได้วางแผนการนิเทศติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน	84.75	4.39	0.61	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดระยะเวลาการนิเทศติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	84.50	4.38	0.63	มาก
3. สถานศึกษามีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดการนิเทศติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับทราบและเข้าใจ	87.25	4.49	0.64	มาก
4. สถานศึกษามีการกำหนดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจน	87.75	4.51	0.63	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการจัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนและสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน	89.00	4.56	0.56	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. สถานศึกษามีการให้มีการจัดทำรายงานผลการนิเทศ ติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียน	86.75	4.47	0.71	มาก
7. สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามการพัฒนา การอ่านการเขียน มาวิเคราะห์ หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อ พัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข	88.25	4.53	0.62	มากที่สุด
8. สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามไปใช้ในการ การปรับปรุงการพัฒนาการอ่านการเขียน ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	86.00	4.44	0.66	มาก
9. สถานศึกษามีการเผยแพร่ผลการนิเทศติดตามการ พัฒนาการอ่านการเขียนไปยังเขตพื้นที่การศึกษา	86.25	4.45	0.68	มาก
10. สถานศึกษามีการเผยแพร่วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศใน การพัฒนาการอ่านการเขียน	87.50	4.50	0.60	มากที่สุด
รวม	86.80	4.47	0.54	มาก

จากตาราง 6 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศติดตาม โดยรวมพบว่า มีดำเนินงานในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 คิดเป็นร้อยละ 86.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีจำนวน 4 ข้อ ที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50-4.56 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.56 -0.64 คิดเป็นร้อยละ 87.50 -89.00 และมีจำนวน 6 ข้อ มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38 -4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.63-0.64 คิดเป็นร้อยละ 84.50 -87.25 โดยข้อที่มีร้อยละการดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัด ให้มีกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนและสร้างขวัญกำลังใจให้กับ ครูและนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.90 สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่าน การเขียน มาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขคิดเป็นร้อยละ 88.25 และ สถานศึกษามีการกำหนดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจนคิดเป็นร้อยละ 87.75 ส่วนข้อที่มีร้อยละน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดระยะเวลาการนิเทศติดตามผลการ พัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.50

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และการนิเทศติดตาม จำแนกตามตำแหน่งดัง ปรากฏในตาราง 7-8

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 ในภาพรวม จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	ตำแหน่งของบุคลากร			
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอนวิชา ภาษาไทย	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย	4.50	0.37	4.39	0.53
2. ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ	4.56	0.37	4.41	0.49
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย	4.61	0.40	4.45	0.51
4. ด้านการนิเทศติดตาม	4.54	0.38	4.41	0.64
ภาพรวม	4.55	0.34	4.42	0.52

จากตาราง 7 พบว่า การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งที่ต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34) และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยมีความเห็นต่อการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52)

ตาราง 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบ ตำแหน่งของบุคลากรกับการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1. ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ภาษาไทย				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.50	0.37	1.222	.073
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.39	0.53		

ตาราง 8 (ต่อ)

การดำเนินงานตามมาตรการ แก้ปัญหาการอ่านการเขียน	$\bar{X}$	S.D.	t	P
2. ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.56	0.37	1.667	.099
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.41	0.49		
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
การสอนภาษาไทย				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.61	0.40	1.778	.105
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.45	0.51		
4. ด้านการนิเทศติดตาม				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.54	0.38	1.445	.086
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.41	0.64		
โดยรวม				
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.55	0.34	1.445	.086
ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	4.42	0.52		

จากตาราง 8 พบว่า การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งในที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา นักเรียนในด้านการอ่านการเขียนให้อ่านออกเขียนได้
2. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา การพัฒนา นักเรียนให้อ่านออกเขียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 176 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้อำนวนการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 โดยการใช้ขนาดของประชากรเป็นตัวกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 50% ของประชากร แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากชื่อโรงเรียน จำนวน 44 โรงเรียน 88 คน โดยแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 44 คน และครู 44 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวนการโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ด้านการนิเทศติดตาม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 และด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ใน 4 ด้าน ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ ด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย และการนิเทศติดตาม จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากร พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการศึกษาดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยรวม มีการดำเนินงานในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขับเคลื่อนตามนโยบายดังกล่าว ด้วยการกำหนดจุดเน้นการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ทักษะ และ คุณลักษณะ สำหรับใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่านออกเขียนได้ คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 พัฒนาการอ่านได้ เขียนได้ และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พัฒนาการอ่านคล่อง เขียนคล่อง เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้กำหนดมาตรการการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับโรงเรียนทั่วไป และ ดำเนินการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้กำหนดมาตรการการแก้ปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 3-4) จึงมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดมาตรการให้สถานศึกษาการดำเนินงานสู่การเป็นโรงเรียนปลอดการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โดย อยู่ภายใต้การกำกับติดตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อ กระทรวงศึกษาธิการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเยาว์ ทัพขวา (2553: 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนาให้อ่านออกเขียนได้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานพัฒนาให้อ่านออกเขียนได้ ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาราย ด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านการสนับสนุนการเรียน การสอนภาษาไทย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาหลักวิชาหนึ่งโดยมีการจัดทำแนวปฏิบัติและหลักสูตร ซึ่งได้มีการจัดประชุมและกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการ พัฒนาการอ่านการเขียน และส่งเสริมให้ครูได้ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มเวลา ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัย ไสว สายยศ (2553: 274-275) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบทบาทครูในการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดผลและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการ บริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา รัชนิง (2547: 100) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยในการ สนับสนุนการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนวัฒนา วิทยาลัยในการสนับสนุนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่ใช้ห้องสมุด โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านการบริการ และด้านการ เป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ

1.2 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านการกำหนดแผนงาน ทางวิชาการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญ ต่อการแก้ไขปัญหาจึงมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติและจัดทำแผนและโครงการในการพัฒนาการ อ่านการเขียน รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือในห้องเรียนและใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็น แหล่งการศึกษาและค้นคว้า เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุทัศน์ ภักดีการ (2554:133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านแผนงาน และวิชาการและด้านกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน และส่งเสริมกีฬาของส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการ ดำเนินงานด้านแผนงานและวิชาการ และด้านกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน และส่งเสริมกีฬาของ ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาเด็ก และเยาวชน และส่งเสริมกีฬา อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านแผนงานและวิชาการ อยู่ในระดับ มาก และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย นามเจริญ (2551: 133) เรื่อง ศึกษาสภาพ และ ปัญหากระบวนการการวางแผนงานของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นต่อกระบวนการ วางแผนงานของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ใน ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ

1.3 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวทางของต้นสังกัดจึงได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน เช่น อ่านนิทานหรือข่าวให้นักเรียนฟังทุกวัน ใช้เพลงต่างๆ มีเกมประกอบการสอนโดยใช้บัตรคำ จัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนปนเล่น รวมไปถึงมีการสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาการอ่านการเขียนต่างๆ ในกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตกรดา ภูถาวร (2554: 72-73) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อพัฒนาการอ่านคำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การอ่านคำพื้นฐาน นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพา นกอม (2550: 76) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่านคำพื้นฐานของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมทางภาษาผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมทางภาษา และเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมทางภาษามีความสามารถในการอ่านคำพื้นฐาน หลังการสอนโดยใช้เกมทางภาษาสูงกว่าก่อนการสอน โดยใช้เกมทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการอ่านคำพื้นฐานอยู่ในระดับดี

1.4 การดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต1 ด้านการนิเทศติดตาม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้จัดทำแผนการดำเนินการนิเทศติดตาม ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในสังกัดอ่านออก เขียนได้ทุกคน และให้การติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียน และนำผลการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียนมาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับวิชา ทรงแสง และคณะ (2551: 87) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเขียนได้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ มีการนิเทศภายใน จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ แหล่งเรียนรู้ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ศึกษาวิเคราะห์ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอน สานิตการสอน ให้บริการสื่อ/แบบฝึกการอ่านการเขียน ตรวจสอบนักเรียน เยี่ยมห้องเรียน ให้ขวัญกำลังใจ ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมให้การสนับสนุน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา ชนะศรี (2559: 82) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการมากที่สุดรองลงมาคือ จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงต่อเนื่องเป็นระบบและครบกระบวนการมีการรวบรวมเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และมีสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใน 4 ด้าน ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และการนิเทศติดตาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากสำนักจากงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้รับมอบนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ(สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 22) ให้ยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ของนักเรียนตั้งแต่วัยเริ่มเรียน จึงได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญ ในปี 2559 คือ “ปีการศึกษา 2559 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้”และ“เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อจบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม” การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่องตั้งแต่วัยเริ่มเรียน จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนประการหนึ่ง และเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงของการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ คือ มิติใหม่การศึกษา เดินหน้าประเทศไทย และเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวได้สำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องดำเนินการตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน จึงทำให้ผลการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา บำรุงภักดี (2549: 90) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับสุดใจ โมราราย (2552: 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันจัดทำมาตรการและผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเทคนิควิธีการสอนให้กับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรง
2. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนในช่วงการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
3. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ควรมีการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การอ่านการเขียน
3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2526). คู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- _____. (2546). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2533). ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กาญจนาวดี เหิรมเม. (2548). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2547) การเรียนรู้ที่พัฒนาสมองได้สูงสุด ในเอกสารประกอบการอบรมการเรียนรู้แบบเพิ่มพลังสมอง. หน้า 8. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.ของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ คม.พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา."
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). เทคนิคพัฒนางานเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542 ก). สำนักงานการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542 ข). สำนักงานการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). จุดประกายการปฏิรูปการเรียนรู้สู่สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2548). ทฤษฎีการวัดและการทดสอบ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2556, เมษายน-มิถุนายน). การเรียนการสอนทางตรง: ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมสู่การสอนภาษาไทย. วารสารวิชาการ. 16: 26-35
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2533). ระบบสื่อการสอน. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- ชาญชัย อาจิณสมมาตร. (2547). การนิเทศการสอนแบบใหม่. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- ดำรง ไชยศ. (2541). องค์การแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ. วารสารพัฒนาชุมชน.
- ดิลก บุญเรืองรอด. (2536). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา กรมศาสนา.
- ต่าย เชียงฉี และคณะ. (2552). การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนบนพื้นที่สูง ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ในอำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีป ศิริรัตน์. (2544). การวางแผนการพัฒนาและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2528). วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ชนะการพิมพ์.
- ทิตนา แคมณี. (2552). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2547). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ ขำเกิด. (2544). “ถ้าครูไม่อ่าน ไม่ศึกษาค้นคว้า จะปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้อย่างไร”. วารสารวิชาการ.
- นงเยาว์ ทัพขวา. (2553). สภาพการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นพวรรณ วีระชาลัย. (2549). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกิจกรรมแจกลูกสะกดคำ โดยใช้แผนผังความคิด
- นราวัลย์ พูลพิพัฒน์. (2530). ฝากไว้ในภาษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นวลละออ รัตนพันธ์ศรี. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม กับแบบฝึกหัดภาษาไทย
- บรรณาธิการสานปฏิรูป. (2543). "ประมวลข่าวเด่นในรอบ". กรุงเทพฯ: สานปฏิรูป
- บริกส์ และจัสท์แมน. (1999). *A Medical Library's Role in Web Development in an Academic Environment*. New York: McGraw - Hill.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ.

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2523). ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม. กรุงเทพฯ: ชุมนุมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย.
- บุบผา เรืองรอง. (2553). เทคนิคการเล่านิทาน. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559. จาก
<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=0764bcd5d668881a>.
- เบอร์ตันและบรูกเนอร์. (2003). "Communication in services marketing", In Services marketing
 A managerial approach. Australia: John Willey & Sons
- ปรเมศร์ ขัตติยนนท์. (2542). บุคลิกภาพและพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารของโรงเรียน
 ที่ส่งเสริมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา
 จังหวัดเขตการศึกษา 10. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประคอง สุทธสาร. (2534). เรียนภาษาไทยด้วยเพลง. กรุงเทพฯ: ตีรณสาร.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน :หลักการและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 5).
 กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์
- ประหยัด จิระวรวงษ์. (2549). การเรียนรู้ตามการพัฒนาของสมอง. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์ และชีวันวิสาสะ. (2548). เล่านิทานอย่างไรให้สนุก. เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 8).
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- พยัคฆ์ วุฒิรงค์. (2557). การจัดการนวัตกรรมการ. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2550). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- พิมพ์พร แก้วเครือ. 2544. สื่อการเรียนการสอน. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559 จาก
http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=5&group_id=23&article_id=19.
- พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2544). "การศึกษาเพื่อประชากรที่มีคุณภาพ". กรุงเทพฯ: สถาบัน
 พัฒนาคุณภาพวิชาการ
- เพ็ญศรี ประดับสุข. (2542). สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 9. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
 ทหารลาดกระบัง
- เพลินจิต คนขยัน. (2545). ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับต้นแบบ : การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็น
 สำคัญ การสอนแบบเรียนปนเล่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การ
 การศึกษาแห่งชาติ.
- ไพบุลย์ จันทองคำ. (2540). บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในการจัดการโรงเรียน
 มัธยมศึกษา หน่วยที่ 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ภูมิชนะ เกิดพงษ์. (2551). การวัดผล กับ การประเมินผล คืออะไร (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 15
 มีนาคม 2559. <http://www.gotoknow.org/posts/181202>

- มาร์ค. (1955). *Satisfaction in the White Collar Job*. Michigan: University of Michigan Press
- รัชนีวรรณ คำเฉลียว. (2543). การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีเรียนปนเล่นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- รุ่งทิวา บุญบุตร. (2556). *การพัฒนากระบวนการสอนภาษาไทย โดยใช้การจัดการความรู้*. วิทยานิพนธ์. วท.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ลำดวน แก้วอินไชย. (2550). *การสร้างหนังสือภาพคำกลอนจากนิทานธรรมเรื่อง ก่ำกาดำ. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. และแบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม."*
- วนิช สุรารัตน์. (2544). *การปฏิรูปการเรียนรู้ การมองในระบบองค์รวม. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*
- วรรณณา เจียมทะวงษ์. (2532). *ทักษะพื้นฐานของการผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ :วิทยาลัยครูพระนคร.*
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2533). *การพัฒนาทักษะการเขียนระดับประถมศึกษาในการสอนกลุ่ม ทักษะภาษาไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2542). *การสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2542). *การสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- วไรรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2549). *หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). *นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991) .*
- วาสนา ชาวหา. (2533). *เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.*
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556. เพลง. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559. จาก <http://th.wikipedia.org/w/index.php?title=เพลง&oldid=4989726>.
- วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ. (2540). *การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2542). *องค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. วิชาญ ไทยแท้. (2545). ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ : การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบเล่นปนเรียนและโครงการอนุบาล.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*
- วินัย เกษมเศรษฐ์. (2540). *การบริหารงานวิชาการในนโยบายและหลักการปฏิบัติงาน.กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา*

- วิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล. (2543) ใครคือผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง. วารสารวิชาการ.
- วิโรจน์ ลักษณะอดิสร. (2549). Brain-based learning. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.se-edlearning.com/bbl> (20 มีนาคม 2559).
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). การบริการ หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา
- วีณา วโรตมะวิชัย. (2535). กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. งานส่งเสริม การวิจัย และตำรา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรุฐ มาพะศิริานนท์. (2542). องค์กรณลาดคิดและสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เนท
- ศจี อนันต์นพคุณ. (2542). กลวิธีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิค
- ศิริกาญจน์ โกสุมค์. (2545) เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทยแนวทางการดำเนินงาน ปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: อรุณลาดพร้าว
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา
- ศุภชัย ตันศิริ และคณะ. (2553). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เศวณิต เสดานนท์. (2542). ภาวะผู้นำ. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- สงบ ประเสริฐพันธ์. (2543). ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสัน
- สงัด อุทรานนท์. (2530). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร
- สถาพร ปิ่นเจริญ. (2541). องค์กรแห่งการเรียนรู้ บทบาทที่มีต่อการพัฒนาองค์การ. วารสารวิชาการ. วารสารมอก.
- สมศักดิ์ พุ่งคาโน. (2543). การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารวิชาการ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2545) การนิเทศการสอนแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การอ่านในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการการศึกษา ศาสนา และการวัฒนธรรม
- สำรวม สุขสโมสร. (2549). การสร้างชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์. ดม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปี 2559. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). สารการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านอ่านออก เขียนได้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). มาตรการการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับโรงเรียนทั่วไป และดำเนินการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนได้. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). หน้าที่และความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติของศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2542). รายงานการวิจัยการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหาร"
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ: องค์การคุรุสภา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) ปทุมธานี : คณะวิชามนุษย์ ศาสตร์ และสังคมศาสตร์วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- เสนาะ กลิ่นงาม. (2542). การวางแผนและการบริหารโครงการ. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- เสนาะ ดิยาว. (2543). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เสนาะ ศรีพิเศษ. (2535). งานวิจัยเรื่องปัญหาการวางแผนของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร
- หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). คู่มือครูแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-2. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรา เล็กเริงสันธุ. (2540). หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อวยชัย ผกามาศ. (2542). เพลงประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย. ภูเก็ต: ภาควิชา ภาษาไทย สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

- อัจฉรา ชีวพันธ์. (2526). *คู่มือการสอนภาษาไทย กิจกรรมการเล่นประกอบการสอน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัมพร อังศรีพวง. (2546). *สร้างสรรค์สื่อสร้างสรรค์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- อาคม จันทสุนทร. (2545). *การประเมินผลงานการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อำนาจ คงทอง. (2540). *การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2537). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส.
- อุทัยก้อง หาระตี. 2553. ทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้: เทคนิคการใช้เพลงประกอบการสอน. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559. จาก http://www.umiakesung.blogspot.com/p/blog-page_84.html.
- (Canada). (Online). Available : <http://proquest.umi.com/pqdweb/?did=1460436861&sid=1&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>. "
- Eriksson. (1967). *Foundations of Teaching with Audiovisual Technology*. New York: Macmillan
- Froebel, F. (1826). *On the Educational of man*. Keilhau/Leipzig:Wienbrach.
- Good. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw - Hill.
- Harris. (1986). *Consumer behavior, Implications for marketing strategy*. Plano: Business Publications.
- Ool lively. 2551. บทที่1 ความหมาย ประเภทและประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน. ค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559. จาก <http://www.oohlivelyl.blogspot.com>
- Payne, Larry Gordon. (2003). *Literacy in Selected School : Review of a Program for Students with Severe Delays in Reading and Writing*. Ph.D. Dissertation University of Florida. (Online). Available : <http://proquest.umi.com/pqdweb/?did=1564032061&sid=1&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>. "
- Show, Deborah. (2008). *Home Literacy Activities as Means of Parental Support for Children's Reading Development*. Ph.D. Dissertation University of Guelph
- Spere. (1990). "Traning Educator to Accurately Classify Learning Disabled" *Journal of Special Education Technology*.
- Taylor Strout, Meridith. (2008). *Relationships Among Teachers' Phonemic Awareness Knowledge and Skills and Their Students' Emergent Literacy Growth*.

University of Alberta (Canada). (Online). Available : <http://proquest.umi.com/pqdweb/?did=7647311&sid=3&FmE2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย
และหนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย 2) การกำหนดแผนงานทางวิชาการ 3)การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย และ 4) การนิเทศติดตาม

2. ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามการปฏิบัติของท่าน และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการเรียนในด้านการอ่านการเขียนให้อ่านออกเขียนได้ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. ตำแหน่ง	☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ ครู

ตอนที่ 2: สภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับ
การปฏิบัติของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาจากน้ำหนักคะแนนดังนี้

1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ที่	สภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหา การอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
		มาตรการที่ 1 ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทย				
1	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
2	สถานศึกษาประชุมและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการอ่านการเขียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู					
3	สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในการพัฒนาการอ่านการเขียนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู					
4	สถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาและอบรมเทคนิคในการพัฒนาการอ่านการเขียนให้กับครูผู้สอนภาษาไทย					
5	สถานศึกษาจัดทำข้อมูลรายบุคคลเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน					
6	สถานศึกษาจัดทำแผนการอ่านการเขียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
7	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
8	สถานศึกษาจัดครูผู้สอนภาษาไทยให้สอนตรงตามวิชาเอกทุกระดับชั้น					
9	สถานศึกษาจัดบุคลากรสายสนับสนุนการศึกษามาช่วยครูเพื่อลดภาระงานด้านเอกสาร					
10	สถานศึกษาจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนมีความเพียงพอกับจำนวนนักเรียนในกิจกรรมพัฒนาการอ่านการเขียนทุกระดับชั้น					
11	สถานศึกษาจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					

ที่	สภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
มาตรการที่ 2 ด้านการกำหนดแผนงานทางวิชาการ						
1	สถานศึกษาจัดประชุมครูให้เข้าใจในนโยบายและร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
2	สถานศึกษาจัดทำแผนงานและโครงการในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
3	สถานศึกษามีนโยบายเน้นการสอนภาษาไทย โดยจัดการเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนเสริมนอกเวลาเรียน					
4	สถานศึกษาให้ครูจัดทำสมุดบันทึกความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
5	สถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูด้วยกันเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน ในทุกสัปดาห์					
6	สถานศึกษาขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านการเขียนภาษาไทย					
7	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการสอนรูปแบบใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้น					
8	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำสื่อที่ผลิตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนในทุกระดับชั้น					
9	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดมุมหนังสือในห้องเรียนในทุกระดับชั้น					
10	สถานศึกษาส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งการศึกษาและค้นคว้าข้อมูล					
11	สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศติดตามและตรวจสอบผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					

ที่	สภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหา การอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
มาตรการที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย						
1	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการสอนภาษาไทยมากที่สุด โดยให้เน้นพัฒนาด้านการอ่านการเขียนของนักเรียน					
2	สถานศึกษาให้ครูใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการ พัฒนาสมอง ในการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
3	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสอนและทดสอบ คำพื้นฐานและคำพื้นฐานในชีวิตประจำวันให้ทำเป็นประจำอย่าง ต่อเนื่อง					
4	สถานศึกษาทดสอบคำพื้นฐานและคำพื้นฐานในชีวิตประจำวัน					
5	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ฝึกให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าสั้นๆ					
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้อ่านนิทานหรือข่าวให้นักเรียนฟัง เป็นประจำทุกวัน					
7	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้เพลงเพื่อ พัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
8	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนปน เล่นสอดแทรกในกิจกรรมการอ่านการเขียนของนักเรียน					
9	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้เกมประกอบการเรียนการสอนโดย ให้ใช้เป็นบัตรคำ					
10	สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้สื่อธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ ในและนอกโรงเรียน เพื่อฝึกทักษะการอ่านการเขียนของ นักเรียน					
11	สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจเยี่ยมความก้าวหน้าในการอ่านการเขียนของ นักเรียนเป็นรายบุคคล					
12	สถานศึกษาจัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนด้านการอ่านการเขียน					
13	สถานศึกษาจัดให้มีเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ประสบ ความสำเร็จให้แก่เพื่อนครูเป็นแบบอย่าง					

ที่	สภาพการดำเนินงานตามมาตรการแก้ปัญหาการอ่านการเขียนของโรงเรียนขนาดเล็ก	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
มาตรการที่ 4 ด้านการนิเทศติดตาม						
1	สถานศึกษาได้วางแผนการนิเทศติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน					
2	สถานศึกษากำหนดระยะเวลาการนิเทศติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง					
3	สถานศึกษาแจ้งข้อมูลรายละเอียดการนิเทศติดตามผล การพัฒนาการอ่านการเขียนของนักเรียนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับทราบและเข้าใจ					
4	สถานศึกษากำหนดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจน					
5	สถานศึกษาจัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อติดตามผลการพัฒนาการอ่านการเขียนและสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและนักเรียน					
6	สถานศึกษาให้มีการจัดทำรายงานผลการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียน					
7	สถานศึกษานำผลการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียนมาวิเคราะห์ หาจุดเด่นจุดด้อยเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข					
8	สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศติดตามไปใช้ในการปรับปรุงการพัฒนาการอ่านการเขียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
9	สถานศึกษามีการเผยแพร่ผลการนิเทศติดตามการพัฒนาการอ่านการเขียนไปยังเขตพื้นที่การศึกษา					
10	สถานศึกษามีการเผยแพร่วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาการอ่านการเขียน					

ภาคผนวก ค

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

ครอนบาค (Conbach's Alpha Coefficient)

ตาราง 9 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ที่	สถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	วัดเขียนลาย (ทองคำวิทยานุสรณ์)	2	2
2	วัดสามบัณฑิต	2	
3	บ้านหนองโคก (อดุลยวิมลราษฎร์บำรุง)	2	2
4	วัดดอกไม้	2	2
5	วัดหนองเครือบุญ	2	
6	วัดกุฎีลาย	2	
7	วัดกุ่มแต้	2	2
8	วัดน้ำเต้า	2	
9	วัดบ้านแถว	2	2
10	วัดโตนด (บุญชื่นอุปถัมภ์)	2	
11	วัดโคกโพธิ์	2	2
12	วัดจำปา	2	2
13	วัดโบสถ์	2	2
14	วัดไก่อเตี้ย(นิเทศธรรมกถาประชานุสรณ์)	2	2
15	วัดใหญ่ (สามไถผาสุขประเสริฐ)	2	
16	วัดดอนประตู	2	2
17	วัดศรีม่วงค์	2	
18	วัดตลาด	2	
19	วัดกะสังข์ (พิศิษฐ์นวมการอุปถัมภ์)	2	2
20	บ้านเป็ด	2	
21	วัดโพธิ์	2	2
22	วัดวงษ์สวรรค์	2	
23	วัดตะโหนด (ประชารักษ์เวสสธิตวิทยา)	2	2
24	วัดกษัตราธิราช	2	2

25	วัดอุโลม (วิสูตรอนุสรณ์)	2	2
26	ตำหนักเพนียด	2	
27	วัดช้างใหญ่	2	
28	วัดทองทรงธรรม (สามัคคีนิมิต)	2	2
29	วัดสนามทองมิตรภาพที่ 180	2	
30	วัดจงกลณี(ประสิทธิ์วิทยา)	2	2
31	วัดไถ่จัน(ชลประทานอุปถัมภ์)	2	
32	วัดเทพคันธาราม	2	
33	วัดโคก (ฐปะเทมีย์อุปถัมภ์)	2	2
34	วัดโตนด	2	
35	วัดห้วยจระเข้ (เกตุอร่ามอุปถัมภ์)	2	
36	วัดนครโปรดสัตว์	2	2
37	วัดโพธิ์หอม	2	
38	วัดสามะกัน (เปี่ยมวิทยาราชภรณ์บำรุง)	2	2
39	วัดโคกสังข์ 'ประชาชนกุล'	2	
40	วัดบ้านหีบ	2	
41	ชุมชนวัดบ้านร่อม	2	2
42	วัดโพธิ์เอน	2	
43	วัดสามเรือน	2	2
44	วัดทอง (สามัคคยานุสรณ์)	2	
45	วัดไถ่เตี้ย(วิทย์สุนทร)	2	2
46	วัดสรวงศ์	2	
47	วัดช้าง	2	2
48	วัดเกาะเล้ง	2	
49	วัดตะบอง (ธรรมาภิรมอุปถัมภ์)	2	2
50	วัดทุ่งมน	2	
51	กลางคลอง 27	2	
52	วัดโพธิ์ทอง (วาสนานุกุล)	2	

53	วัดปากกรรณ	2	2
54	วัดนนทรี	2	
55	วัดหนองบัว	2	2
56	วัดเจ้าปลุก (เดิมรัฐประชาสรรค์)	2	2
57	วัดบางเพลิง	2	
58	วัดโคกกรวด	2	2
59	ชุมชนวัดสำพะเนียง (แรมตุงวิทยา)	2	
60	วัดบ้านม้า	2	2
61	วัดมาบโพธิ์	2	2
62	วัดบึง	2	
63	วัดเทพอุปการาม(อุป อุณาพัฒนาประชา สรรค์)	2	
64	ประชาสามัคคี	2	2
65	วัดไผ่	2	
66	วัดเสาชงเก่า (ถึงสุขประชาสรรค์)	2	
67	วัดตูม	2	2
68	บ้านกะทุมลาย	2	
69	วัดสุวรรณเจดีย์เลิศบุญยงค์อนุสรณ์	2	2
70	วัดโพธิ์สาวหาญ	2	
71	วัดจอมเกษ	2	2
72	วัดนางชี	2	2
73	วัดหนองน้ำส้ม (เจียนวิทยาคาร)	2	2
74	วัดแค	2	
75	วัดหัวคู้	2	
76	บ้านช้าง	2	2
77	วัดแก้วตา	2	
78	บ้านข่อยโตน	2	
79	วัดพระงาม(อรรถกฤษณ์ประชารัฐ)	2	2

80	วัดวังแดงเหนือ ""แจ่มวิทยาคาร""	2	2
81	วัดพรานนก	2	
82	บ้านสร้าง (สำริด ภูเงิน อนุสรณ์)	2	
83	โพธิ์ราษฎร์บำรุง	2	2
84	พรพินิตพิทยาคาร	2	2
85	วัดอุทการาม	2	
86	วัดท้าวอุทอง	2	
87	บ้านคู่คุด	2	2
88	วัดนางคุ่ม	2	2
	รวม	176	88

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววันวิวิธ เรียนงาม
วันเดือนปีเกิด	28 กุมภาพันธ์ 2530
สถานที่เกิด	66 ม.13 ต.ปากกรรณ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	66 ม.13 ต.ปากกรรณ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	ครู อันดับ คศ.1 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ระดับประถมศึกษา จาก โรงเรียนประตูลี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2544	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2547	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2553	ปริญญาตรี สาขาสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2560	ปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ